

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ.
ОСОБЛИВА ЧАСТИНА»**

відповідно до вимог ECTS для студентів III курсу

3-тє видання, перероблене і доповнене

Харків
2015

УДК 343.2(477)(076)
ББК 67.9(4УКР)308я73
Н15

Укладачі:

А. О. Байда, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. В. Гальцова, С. В. Гізімчук,
А. В. Горностай, С. В. Гринчак, Ю. В. Гродецький, Ю. П. Дзюба,
Ю. І. Дем'яненко, Л. М. Демидова, Л. В. Дорош, В. В. Ємельяненко,
О. В. Зайцев, М. Г. Заславська, І. О. Зінченко, В. М. Киричко,
В. А. Козак, О. Д. Комаров, Г. С. Крайник, Ю. Ю. Лемішко, Ю. С. Ма-
радіна, П. В. Олійник, Р. С. Орловський, К. М. Оробець, М. І. Панов,
Ю. А. Пономаренко, О. Е. Радутний, О. В. Ревтов, М. А. Рубашенко,
В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, О. В. Ус, В. В. Федосєєв, М. В. Шепітько

Н15 Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Особлива частина» відповідно до вимог ECTS для студентів III курсу / уклад.: В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін, Л. В. Дорош та ін. – 3-тє вид., переробл. і допов. – Х., 2015. – 174 с.

© Тацій В. Я., Тютюгін В. І.,
Дорош Л. В. та ін., укладання, 2015
© Національний юридичний універси-
тет імені Ярослава Мудрого, 2015

ВСТУП

Кримінальне право України є однією з фундаментальних навчальних дисциплін для підготовки фахівців за спеціальністю «Правознавство». Метою курсу «Кримінальне право України. Особлива частина» є вивчення студентами норм, що встановлюють, які конкретні суспільно небезпечні діяння є злочинами, які види покарань і в яких межах можуть бути застосовані до осіб, що їх вчинили. Це неможливо без знання відправних положень Загальної частини: підстав кримінальної відповідальності; поняття злочину та його складу, їх співвідношення; поняття і значення стадій вчинення злочину, співучасті; поняття покарання та загальних засад призначення покарання тощо.

При вивченні Особливої частини кримінального права України застосовуються такі форми навчальної роботи, як: лекції, практичні заняття, колоквіуми, індивідуальні науково-дослідні завдання, консультації, самостійна та індивідуальна робота студентів, що забезпечуються програмою даного курсу, завданнями до них, викладеними у посібнику, інших дидактичних матеріалах кафедри, тестами, і т. ін.

Самостійна робота студентів

Самостійна робота – вид позааудиторної роботи студента навчального характеру, яка спрямована на вивчення програмного матеріалу навчального курсу.

Під час цієї роботи студент повинен самостійно опрацювати конспекти лекцій, літературу, нормативні акти, судову практику до тем, що виносяться на практичні заняття. Формами самостійної роботи є:

– виконання домашніх завдань згідно з навчальним планом, підготовка до практичних занять та колоквіумів;

- доопрацювання матеріалів лекції;
- самостійне вивчення тем, що лише опорно згадуються в лекційному курсі;
- складання конспектів тем, що виносяться для самостійного вивчення;
- робота в інформаційних мережах;
- опрацювання додаткової літератури;
- робота над рекомендованими матеріалами юридичної практики.

Індивідуальна робота студентів

Індивідуальна робота студентів з Особливої частини кримінального права України включає:

- написання курсових робіт, рефератів, наукових статей, тез наукових доповідей, есе, інших аналітичних матеріалів та їх презентацію;
- участь у роботі студентського наукового гуртка з Особливої частини кримінального права України;
- участь у студентських науково-практичних конференціях, інших навчальних та наукових заходах з кримінально-правової тематики;
- узагальнення матеріалів судової практики;
- отримання консультацій у викладачів кафедри;
- анотації прочитаної додаткової літератури з курсу;
- складання бібліографії за відповідною темою;
- коментування статей Особливої частини КК України;
- стажування у правоохоронних органах, адвокатських установах з кримінально-правовою спеціалізацією;
- інші форми індивідуальної роботи за погодженням з викладачем.

Вибір студентом видів індивідуальної роботи здійснюється за власними інтересами та узгоджується з викладачем. Завдання для індивідуальної роботи студент отримує на кафедрі на початку навчального року.

Організацію, контроль та оцінювання якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснюють лектор та викладач кафедри, який проводить практичні заняття.

Об'єктами контролю знань студентів є: активність і рівень знань при обговоренні питань на практичних заняттях, колоквиумах упро-

довж навчального року, ступінь засвоєння знань і набуття практичних навичок із усього курсу під час іспиту; участь у роботі наукових студентських гуртків, конкурсах, олімпіадах, студентських конференціях; виконання завдань для самостійного опрацювання та ін.

За результатами вивчення Особливої частини кримінального права студенти повинні:

- **знати** основні положення та систему Особливої частини КК України, структуру та види норм, які вона містить; законодавчі межі криміналізації суспільно небезпечних діянь; підстави кримінальної відповідальності за конкретні злочини, характер та ступінь їх суспільної небезпеки; наукові засади кваліфікації злочинів;

- **вміти** тлумачити чинне законодавство про кримінальну відповідальність; правильно кваліфікувати суспільно небезпечні діяння, визначати місце злочину в системі Особливої частини КК України, аналізувати склад конкретного злочину і відмежовувати його від суміжних злочинів;

- **вільно** орієнтуватися в системі кримінального права України та судовій практиці з кримінальних справ;

- **ознайомитися** з практикою застосування законодавства про кримінальну відповідальність судами України, перспективами та основними напрямками розвитку законодавства про кримінальну відповідальність.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

1.1. КРИТЕРІЇ оцінювання рівня підготовки студентів з навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Особлива частина» при поточному контролі знань

Вид контролю	Загальна кількість балів у семестрі	Зміст оцінювання	Підсумкові бали допуску до іспиту за V, VI семестри
Підсумковий V-й семестр досесійний залік	Max – 20 балів Min – 10 балів	10 балів – підсумкова контрольна робота (позитивними є бали від 3 до 10, бали 0–1–2 – перескладаються) 10 балів – загальна відповідність заявленим компетенціям	
Підсумковий VI-й семестр допуск до іспиту	Max – 20 балів Min – 10 балів	10 балів – підсумкова контрольна робота (позитивними є бали від 3 до 10, бали 0–1–2 – перескладаються) 10 балів – загальна відповідність заявленим компетенціям	Max – 40 балів 20 балів – підсумкові контрольні роботи в III та IV семестрах 20 балів – загальна відповідність заявленим компетенціям за два семестри Min – 20 балів обов'язковим при мінімальній кількості балів є виконання у кожному семестрі підсумкової контрольної роботи з одержанням позитивних балів (3 та вище)

1.2. КРИТЕРІЇ

оцінювання рівня підготовки студентів при підсумковому контролі знань з навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Особлива частина»

Вид контролю	Кількість балів	Критерії
Іспит	<p>Мах – 60 балів («відмінно» за національною шкалою)</p>	<p>Оцінку «5» – «відмінно» заслуговує студент, який виявляє всебічне, систематичне і глибоке знання програмного матеріалу, бездоганно засвоїв основну літературу та знайомий з додатковою літературою з предмета, продемонстрував здатність до самостійного поповнення знань з дисципліни та використання отриманих знань у практичній роботі, вміння ілюструвати теоретичні знання положеннями законодавчих актів, прикладами із судової практики, всі питання розкрив повно, без помилок і погрішностей. Також оцінку «5» заслуговує студент, який всі питання розкрив досить повно, однак з незначною кількістю несуттєвих (технічних) помилок у відповіді.</p> <p>За шкалою ECTS:</p> <p>A – загальна кількість – 90–100 балів (відмінно) – відмінне засвоєння та викладання програмного матеріалу, лише з незначною кількістю помилок.</p> <p>Оцінку «4» – «добре» заслуговує студент, який виявив в достатній мірі повне знання основного програмного матеріалу, засвоїв навчальну літературу з предмета та виявив уміння орієнтуватися в ній, показав системний характер знань при викладенні програмного матеріалу, проявив належні навички в ілюструванні теоретичних знань положеннями законодавчих актів, прикладами з практики, всі питання розкрив без помилок, однак є незначна неповнота у відповіді на питання. Також «4» заслуговує студент, який всі питання розкрив досить повно, однак у відповіді є неточності, неповнота.</p> <p>За шкалою ECTS:</p> <p>B – загальна кількість – 80–89 балів – (дуже добре) – вище середнього рівня, достатнє ґрунтовне знання матеріалу за відсутності суттєвих помилок, але є певна неповнота і неточності у відповіді.</p> <p>C – загальна кількість – 75–79 балів – добре – у цілому правильна відповідь на запитання, але з певною кількістю незначних помилок.</p>

	<p>Min – 35 балів («задовільно» за національною шкалою)</p> <p>0 балів</p>	<p>Оцінку «3» – «задовільно» заслугоує студент, який виявив певні (мінімальні) необхідні знання матеріалу, але допустив помилки, суттєві неточності і погрішності у своїй відповіді, розкрив питання неповно, припустився суттєвих неточностей у відповіді. Оцінку «3» – «задовільно» заслугоує також студент, який не зміг відповісти на одне з питань екзаменаційного білету, але відповів на додаткові запитання з програмного матеріалу.</p> <p>За шкалою ECTS: D – загальна кількість – 70–74 бала – (задовільно) – непогано, але зі значною кількістю недоліків. E – загальна кількість – 60–69 балів – (достатньо) – підготовка задовольняє мінімальним критеріям.</p> <p>Оцінку «2» – «незадовільно» заслугоує студент, який виявив відсутність знань значної частини основного програмного матеріалу, допустив істотні помилки у своїй відповіді, значну неповноту в розкритті питань. Також «2» заслугоує студент, який не зумів відповісти на питання, виявив повне незнання програмного матеріалу.</p> <p>За шкалою ECTS: FX – загальна кількість – 20–59 балів – (незадовільно) – суттєві прогалини в знаннях по значній кількості програмного матеріалу, наявність істотних помилок при відповіді на іспиті, потрібна додаткова підготовка для засвоєння дисципліни і перескладання іспиту. F – 1–19 балів – (дуже незадовільно) – відсутність знань по значній частині основного програмного матеріалу, неможливість продовження навчання без проходження повторного курсу з дисципліни</p>
--	--	--

2. ВИТЯГ З ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА»

Розділ I. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА: ПОНЯТТЯ, СИСТЕМА І ЗНАЧЕННЯ. НАУКОВІ ОСНОВИ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ

Поняття Особливої частини кримінального права України, її значення. Єдність Загальної і Особливої частин кримінального права. Відображення положень Конституції України в Особливій частині КК України.

Система Особливої частини Кримінального кодексу України.

Поняття кваліфікації злочинів. Правові основи кваліфікації злочинів. Склад злочину – правова модель кваліфікації злочинів.

Розділ II. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти основ національної безпеки України.

Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади: види дій, склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Фінансування дій, вчинених з метою насильницької зміни чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади, зміни меж територій або державного кордону України: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Державна зрада: поняття, склад злочину, умови звільнення особи від кримінальної відповідальності за державну зраду, її відмежування від шпигунства та розголошення державної таємниці.

Посягання на життя державного чи громадського діяча: склад злочину, відмежування від умисного вбивства особи чи її близького родича у зв'язку з виконанням цією особою службового або громадського обов'язку.

Диверсія: поняття, склад злочину, відмежування від умисного знищення або пошкодження майна та терористичного акту.

Шпиґунство: поняття, склад злочину, умови звільнення від кримінальної відповідальності особи, яка вчинила шпиґунство.

Перешкоджання законній діяльності Збройних Сил України та інших військових формувань. Склад злочину.

Розділ III. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я ОСОБИ

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів проти життя та здоров'я.

1. Злочини проти життя

Вбивство: поняття та види.

Умисне вбивство: поняття та види. Склад умисного вбивства без обтяжуючих і пом'якшуючих обставин.

Умисне вбивство за обтяжуючих обставин. Види обтяжуючих обставин, їх характеристика.

Умисне вбивство за пом'якшуючих обставин, його види.

Умисне вбивство, вчинене у стані сильного душевного хвилювання. Поняття сильного душевного хвилювання. Склад злочину.

Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини. Склад злочину. Відповідальність співучасників цього злочину.

Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Склад злочину.

Вбивство через необережність: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Доведення до самогубства: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Погроза вбивством: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від готування до вбивства і замаху на вбивство.

2. Злочини проти здоров'я

Поняття, загальна характеристика та види злочинів проти здоров'я.

Поняття тілесних ушкоджень, їх відмінність від нанесення удару, побоїв і мордування.

Умисне тяжке тілесне ушкодження. Поняття умисного тяжкого тілесного ушкодження і його види. Критерії визнання тілесного ушкодження тяжким. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки умисного тяжкого тілесного ушкодження. Відмежування тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, від умисного вбивства та вбивства, вчиненого через необережність.

Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження. Поняття середньої тяжкості тілесного ушкодження. Критерії визнання тілесного ушкодження таким, що є середньої тяжкості. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування середньої тяжкості тілесного ушкодження від тяжкого тілесного ушкодження.

Умисне тяжке тілесне ушкодження, заподіяне у стані сильного душевного хвилювання. Поняття сильного душевного хвилювання (фізіологічного афекту). Склад злочину.

Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Поняття перевищення меж необхідної оборони. Поняття перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця. Склад злочину.

Умисне легке тілесне ушкодження. Поняття легкого тілесного ушкодження та його види. Критерії визнання тілесного ушкодження легким. Склад злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження. Склад злочину.

Побої і мордування: поняття, склади злочинів, кваліфікуючі ознаки, відмежування від тілесних ушкоджень.

Катування: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від інших злочинів проти життя і здоров'я.

Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Зараження венеричною хворобою: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

3. Злочини, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини, які вчинюються у сфері медичного обслуговування

Неналежне виконання професійних обов'язків, що спричинило зараження особи вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби. Склад злочину.

Незаконна лікувальна діяльність. Склад злочину.

Ненадання допомоги хворому медичним працівником: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Неналежне виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Відмежування ненадання допомоги хворому медичним працівником від неналежного виконання професійних обов'язків медичним або фармацевтичним працівником.

Порушення прав пацієнта. Склад злочину.

Незаконне проведення дослідів над людиною: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини. Склад злочину. Відповідальність за вилучення у людини її органів або тканин, незаконну торгівлю ними, участь у транснаціональних організаціях, які займаються такою діяльністю. Кваліфікуючі ознаки.

Насильницьке донорство: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне розголошення лікарської таємниці. Поняття лікарської таємниці. Склад злочину.

4. Інші злочини, що становлять небезпеку для життя і здоров'я людини

Незаконне проведення абортів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Залишення в небезпеці: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.

Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від залишення в небезпеці.

Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Розділ IV. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВОЛІ, ЧЕСТІ ТА ГІДНОСТІ ОСОБИ

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти волі, честі та гідності особи.

Незаконне позбавлення волі або викрадення людини: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від захоплення заручників.

Захоплення заручників: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від незаконного позбавлення волі або викрадення людини.

Підміна дитини. Склад злочину.

Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини: склад злочину, кваліфікуючі ознаки. Поняття експлуатації людини та уразливого стану особи.

Експлуатація дітей: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне поміщення в психіатричний заклад: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Розділ V. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ ТА СТАТЕВОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ ОСОБИ

Поняття, загальна характеристика і види злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Зґвалтування: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від задоволення статевої пристрасті неприродним способом та від примушування до вступу в статевий зв'язок.

Насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від зґвалтування.

Примушування до вступу в статевий зв'язок: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від зґвалтування та від задоволення статевої пристрасті неприродним способом.

Статеві зносини з особою, яка не досягла статевої зрілості: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від згвалтування, від задоволення статевої пристрасті неприродним способом та від розбещення неповнолітніх.

Розбещення неповнолітніх: вік потерпілої особи, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від статевих зносин з особою, яка не досягла статевої зрілості.

Розділ VI. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВИБОРЧИХ, ТРУДОВИХ ТА ІНШИХ ОСОБИСТИХ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Поняття, загальна характеристика і види (система) цих злочинів.

1. Злочини проти виборчих прав громадян

Конституція України про охорону виборчих прав громадян.

Перешкоджання здійсненню виборчого права або права брати участь у референдумі, роботі виборчої комісії або комісії з референдуму чи діяльності офіційного спостерігача: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Фальсифікація виборчих документів, документів референдуму чи фальсифікація підсумків голосування, надання неправдивих відомостей до органів Державного реєстру виборців чи фальсифікація відомостей Державного реєстру виборців: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Голосування виборцем на виборчій дільниці більше ніж один раз: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне знищення виборчої документації або документів референдуму: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення таємниці голосування: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення порядку фінансування виборчої кампанії кандидата, політичної партії (блоку): склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Порушення законодавства про референдум: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

2. Злочини проти трудових прав громадян

Конституція України про профспілкові об'єднання, політичні партії, громадські організації та право громадян на працю.

Перешкодження законній діяльності професійних спілок, політичних партій, громадських організацій. Склад злочину.

Перешкодження законній професійній діяльності журналістів. Склад злочину. Відповідальність за переслідування журналіста.

Грубе порушення законодавства про працю: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Грубе порушення угоди про працю: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Примушування до участі у страйку або перешкодження участі у страйку. Склад злочину.

Невиплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

3. Злочини в сфері охорони права на об'єкти інтелектуальної власності

Конституція України про захист свободи творчості та інтелектуальної власності.

Порушення авторського права і суміжних прав: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від злочинів проти власності.

Порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від порушення авторського та суміжних прав.

4. Злочини, що посягають на інші особисті права і свободи громадян

Конституція України про охорону особистих прав та свобод людини і громадянина.

Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або релігійних переконань: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення недоторканності житла: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер. Склад злочину.

Порушення недоторканності приватного життя: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення права на отримання освіти. Склади злочинів.

Порушення права на безоплатну медичну допомогу. Склади злочинів.

5. Злочини проти сім'ї

Ухилення від сплати аліментів на утримання дітей: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або за особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування. Склад злочину.

Зловживання опікунськими правами. Склад злочину.

Розголошення таємниці усиновлення (удочеріння): склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконні дії щодо усиновлення (удочеріння): склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

6. Злочини проти свободи совісті

Конституція України про свободу світогляду і віросповідання громадян.

Пошкодження релігійних споруд чи культових будинків. Склад злочину.

Незаконне утримування, осквернення або знищення релігійних святинь. Склад злочину.

Перешкоджання здійсненню релігійного обряду. Склади злочинів.

Посягання на здоров'я людей під приводом проповідання релігійних віровчень чи виконання релігійних обрядів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Розділ VII. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів проти власності, їх об'єкт та предмет.

1. Корисливі злочини проти власності, пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або користь інших осіб

Поняття, загальна характеристика і види корисливих злочинів, пов'язаних з обертанням чужого майна на свою користь чи користь інших осіб.

Крадіжка: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від грабежу та шахрайства.

Грабіж: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від крадіжки.

Розбій: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від грабежу та вимагання.

Вимагання: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від грабежу, розбою, примушування до виконання (невиконання) цивільно-правових зобов'язань та від протидії законній господарській діяльності.

Шахрайство: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від крадіжки, грабежу, заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою та від шахрайства з фінансовими ресурсами.

Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від крадіжки та від зловживання владою або службовим становищем.

2. Інші корисливі злочини проти власності

Поняття, загальна характеристика і види цих злочинів. Їх відмежування від корисливих злочинів, пов'язаних з обертанням чужого майна на свою користь чи користь інших осіб.

Викрадення електричної або теплової енергії шляхом її самовільного використання: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від шахрайства.

Незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї: склад злочину, відмежування від суспільних злочинів проти власності.

Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом: склад злочину, відмежування від легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

3. Некорисливі злочини проти власності

Поняття, загальна характеристика і види цих злочинів.

Умисне знищення або пошкодження майна: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від диверсії та терористичного акту.

Умисне пошкодження об'єктів електроенергетики: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Погроза знищення майна. Склад злочину.

Необережне знищення або пошкодження майна. Склад злочину.

Порушення обов'язків щодо охорони майна: склад злочину, спеціальні ознаки суб'єкта цього злочину.

Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Розділ VIII. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів у сфері господарської діяльності.

1. Злочини у сфері кредитно-фінансової, банківської та бюджетної систем України

Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів чи білетів державної лотереї, марок акцизного збору чи голографічних захисних елементів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків, обладнанням для їх виготовлення: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Контрабанда: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від суміжних злочинів.

Нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Видання нормативно-правових актів, що зменшують надходження бюджету або збільшують витрати бюджету всупереч закону: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів): склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою та від шахрайства з фінансовими ресурсами. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою та від шахрайства з фінансовими ресурсами. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне виготовлення, підроблення, використання або збут незаконно виготовлених, одержаних чи підроблених контрольних марок: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення порядку ведення бази даних про вкладників або порядку формування звітності: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

2. Злочини у сфері підприємництва, конкурентних відносин та іншої діяльності суб'єктів господарювання

Незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Зайняття гральним бізнесом: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Фіктивне підприємництво: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Підроблення документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб – підприємців: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Протидія законній господарській діяльності: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від вимагання.

Протиправне заволодіння майном підприємства, установи, організації: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від суміжних злочинів проти власності.

Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від придбання, отримання чи збуту майна, одержаного злочинним шляхом.

Умисне порушення вимог законодавства про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму. Склади злочинів.

Порушення порядку здійснення операцій з металобрухтом: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю. Склад злочину.

Розголошення комерційної або банківської таємниці. Склад злочину.

3. Злочини у сфері банкрутства

Доведення до банкрутства. Склад злочину.

Фальсифікація фінансових документів та звітності фінансової організації, приховування неплатоспроможності фінансової установи або підстав для відкликання (анулювання) ліцензії фінансової установи. Склад злочину.

4. Злочини у сфері використання фінансових ресурсів та обігу цінних паперів

Шахрайство з фінансовими ресурсами: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від шахрайства та ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).

Маніпулювання на фондовому ринку: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Підроблення документів, які подаються для реєстрації випуску цінних паперів. Склад злочину.

Порушення порядку ведення реєстру власників іменних цінних паперів. Склад злочину.

Виготовлення, збут та використання підроблених недержавних цінних паперів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне використання інсайдерської інформації: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Приховування інформації про діяльність емітента: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

5. Злочини у сфері обслуговування споживачів і захисту їх прав

Умисне введення в обіг на ринку України (випуск на ринок України) небезпечної продукції. Склад злочину.

6. Злочини у сфері приватизації державного і комунального майна

Незаконна приватизація державного, комунального майна: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Розділ IX. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів проти довкілля.

1. Злочини проти екологічної безпеки

Порушення правил екологічної безпеки. Склад злочину.

Невжиття заходів щодо ліквідації наслідків екологічного забруднення. Склад злочину.

Приховування або перекручення відомостей про екологічний стан або захворюваність населення: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Проектування чи експлуатація споруд без систем захисту довкілля: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

2. Злочини у сфері землеволодіння, охорони надр і атмосферного повітря

Забруднення або псування земель: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне заволодіння землями водного фонду в особливо великих розмірах: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Безгосподарське використання земель. Склад злочину.

Порушення правил охорони або використання надр: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Забруднення атмосферного повітря: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

3. Злочини у сфері водних ресурсів

Порушення правил охорони вод: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Забруднення моря: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відповідальність за неповідомлення про забруднення моря.

Порушення законодавства про континентальний шельф України. Склади злочинів.

4. Злочини у сфері охорони рослинного світу

Знищення або пошкодження об'єктів рослинного світу: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконна порубка лісу: склад злочину, відмежування від злочинів проти власності.

Порушення законодавства про захист рослин. Склад злочину.

Умисне знищення або пошкодження територій, взятих під охорону держави, та об'єктів природно-заповідного фонду: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

5. Злочини у сфері охорони тваринного світу

Незаконне полювання: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від злочинів проти власності.

Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від злочинів проти власності.

Проведення вибухових робіт з порушенням правил охорони рибних запасів. Склад злочину.

Порушення ветеринарних правил. Склад злочину.

Розділ X. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів проти громадської безпеки.

1. Злочини, пов'язані зі створенням та діяльністю злочинних об'єднань

Створення злочинної організації: склад злочину, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Бандитизм: поняття банди, склад злочину, відмежування бандитизму від розбою та від створення злочинної організації.

Терористичний акт: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від диверсії та умисного знищення або пошкодження майна.

Втягнення у вчинення терористичного акту: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Публічні заклики до вчинення терористичного акту: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Створення терористичної групи чи терористичної організації: склад злочину, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Сприяння вчиненню терористичного акту: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Фінансування тероризму: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Створення не передбачених законом воєнізованих або збройних формувань: поняття незаконних воєнізованих або збройних формувань, склади злочинів, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за ці злочини.

Напад на об'єкти, на яких є предмети, що становлять підвищену небезпеку для оточення: склад злочину.

2. Злочини, пов'язані із незаконним поводженням зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами та радіоактивними матеріалами

Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заво-

лодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від злочинів проти власності.

Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами: склади злочинів, умови звільнення від кримінальної відповідальності за ці злочини.

Незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікація, незаконне видалення чи зміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових приписів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Недбале зберігання вогнепальної зброї або бойових припасів: склад злочину.

Незаконне поводження з радіоактивними матеріалами: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне виготовлення ядерного вибухового пристрою чи пристрою, що розсіює радіоактивний матеріал або випромінює радіацію: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Погроза вчинити викрадення або використати радіоактивні матеріали: склади злочинів.

3. Злочини, пов'язані з порушення правил, що забезпечують громадську безпеку

Порушення правил поводження з вибуховими, легкозаймистими та їдкими речовинами або радіоактивними матеріалами: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення вимог режиму радіаційної безпеки: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне ввезення на територію України відходів і вторинної сировини: склади злочинів.

Незаконне перевезення на повітряному судні вибухових або легкозаймистих речовин: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Умисне знищення або пошкодження об'єктів житлово-комунального господарства: поняття об'єкта житлово-комунального господарства, склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Розділ XI. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів проти безпеки виробництва.

1. Злочини у сфері безпеки праці

Порушення вимог законодавства про охорону праці: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від суміжних злочинів.

Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від інших злочинів проти безпеки виробництва.

2. Інші злочини проти безпеки виробництва

Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від інших злочинів проти безпеки виробництва.

Порушення правил ядерної або радіаційної безпеки: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Розділ XII. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

1. Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатації залізничного, водного та повітряного транспорту

Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Здійснення професійної діяльності членом екіпажу або обслуговування повітряного руху диспетчером управління повітряним рухом (диспетчером служби руху) у стані алкогольного сп'яніння або під впливом наркотичних чи психотропних речовин: склад злочину.

Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від диверсії та злочинів проти власності.

Угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення правил повітряних польотів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення правил використання повітряного простору: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Самовільне без нагальної потреби зупинення поїзда: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Ненадання допомоги судну та особам, що зазнали лиха: склад злочину.

Неповідомлення капітаном назви свого судна при зіткненні суден: склад злочину.

2. Злочини, що посягають на безпеку руху та експлуатації автотранспорту і міського електротранспорту

Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами: поняття транспортного засобу, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту.

Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації: склад злочину.

Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху: склад злочину.

Незаконне заволодіння транспортним засобом: поняття незаконного заволодіння транспортним засобом, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин. Відмежування цього злочину від угону або захоп-

лення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна та від злочинів проти власності.

Знищення, підробка або заміна номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу: склад злочину.

3. Інші злочини, що посягають на безпечну роботу транспорту

Порушення чинних на транспорті правил: склад злочину.

Пошкодження об'єктів магістральних нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від диверсії та інших суміжних злочинів.

Розділ XIII. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ТА МОРАЛЬНОСТІ

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів проти громадського порядку та моральності.

1. Злочини проти громадського порядку

Групове порушення громадського порядку: склад злочину.

Масові заворушення: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Заклики до вчинення дій, що загрожують громадському порядку: склад злочину.

Хуліганство: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від групового порушення громадського порядку, масових заворушень та злочинів проти особи.

2. Злочини проти моральності

Наруга над могилою, іншим місцем поховання або над тілом померлого: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне проведення пошукових робіт на об'єкті археологічної спадщини, знищення, руйнування або пошкодження об'єктів культурної спадщини: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Знищення, пошкодження або приховування документів чи унікальних документів Національного архівного фонду: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Жорстоке поводження з тваринами: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Ввезення, виготовлення або розповсюдження творів, що пропагують культ насильства і жорстокості, расову, національну чи релігійну нетерпимість та дискримінацію: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Створення або утримання місць розпусти і звідництво: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Сутенерство або втягнення особи в заняття проституцією: поняття сутенерства, умови відповідальності за цей злочин, склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Розділ XIV. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ АБО ПРЕКУРСОРІВ ТА ІНШІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інших злочинів проти здоров'я населення.

1. Злочини, пов'язані з незаконним обігом наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення

Контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів: поняття контрабанди, склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Посів або вирощування снотворного маку чи конопель: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, перевезення, пересилання, зберігання з метою збуту або збут отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів: склади злочинів, умови звільнення від кримінальної відповідальності за ці злочини.

Фальсифікація лікарських засобів або обіг фальсифікованих лікарських засобів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

2. Злочини, пов'язані з незаконним заволодінням наркотичними засобами та іншими предметами, небезпечними для здоров'я населення, а також обладнанням для їх виготовлення

Викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів, заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх

аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконна видача рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

3. Злочини, пов'язані з незаконним вживанням наркотичних засобів та інших предметів, небезпечних для здоров'я населення

Незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Схиляння до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне публічне вживання наркотичних засобів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Організація або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконна організація або утримання місць для вживання одурманюючих засобів: склад злочину.

Спонування неповнолітніх до застосування допінгу: поняття допінгу, склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Схиляння неповнолітніх до вживання одурманюючих засобів: склад злочину.

4. Інші злочини проти здоров'я населення

Порушення санітарних правил і норм щодо запобігання інфекційним захворюванням та масовим отруєнням: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення правил поводження з мікробіологічними або іншими біологічними агентами чи токсинами: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Заготівля, перероблення або збут радіоактивно забруднених продуктів харчування чи іншої продукції: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Розділ XV. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДЕРЖАВНОЇ ТАЄМНИЦІ, НЕДОТОРКАНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЗОВУ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів у сфері охорони державної таємниці, недоторканості державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації.

1. Злочини у сфері охорони державної таємниці та конфіденційної інформації

Розголошення державної таємниці: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від державної зради, шпигунства та від втрати документів, що містять державну таємницю.

Втрата документів, що містять державну таємницю: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від розголошення державної таємниці.

Передача або збирання відомостей, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідальної діяльності, у сфері оборони країни: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від державної зради, шпигунства та розголошення державної таємниці.

2. Злочини у сфері забезпечення недоторканості державних кордонів

Незаконне переправлення осіб через державний кордон України: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів, що підлягають державному експортному контролю: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення правил міжнародних польотів: склад злочину.

3. Злочини у сфері забезпечення призову та мобілізації

Ухилення від призову на строкову військову службу, військову службу за призовом осіб офіцерського складу: склад злочину.

Ухилення від призову за мобілізацією: склад злочину.

Ухилення від проходження служби цивільного захисту в особливий період чи у разі проведення цільової мобілізації: склад злочину.

Ухилення від військового обліку або спеціальних зборів: склади злочинів.

Розділ XVI. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ АВТОРИТЕТУ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ, ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, ОБ'ЄДНАНЬ ГРОМАДЯН ТА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ЖУРНАЛІСТІВ

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян.

1. Злочини у сфері використання державних символів

Конституція України про шанування державних символів.

Наруга над державними символами: склади злочинів.

Незаконне підняття Державного Прапора України на річковому або морському судні: склад злочину.

2. Злочини, пов'язані з перешкоджанням діяльності організацій та об'єднань громадян

Незаконне перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій: склад злочину.

Захоплення державних або громадських будівель чи споруд: поняття захоплення і блокування, склад злочину.

3. Злочини проти представників влади, інших службових осіб та представників громадськості

Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки, відмежування від злочинів проти особи.

Втручання в діяльність працівника правоохоронного органу, працівника державної виконавчої служби: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Втручання у діяльність державного діяча: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Погроза або насильство щодо працівника правоохоронного органу: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Погроза або насильство щодо державного чи громадського діяча: склади злочинів.

Умисне знищення або пошкодження майна працівника правоохоронного органу: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця: поняття посягання на життя, склад злочину, співвідношення з умисним вбивством у зв'язку з виконанням потерпілим службового або громадського обов'язку.

Захоплення представника влади або працівника правоохоронного органу як заручника: склад злочину.

Погроза або насильство щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок: склади злочинів.

Перешкодження діяльності народного депутата України та депутата місцевої ради: склади злочинів.

Перешкодження діяльності Рахункової палати, члена Рахункової палати. Склад злочину.

Умисне знищення або пошкодження майна службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від самоуправства.

4. Злочини у сфері використання документів і засобів отримання інформації

Викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем або їх пошкодження: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів: поняття та ознаки офіційного документа, склади злочинів, кваліфікуючі ознаки, відмежування від службового підроблення.

Незаконні придбання, збут або використання спеціальних технічних засобів отримання інформації: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від порушення таємниці листування, телефонних

розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер.

Умисне пошкодження ліній зв'язку: склад злочину.

5. Інші злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян

Підкуп працівника державного підприємства, установи чи організації: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин, його відмежування від прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від вимагання.

Самоправство: поняття, склад злочину.

6. Злочини, які посягають на відносини, що забезпечують законну професійну діяльність журналістів

Погроза або насильство щодо журналіста: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Умисне знищення або пошкодження майна журналіста: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Посягання на життя журналіста. Склад злочину.

Захоплення журналіста як заручника. Склад злочину.

Розділ XVII. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННО-ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ МАШИН (КОМП'ЮТЕРІВ), СИСТЕМ ТА КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ І МЕРЕЖ ЕЛЕКТРОВ'ЯЗКУ

Поняття, загальна характеристика і види злочинів у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електров'язку.

Несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електров'язку: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Створення з метою використання, розповсюдження або збуту шкідливих програмних чи технічних засобів, а також їх розповсюдження або збут: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Несанкціоновані збут або розповсюдження інформації з обмеженим доступом, яка зберігається в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або на носіях такої інформації: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Несанкціоновані дії з інформацією, яка оброблюється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Порушення правил експлуатації електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку або порядку чи правил захисту інформації, яка в них оброблюється: склад злочину.

Перешкодження роботі електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку шляхом масового розповсюдження повідомлень електрозв'язку: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Розділ XVIII. ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З НАДАННЯМ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ

Конституція України про підстави, межі та способи діяльності службових осіб. Значення кримінального права в боротьбі з корупцією.

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Неправомірна вигода як предмет злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Службова особа як суб'єкт злочину за кримінальним правом України: поняття та види. Суб'єкт злочинів, вчинюваних у сфері професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

1. Злочини, які посягають на нормальну службову діяльність в органах державної влади, місцевого самоврядування та в інших юридичних особах публічного права

Зловживання владою або службовим становищем: поняття службового зловживання, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем та від службової недбалості.

Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу: поняття та види перевищення влади або службових повноважень, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, співвідношення зі зловживанням владою або службовим становищем.

Декларування недостовірної інформації. Склад злочину.

Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою: склад злочину, кваліфікуючі ознаки. Поняття та ознаки вимагання неправомірної вигоди. Відмежування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди від інших злочинів, пов'язаних з її одержанням, та від підкупу працівника державного підприємства, установи чи організації.

Незаконне збагачення: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі: поняття неправомірної вигоди, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Зловживання впливом: поняття неправомірної вигоди та осіб, уповноважених на виконання функцій держави, склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

2. Злочини, які посягають на нормальну службову діяльність в юридичних особах приватного права

Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми: поняття неправомірної вигоди, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права.

Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми: поняття неправомірної вигоди, складу злочинів, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за підкуп, відмежування цього злочину від прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

3. Злочини, які посягають на нормальну службову діяльність в юридичних особах як публічного, так і приватного права

Службове підроблення: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, співвідношення із зловживанням владою або службовим становищем, відмежування від інших злочинів, пов'язаних із підробленням документів.

Службова недбалість: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від зловживання владою або службовим становищем.

Провокація підкупу: поняття провокації, склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

4. Злочини, які посягають на нормальну професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг

Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги: поняття неправомірної вигоди та осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Підкуп особи, яка надає публічні послуги: поняття неправомірної вигоди та осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, складу злочинів, кваліфікуючі ознаки, умови звільнення від кримінальної відповідальності за цей злочин.

Розділ XIX. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ

Конституція України про основні принципи та порядок здійснення правосуддя в Україні.

Поняття, ознаки та види (система) злочинів проти правосуддя.

1. Злочини, які посягають на відносини, що забезпечують належну реалізацію конституційних принципів здійснення правосуддя

Завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки, відмежування від злочинів проти волі особи.

Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення права на захист: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від втручання в діяльність захисника чи представника особи.

Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від суміжних злочинів проти правосуддя.

Втручання в діяльність судових органів: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Незаконне втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Втручання в діяльність захисника чи представника особи: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від порушення права на захист.

2. Злочини, які посягають на відносини, що забезпечують охорону життя, здоров'я, власності та особисту безпеку суддів, народних засідателів, присяжних та інших учасників провадження

Посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя: поняття посягання на життя, склад злочину, співвідношення з умисним вбивством у зв'язку з виконанням особою службового або громадянського обов'язку.

Посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги: поняття посягання на життя, склад злочину, співвідношення з умисним вбивством у зв'язку з виконанням особою службового або громадянського обов'язку.

Погроза або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного: склади злочинів, відмежування від суміжних злочинів проти життя та здоров'я особи.

Погроза або насильство щодо захисника чи представника особи: склади злочинів, відмежування від суміжних злочинів проти життя та здоров'я особи.

Умисне знищення або пошкодження майна судді, народного засідателя чи присяжного: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від знищення або пошкодження майна як злочину проти власності.

Умисне знищення або пошкодження майна захисника чи представника особи: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від знищення або пошкодження майна як злочину проти власності.

3. Злочини, які посягають на відносини, що забезпечують одержання достовірних доказів та істинних висновків під час здійснення провадження

Примушування давати показання: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від завідомо неправдивих показань.

Завідомо неправдиве показання: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину.

Відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків: склад злочину, умови, що виключають відповідальність особи за відмову давати показання.

Перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку: склад злочину.

4. Злочини, які посягають на відносини, що забезпечують своєчасне розкриття та припинення злочинних посягань

Невжиття заходів безпеки щодо осіб, взятих під захист: склад злочину.

Розголошення відомостей про заходи безпеки щодо особи, взятої під захист: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Розголошення даних оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування: склади злочинів.

Приховування злочину: склад злочину, відмежування від співучасті у злочині. Особи, які не підлягають кримінальній відповідальності за заздалегідь не обіцяне приховування злочину.

Порушення правил адміністративного нагляду: склад злочину.

4. Злочини, які посягають на відносини, що забезпечують належне виконання судових актів та заходів впливу, що ними призначені

Невиконання судового рішення: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке описано чи підлягає конфіскації: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від заволодіння майном шляхом привласнення, розтрати або зловживання службовим становищем як злочину проти власності.

Умисне невиконання угоди про примирення або про визнання винуватості: склад злочину.

Ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі: склади злочинів.

Ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі та у виді позбавлення волі: склади злочинів.

Злісна непокора вимогам адміністрації установи виконання покарань: склад злочину.

Дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань: склад злочину, відмежування від масових заворушень та від злісної непокори вимогам адміністрації установи виконання покарань.

Втеча з місця позбавлення волі або з-під варти: поняття втечі, склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Втеча із спеціалізованого лікувального закладу: склад злочину.

Розділ XX. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ (ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ)

Поняття, загальна характеристика і види (система) військових злочинів. Суб'єкти військових злочинів. Відповідальність за співучасть у цих злочинах осіб, які не є спеціальними суб'єктами.

1. Злочини проти порядку підлеглості та військової честі

Непокора: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Невиконання наказу: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, співвідношення невиконання наказу та непокори.

Опір начальникові або примушування його до порушення службових обов'язків: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Погроза або насильство щодо начальника: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

Порушення статутних правил взаємовідносин між військово-службовцями за відсутності відносин підлеглості: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

2. Злочини проти порядку проходження військової служби

Самовільне залишення військової частини або місця служби: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Дезертирство: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від самовільного залишення військової частини або місця служби.

Ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим способом: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки.

3. Злочини проти порядку користування військовим майном та його збереження

Викрадення, привласнення, вимагання військовослужбовцем зброї, бойових припасів, вибухових або інших бойових речовин, засобів пересування, військової та спеціальної техніки чи іншого військового майна, а також заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від суміжних злочинів проти власності та громадської безпеки.

Умисне знищення або пошкодження військового майна: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від суміжних злочинів проти власності.

Необережне знищення або пошкодження військового майна: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від умисного знищення або пошкодження військового майна та суміжних злочинів проти власності.

Втрата військового майна: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення правил поведження зі зброєю, а також із речовинами і предметами, що становлять підвищену небезпеку для оточення: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від суміжних злочинів проти громадської безпеки.

4. Злочини проти порядку експлуатації військової техніки

Порушення правил водіння або експлуатації машин: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від суміжних злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Порушення правил польотів або підготовки до них: склад злочину.

Порушення правил кораблеводіння: склад злочину.

5. Злочини проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб

Порушення статутних правил вартової служби чи патрулювання: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення правил несення прикордонної служби: склад злочину.

Порушення правил несення бойового чергування: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Порушення статутних правил внутрішньої служби: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

5. Злочини проти встановленого порядку збереження військової таємниці

Розголошення відомостей військового характеру, що становлять державну таємницю, або втрата документів чи матеріалів, що містять такі відомості: склади злочинів, кваліфікуючі ознаки, відмежування від державної зради та суміжних злочинів у сфері охорони державної таємниці.

7. Військові службові злочини

Недбале ставлення до військової служби: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від бездіяльності військової влади та співвідношення з іншими (загальними) злочинами у сфері службової діяльності.

Бездіяльність військової влади: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, відмежування від недбалого ставлення до військової служби та співвідношення з іншими (загальними) злочинами у сфері службової діяльності.

Перевищення військовою службовою особою влади чи службових повноважень: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

8. Злочини проти порядку несення військової служби на полі бою і в районі воєнних дій

Здача або залишення ворогові засобів ведення війни: склад злочину, відмежування від державної зради.

Залишення гинучого військового корабля: склад злочину, кваліфікуючі ознаки.

Самовільне залишення поля бою або відмова діяти зброєю: склад злочину, відмежування від державної зради.

Добровільна здача в полон: склад злочину, відмежування від державної зради.

Злочинні дії військовослужбовця, який перебуває в полоні: склади злочинів, співвідношення із державною зрадою.

Мародерство: поняття, склад злочину, відмежування від суміжних злочинів проти власності.

Насильство над населенням у районі воєнних дій: склади злочинів, відмежування від суміжних злочинів проти особи та власності.

9. Злочини проти законів і звичаїв війни

Погане поводження з військовополоненими: склад злочину, відмежування від злочинів проти особи.

Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею: склад злочину.

Розділ XXI. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ МИРУ, БЕЗПЕКИ ЛЮДСТВА ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ

Поняття, загальна характеристика і види (система) злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку. Особливості їх суспільної небезпечності та протиправності.

1. Злочини проти миру

Пропаганда війни: склад злочину.

Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів: склад злочину.

Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни: склади злочинів.

Порушення законів та звичаїв війни: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, співвідношення із суміжними військовими злочинами.

Найманство: поняття, склади злочинів.

2. Злочини проти безпеки людства

Застосування зброї масового знищення: склад злочину, кваліфікуючі ознаки, співвідношення з порушенням законів та звичаїв війни.

Розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування зброї масового знищення: склад злочину.

Екоцид: поняття, склад злочину, відмежування від суміжних злочинів проти довкілля.

Геноцид: поняття, склад злочину, співвідношення зі злочинами проти особи. Відповідальність за публічні заклики до геноциду, виготовлення та розповсюдження матеріалів із такими закликами.

3. Злочини проти міжнародного правопорядку

Посягання на життя представника іноземної держави: поняття посягання на життя, склад злочину, співвідношення із умисним вбивством у зв'язку з виконанням особою службового або громадянського обов'язку.

Злочини проти осіб та установ, що мають міжнародний захист: склади злочинів, співвідношення із злочинами проти особи та власності.

Незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала: склад злочинів, співвідношення із суміжними військовими злочинами та порушеннями законів і звичаїв війни.

Піратство: поняття, склад злочину, кваліфікуючі ознаки, значення місця вчинення цього злочину для його відмежування від суміжних злочинів.

3. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Пропоновані завдання розраховані на знання студентом положень Загальної частини кримінального права України і спрямовані на закріплення теоретичного матеріалу курсу «Кримінальне право України. Особлива частина», юридичний аналіз окремих її норм, вироблення навичок правильного застосування закону про кримінальну відповідальність при кваліфікації злочинів. В основу переважної більшості завдань покладено конкретні кримінальні справи із судової практики Верховного Суду України та місцевих судів, а також слідчо-судової практики правоохоронних та судових органів м. Харкова і Харківської області.

При виконанні конкретних завдань рекомендується використовувати Конституцію України, чинні міжнародні договори, декларації, конвенції, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, Кримінальний кодекс України (далі – КК України), інші закони та підзаконні нормативно-правові акти України, постанови Пленуму Верховного Суду України, підручники з кримінального права, лекційний матеріал, наукові джерела (монографії і статті).

Для вирішення конкретної проблеми, поставленої в завданні, слід дотримуватися такої послідовності:

- визначити місце злочину в системі Особливої частини КК України. Наприклад, умисне вбивство, передбачене розд. II Особливої частини КК України «Злочини проти життя та здоров'я особи» (ст. 115);

- якщо диспозиція відповідної статті Особливої частини КК України є описовою, тобто містить визначення поняття злочину, необхідно знати це визначення та розкрити його зміст (наприклад, вбивство – це умисне або через необережність протиправне заподіяння смерті іншій людині);

- проаналізувати ознаки складу цього злочину (об'єкта, предмета (за наявності), об'єктивної та суб'єктивної сторін, суб'єкта);

- з'ясувати зміст кваліфікуючих обставин розглядуваного злочину (наприклад, при умисному вбивстві: з корисливих мотивів, повторно, за попередньою змовою групою осіб та ін.) – у законі це обтяжуючі обставини;

– відмежувати розглядуваний злочин від суміжних (наприклад, умисне тяжке тілесне ушкодження, що спричинило смерть потерпілого (ч. 2 ст. 121 КК України), від умисного вбивства (ст. 115 КК України) та вбивства через необережність (ст. 119 КК України).

Рішення завдань за окремими темами мають бути виконані у письмовій формі (у зошиті) і відповідати таким вимогам:

1. Необхідно встановити наявність або відсутність складу злочину в діянні особи (осіб), характеристика якого надана в завданні. Якщо вчинене не містить складу злочину, то слід точно вказати, які саме ознаки складу злочину відсутні.

2. Якщо діяння містить склад злочину – дати юридичну кваліфікацію (вказати пункт, частину статті Особливої частини КК України, яка підлягає застосуванню). У разі незакінченого злочину – визначити стадію вчинення злочину, а при співучасті – вид співучасників та форму співучасті, пославшись на відповідні частини статей 27, 28 Загальної частини КК України. Якщо з питань кваліфікації злочину є роз’яснення Пленуму Верховного Суду України, рішення має містити розгорнуте посилання на ці роз’яснення.

3. Кваліфікація злочину має бути детально мотивована шляхом юридичного аналізу складу злочину, тобто характеристики об’єкта (з урахуванням класифікації), предмета (за наявності), потерпілого (за необхідності), об’єктивної і суб’єктивної сторін та суб’єкта злочину. Аналіз передбачає обов’язкове встановлення відповідності фактичних ознак суспільно небезпечного діяння, яке описане в завданні, всім ознакам (елементам) складу злочину, що передбачений відповідною статтею Особливої частини КК України. З урахуванням конструкції складу злочину важливо визначити момент його закінчення. На підставі вимог статей 24 і 25 КК України та законодавчого окреслення суб’єктивної сторони злочину слід вказати форму і вид вини, розкрити зміст її інтелектуального та вольового моментів, факультативні ознаки суб’єктивної сторони злочину. Характеризуючи суб’єкт злочину, слід відповідно до ст. 18 КК України назвати три обов’язкові його ознаки, а також ознаки спеціального суб’єкта, якщо вони передбачені статтею Особливої частини КК України.

4. Якщо встановлено кваліфікуючі ознаки, необхідно розкрити їх зміст.

5. За сукупності злочинів вчинення самостійних злочинів декількома особами та злочину у співучасті необхідно кваліфікувати кожний із злочинів окремо, мотивуючи це відповідним чином.

На практичних заняттях студент доповідає обставини завдання і своє рішення.

Кожен студент може брати участь в обговоренні запропонованого рішення, доповнити або розвинути його. Якщо хто-небудь із студентів має рішення, яке відрізняється від запропонованого, його слід викласти й обговорити.

Викладач підсумовує висловлені пропозиції щодо правильності рішення, акцентуючи увагу на допущених помилках та способах їх усунення. На підставі висновку викладача студенти повинні внести у свої відповіді корективи на полях зошита для практичних занять.

Студент повинен готуватися і брати участь у колоквіумах, які проводяться за графіком практичних занять. Ця активна форма оволодіння знаннями передбачає обговорення теоретичних питань за відповідною темою. Для успішної підготовки до колоквіуму необхідно: ознайомитися з програмою навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Особлива частина», питаннями, які винесені для обговорення на колоквіумі, відповідними статтями КК України та іншими нормативними актами; повторити матеріал, викладений на лекціях, у підручниках, науково-практичних коментарях, монографічній літературі; розглянути матеріали судової практики (рішення, висновки Конституційного Суду України, постанови Пленуму Верховного Суду України та ін.).

На колоквіумі студент повинен брати участь в обговоренні питань, які розглядаються, і виявити знання законодавства, теоретичного матеріалу та судової практики.

Відвідування практичних занять є обов'язковим для студентів. Якщо студент був відсутнім на практичному занятті або не виконав у письмовій формі домашнє завдання чи одержав під час занять незадовільну оцінку, він повинен відпрацювати цю тему індивідуально.

Відповідь на всі додаткові запитання студент може одержати, звернувшись до чергового викладача кафедри кримінального права.

Приклад розв'язання завдання за темою «Злочини проти власності»

Умови: Акрамовська подала до Пенсійного фонду підроблену довідку про те, що вона з лютого 2008 р. по вересень 2011 р. працювала на фабриці, тоді як насправді в цей час вона відбувала покарання у виді позбавлення волі за крадіжку. У зв'язку з поданням цієї довідки Акрамовській була нарахована пенсія, яку вона одержувала щомісячно, до виявлення підроблення. За цей час вона незаконно одержала 27 200 грн.

Вирішіть питання про відповідальність Акрамовської.

Рішення: В діях, вчинених Акрамовською, вбачаються ознаки злочинів, передбачених ст. 190 КК (Шахрайство) та ст. 358 КК (Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, їх збут, використання підроблених документів).

Злочин, передбачений ст. 190 КК (Шахрайство), належить до групи злочинів проти власності (розд. VI Особливої частини КК).

Родовим об'єктом шахрайства є відносини власності.

Основним безпосереднім об'єктом цього злочину є суспільні відносини з приводу права держави, юридичних та фізичних осіб володіти, користуватися і розпоряджатися належним їм майном або правом на майно. Відповідно до умов завдання Акрамовська незаконно одержувала гроші з Пенсійного фонду, порушуючи право власності держави.

Предметом шахрайства є майно або право на майно. Відповідно до умов завдання Акрамовська заволоділа майном, а саме грішми. Майно як предмет шахрайства характеризується такими ознаками: юридична – належність майна на праві власності певній особі чи державі (пенсія, яка видається з державного бюджету, належить державі); економічна – майно має вартість, виражену у ціні (винна заволоділа грошовими коштами у сумі 27 200 грн); фізична – майно – це предмет матеріального світу (гроші є таким предметом і Акрамовська заволоділа ними).

З об'єктивної сторони шахрайство характеризується чотирма обов'язковими ознаками: діяння, а саме заволодіння чужим майном чи правом на майно, наслідки у виді майнової шкоди, заподіяної власнику, причинний зв'язок між діянням та наслідками, що настали,

а також спосіб вчинення, яким є обман чи зловживання довірою. За конструкцією складу шахрайство є злочином з матеріальним складом і вважається закінченим з моменту заподіяння майнової шкоди.

Відповідно до умов завдання, Акрамовська незаконно, шляхом обману, заволоділа державними грошима, тобто у неї виникла фактична можливість розпорядитися ними на свій розсуд. Обман Акрамовської полягав у поданні підробленої довідки про наявність необхідного трудового стажу, який є підставою для призначення їй трудової пенсії. У подальшому Акрамовська щомісячно одержувала пенсію.

Специфікою заволодіння майном при шахрайстві є те, що майно добровільно було передано винній особі, оскільки у працівників Пенсійного фонду виникло переконання у наявності обов'язку нарахувати і сплачувати винній трудову пенсію, хоча фактично їх воля була сфальсифікована.

Акрамовською була завдана шкода Пенсійному фонду на суму 27 200 грн. З метою визначення розміру заподіяної шкоди в еквіваленті неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі – нмдг) необхідно, керуючись положеннями підп. 169.1.1 п. 169.1 ст. 169 розд. IV, ст. 1 розд. XIX, ст. 5 підрозд. I розд. XX Податкового кодексу України та ст. 7 Закону України «Про державний бюджет України на 2015 р.», вказану суму поділити на половину розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на 1 січня звітного податкового року. Відповідно до ст. 7 Закону України «Про державний бюджет на 2015 рік» розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб на 1 січня 2015 р. склав 1218 грн. Отже, половина цієї суми – 609 грн.

Таким чином, станом на 2015 р. сума заподіяної шкоди складає 44,6 нмдг. Відповідно до примітки 2 до ст. 185 КК заволодіння майном у значному розмірі має місце, якщо потерпілому заподіяно збитку у сумі від ста до двохсот п'ятдесяти нмдг. Між вчиненим діянням та наслідками, що настали, є необхідний прямий причинний зв'язок.

Із суб'єктивної сторони шахрайство є злочином, що вчинюється з прямим умислом, мотив і мета – корисливі.

Акрамовська усвідомлювала суспільну небезпечність подання до органу соціального забезпечення підробленої довідки про наявність трудового стажу і незаконність наступного одержання нею грошей,

передбачала неминучість нарахування їй пенсії та настання наслідків у виді заповідання майнової шкоди і бажала їх настання.

Суб'єктом шахрайства злочину є фізична осудна особа, яка досягла 16-річного віку. Умови завдання дають підстави вважати, що Акрамовська відповідає цим ознакам.

Незважаючи на систематичність незаконного одержання пенсії (грошових коштів), кожне наступне одержання пенсії не можна кваліфікувати як вчинене повторно, оскільки діяння Акрамовської є єдиним продовжуваним злочином. Початком вчинення нею шахрайства слід вважати подання до Пенсійного фонду підробленої довідки про наявність трудового стажу. В подальшому злочин складається з численних тотожних дій (щомісячне одержання пенсії). Гроші одержувались з одного джерела (Пенсійного фонду).

Разом з тим шахрайство Акрамовська вчинила після відбуття покарання за інший злочин проти власності, а саме за крадіжку. Згідно з приміткою до ст. 185 КК, шахрайство, вчинене після крадіжки, за умови, що не минули строки давності притягнення до кримінальної відповідальності за попередній злочин, а у разі засудження – за умови наявності судимості за цей злочин, визнається повторним і кваліфікується за ч. 2 ст. 190 КК.

Таким чином, діяння Акрамовської (заволодіння грошовими коштами у сумі 27 200 грн) слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 190 КК (за ознакою повторності).

Щодо ознак іншого складу злочину, який вбачається в діяннях Акрамовської, слід відмітити, що підроблення документів, печаток, штампів та бланків, їх збут, використання підроблених документів належать до злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян (розд. XV Особливої частини). Характеристика ознак злочину цієї групи не охоплюється планом із вивчення злочинів проти власності і тому при розв'язанні цієї задачі не наводиться.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основні літературні джерела та матеріали судової практики

Кримінальне право України: Загальна частина [Текст] : підручник / В. І. Борисов, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2015.

Кримінальне право України: Особлива частина [Текст] : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2015.

Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар [Текст] : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Т. 1 : Загальна частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. – Х. : Право, 2013.

Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар [Текст] : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Т. 2 : Особлива частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. – Х. : Право, 2013.

Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011 роки) [Текст] / упоряд.: Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011.

Практика судів України з кримінальних справ (2008–2011) [Текст] / укладач В. І. Тютюгін ; за заг. ред. В. Я. Тація. – Х. : Одіссей, 2011. – 568 с.

Практика судів України з кримінальних справ (2009–2011) [Текст] / укладач В. І. Тютюгін ; за заг. ред. В. Я. Тація. – Вид. 2-ге, допов. – Х. : Одіссей, 2012. – 504 с.

Практика судів України з кримінальних справ (2012–2013) [Текст] / укладач В. І. Тютюгін ; за заг. ред. В. Я. Тація. – Х. : Право, 2014. – 704 с.

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Поняття Особливої частини кримінального права, її система і значення.

Наукові основи кваліфікації злочинів

Тема вивчається самостійно

Питання для обговорення

1. Поняття Особливої частини кримінального права України, її значення. Єдність Загальної і Особливої частин кримінального права. Відображення положень Конституції України в Особливій частині Кримінального кодексу України.

2. Система Особливої частини Кримінального кодексу України.

3. Поняття «кваліфікація злочинів». Правові основи кваліфікації злочинів: ознаки злочину та їх значення для кваліфікації; склад злочину – правова модель кваліфікації злочинів.

4. Конкуренція норм Особливої частини Кримінального кодексу України. Правила кваліфікації при наявності конкуренції норм.

5. Значення норм Загальної частини для правильної кваліфікації злочинів.

Тема 2. Злочини проти основ національної безпеки України

Додаткова література

Про основи національної безпеки України [Текст] : Закон України від 19 черв. 2003 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 39.

Про державну таємницю [Текст] : Закон України від 21 січ. 1994 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1994. – № 16.

Про держаний кордон [Текст] : Закон України від 4 листоп. 1991 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1992. – № 2.

Бантишев, О. Ф. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації) [Текст] : монографія / О. Ф. Бантишев, О. В. Шамара. – [3-тє вид., перероб. та допов.]. – Луганськ : ТОВ «Віртуальна реальність», 2014. – 198 с.

Демидова, Л. М. Кримінально-правова оцінка умов воєнного стану та періоду збройного конфлікту при кваліфікації державної зради [Текст] // Проблеми боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов (голов. ред.) та ін. – Х. : Право, 2014. – Вип. 28. – С. 79–88.

Діордіца, І. В. Кримінально-правове розуміння національної безпеки України за Кримінальним кодексом України від 5 квітня 2001 р. [Текст] / І. В. Діордіца // Підприємство, госп-во і право. – №9. – 2006. – С. 121–124.

Дорош, Л. В. Публічні заклики як різновид посягань на територіальну цілісність і недоторканність України. Застосування норм міжнародного гуманітарного, національного кримінального та кримінального процесуального права в ході проведення антитерористичної операції на Сході України [Текст] : матеріали міжфацедрал. «круглого столу», 12 лютого 2015 р. / редкол.: О. І. Перепелиця (голов. ред.), С. Є. Кучерина (заст. голов. ред.) та ін. – Х., 2015. – С. 63–71.

Луценко, Ю. В. Звільнення від кримінальної відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України [Текст] : монографія / Ю. В. Луценко. – Х. : Право, 2015. – 200 с.

Рубашенко, М. А. Конституційна та кримінально-правова охорона територіальної цілісності України [Текст] / М. А. Рубашенко // Цінності сучасного конституціоналізму. V Тодиківські читання : зб. тез наук. доп. і повідомл. міжнар. наук. конф. молодих учених, асп. і студ. (28–29 верес. 2012 р.) / Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х. : Права людини, 2012. – С. 191–192.

Скулиш, Є. Д. Злочини проти основ національної безпеки України [Текст] : навч. посіб. / Є. Д. Скулиш, О. Ю. Звонарьов. – К. : Наук.-вид. відділ НА СБ України, 2011. – 220 с.

Завдання

1. Під час акцій протесту, на яких скандувалися гасла проти податкової політики уряду, один із організаторів акції активіст Гончаров вийшов до мікрофона та запропонував «вжити всіх необхідних заходів для того, щоб від чинного уряду, який чинить податкове свавілля, не залишилось і сліду, а також провести позачергові вибори з метою зміни влади». Увечері в ефірі місцевого телеканалу Гончаров при відповіді на запитання журналіста стосовно політики нейтралітету України заявив, що на його думку «Україні буде набагато краще жити, якщо вона приєднається до сусідньої держави як окремий її регіон (область), і приєднатися бажано якнайшвидше».

Дайте кримінально-правову оцінку діям Гончарова.

2. Жителі міста Харкова Марчук і Сергеев погодилися на пропозицію громадянина Російської Федерації Коновалова одержувати за його вказівкою у відділеннях «Нової пошти» та розповсюджувати у межах своїх мікрорайонів за гроші газету «Новоросія», яка містила заклики до відокремлення Донецької та Луганської областей шляхом проведення референдумів на цих територіях та проголошення незалежності на основі їх результатів. На виконання домовленості Коновалов надав Марчуку та Сергееву предоплату у розмірі 5 000 грн кожному. 17 квітня Марчук та Сергеев одержали першу партію газет у кількості 500 штук на кожного. Під час перевезення газет з відділення «Нової пошти» додому, Марчук був затриманий працівниками СБУ, а Сергеев до затримання встиг роздати 30 примірників газети на овочевому ринку. Слідчими СБУ було відкрито провадження стосовно Коновалова – за ч. 3 ст. 110² КК, а щодо Марчука та Сергеева – за ч. 3 ст. 15 і ч. 2 ст. 110 КК та ч. 1 ст. 111 КК.

Дайте кримінально-правову оцінку діям Марчука, Сергеева та Коновалова.

3. Під час мітингу в м. Харкові громадянка Тихонова виголошувала в гучномовець заклики до збройного спротиву органам центральної влади України, захоплення будівель облдержадміністрацій по всіх областях та взяття внаслідок цього влади у свої руки. Потім Тихонова за винагороду одержала від невстановленої особи 50 листівок із закликами до незалежності Харківської області шляхом прийняття відповідного рішення на загальноміському віче або на сесії Харківської обласної ради. Тихонова встигла роздати 10 листівок і була затримана. При цьому щодо розповсюдження листівок Тихонова пояснила, що насправді вона проти будь-якого відокремлення від території України тих чи інших її адміністративних одиниць, вона не мала на меті змінити межі території України, а просто хотіла заробити гроші.

Дайте кримінально-правову оцінку діям Тихонової.

4. У зв'язку з тим, що Міністр КМУ намагався перешкодити нелегальному веденню бізнесу ПрАТ «ДонАгро», директор ПрАТу Самсонов доручив своєму знайомому Левченку за матеріальну вина-

городу вбити Міністра. Самсонов визначив Левченку час та місце вчинення вбивства та скерував, як вчинити його. Однак Левченко промахнувся і влучив у руку.

Вирішіть питання про відповідальність Самсонова та Левченка. Чи змінилося б рішення, якби Міністр незаконно чинив перешкоди легальному веденню бізнесу ПрАТ «ДонАгро»? Чи змінилося б рішення, якби Левченко не знав, що йдеться про члена Кабміну України?

5. Уранці 10 березня 2014 р. Міщенко був затриманий співробітниками оперативного підрозділу СБУ поблизу залізничної станції в Харківському районі. Під час огляду особистих речей у нього був виявлений пульт дистанційного керування вибуховим пристроєм. З'ясувалося, що Міщенко підклав вибуховий пристрій під залізничним мостом, який він мав здетонувати за допомогою пульта ввечері під час руху вантажного потягу, що мав перевозити вогнебезпечний вантаж. Міщенко сподівався, що такий серйозний вибух мав би ще більше розхитати й без того непросту ситуацію в м. Харкові, що мала місце під час загальновідомих подій навесні 2014 року і послабити вплив органів центральної влади на розвиток подій у місті.

Кваліфікуйте дії Міщенка. Чи змінилася б кваліфікація, якби Міщенко був затриманий після того як стався вибух?

6. Працівник фірми «Прозора крапля», яка займається розповсюдженням і продажем бутильованої питної води, Сидорчук, у пошуках шляхів підвищення попиту населення на її продукцію, вирішив вивести з ладу головні пристрої насосної станції, яка постачала воду у водопровід міста. Для ослаблення державної системи забезпечення водою населення, Сидорчук за винагороду умовив Клименка, щоб той підклав до основного агрегата насосної станції вибухівку. Клименко проник на територію насосної станції міського водопроводу, заклав вибуховий пристрій, але той не спрацював. Співробітниками СБУ зловмисники були затримані.

Вирішіть питання про відповідальність суб'єктів, зазначених в умові задачі, та заходи, які можуть бути до них застосовані.

7. Кротов працював у картографічному бюро картографом, у зв'язку з чим мав доступ до інформації, що містить державну таєм-

ницю. Одного разу незнайомец запропонував Кротову 3 тис. доларів за відомості про конкретну місцевість, деякі об'єкти на якій були засекречені. Кротов погодився надати ці дані, але поетапно. Здійснивши першу передачу картографічних даних із секретною інформацією та отримавши за це частину обіцяної суми, Кротов злякався та вирішив повідомити про все в органи МВС. Наступного дня Кротов повідомив поліцію про вчинене.

Вирішіть питання про відповідальність громадянина Кротова. Чи є підстави для звільнення його від кримінальної відповідальності?

8. Співробітниками СБУ було завчасно припинено підготовку до хакерської атаки на офіційний сайт Міністерства оборони України, яка була організована іноземцем Марді та керована з-за кордону. Роботу з підготовки до злому сайту виконували Вовтенко та Ірков. Інформація про планування атаки надійшла від Іркова, який після отримання замовлення та початку готування до злому, звернувся до органів СБУ. Як виявилось під час допиту, основною метою хакерської атаки на сайт було непомітне копіювання основних масивів інформації із сервера Міністерства оборони.

Вирішіть питання про відповідальність Вовтенка та Іркова, а також іноземця Марді.

9. Поліцейський зупинив автомобіль Збройних Сил України, який рухався з перевищенням швидкості та створював небезпечну для дорожнього руху обстановку. На його вимогу надати документи на перевірку, водій, голосно лаючись, відмовився. У зв'язку з цим поліцейський був змушений скласти протокол про порушення правил дорожнього руху. Як було встановлено пізніше, автомобіль Збройних Сил України наздоганяв колону військового транспорту, від якої відстав через несправність двигуна. Після складання протоколу водій почав обвинувачувати поліцейського у перешкоджанні діяльності Збройних Сил України.

Дайте кримінально-правову оцінку діям поліцейського.

10. Самусь отримав від представника іноземної держави завдання, згідно з яким він повинен був дістати відомості про розташуван-

ня стратегічних військ Збройних Сил України і передати їх кур'єру. Самусь почав стежити за своїм родичем, що мав доступ до цих відомостей. Однак потім злякався майбутньої відповідальності, припинив стеження і заявив органам держаної влади про свій зв'язок з представником іноземної держави.

Вирішіть питання про відповідальність Самуся. Чи може він бути звільнений від кримінальної відповідальності?

Варіант: Самусь був громадянином Болгарії, діяв на території України і звернувся безпосередньо до Служби безпеки України.

11. Підлісний побачив у мережі Інтернет оголошення з пропозицією роботи. В оголошенні пропонувалась оплата за проведення аналітичної роботи, яка полягала в узагальненні економічних, соціально-демографічних та ресурсних показників Харківської області за відповідною схемою. Дані для аналізу потрібно було брати з відкритих місцевих джерел масової інформації. Узагальнення та висновки Підлісний декілька разів направляв за допомогою засобів зв'язку мережі Інтернет за вказаною адресою. Щоразу після відправки матеріалів на його рахунок в установі банку надходили з-за кордону валютні кошти. Як було з'ясовано пізніше, відомості таким чином збирала іноземна розвідка.

Вирішіть питання про відповідальність Підлісного.

12. Військовий конструктор Збитко, працюючи в державній установі, розробив новий пристрій, який значно покращував точність систем наведення на зенітно-ракетних комплексах. Однак про свій винахід він не повідомив керівництву, а зв'язався з представниками іноземної фірми, які запропонували йому значні кошти за передачу документації про винахід. В момент передачі документації Збитко був затриманий представниками правоохоронних органів.

Вирішіть питання про відповідальність Збитка.

13. Уткін познайомився з агентом іноземної розвідки Джонсоном, який запропонував йому за певну винагороду збирати та передавати таємні відомості про розташування військових частин, на що Уткін погодився. Ці відомості Уткін одержував від своєї дочки Катерини

Вовченко – дружини офіцера Збройних Сил України Вовченко Юрія, який нерідко розповідав своїй дружині різні таємні відомості. Також Вовченко Юрій інколи приносив додому документи, що містили державну таємницю і дружині вдавалося фотографувати їх. За «допомогу» Уткін ділився з дочкою винагородою, яку одержував від Джонсона.

Вирішіть питання про відповідальність Джонсона, Уткіна, Вовченко Катерини і Вовченка Юрія.

14. Народний депутат України Мартинов у своїй промові на пленарному засіданні Верховної Ради України вказав на порушення законодавства керівниками компанії «Сігма». Директор цієї компанії Маркін вирішив помститися і з цією метою умовив свого співробітника Щукіна вбити Мартинова. З цією метою останній заклад в автомобіль Мартинова вибуховий пристрій, але відразу був затриманий. Експерти встановили, що пристрій мав спрацювати в момент запуску двигуна.

Вирішіть питання про відповідальність Маркіна та Щукіна за умови, що Щукіну було відомо про державну діяльність Мартинова.

Варіант: Щукін не знав про те, що Мартинов є народним депутатом України.

15. Робітники метрополітену Прохоров і Жданов під час огляду потяга, який повернувся в депо після закінчення робочої зміни, знайшли в одному із вагонів залишену валізу. Коли Прохоров спробував її відкрити пролунав вибух, від якого Прохоров загинув на місці події, а Жданову було спричинено тяжке тілесне ушкодження. В результаті розслідування справи було встановлено, що вибуховий пристрій приніс Зудін і при цьому встановив годинниковий механізм таким чином, щоб вибух стався під час руху потяга з пасажирями. У такий спосіб Зудін прагнув дестабілізувати ситуацію в державі напередодні виборів народних депутатів України.

Вирішіть питання про відповідальність Зудіна.

Варіант: вибуховий пристрій було знешкоджено за межами міста.

16. Група колишніх військових із 23 осіб, діючи протягом року, систематично здобувала вогнепальну зброю, переважно викрадаючи

її з військових складів, вела пошук інших військових, невдоволених існуючим політичним та економічним становищем в Україні, проводила неофіційні зустрічі з представниками різноманітних організацій Російської Федерації та Білорусі, на яких обговорювалися умови політичного визнання цієї групи органом державної влади, поширювала серед населення України листівки із критикою дій Президента та уряду України. Крім того, керівниками групи був розроблений план збройного встановлення в Україні режиму управління державою групою військових.

Вирішіть питання про відповідальність вказаних осіб.

17. Перебуваючи у відрядженні за кордоном, громадянин України Яшков був завербований іноземною розвідкою, отримав значну суму грошей як винагороду, дав згоду на збирання на території України та передачу відомостей, що містять державну таємницю. Всі отримані кошти Яшков витратив, але після прибуття з відрядження, не гаючи часу та з мотивів щирого каяття, добровільно повідомив СБУ про надану ним згоду на співробітництво з іноземною розвідкою.

Чи підлягає Яшков звільненню від кримінальної відповідальності за ч. 2 ст. 111 КК? Порівняйте норми про звільнення від кримінальної відповідальності за ст. 111 і ст. 114 КК.

18. Лісовенко мешкав поруч з аеродромом військ протиповітряної оборони та протягом місяця відмічав у блокноті час злетів та посадок бойових літаків. Після цього він намагався продати цей блокнот співробітнику консульства США, але той повідомив про дії Лісовенка у поліцію.

Вирішіть питання про відповідальність Лісовенка.

Тема 3. Злочини проти життя та здоров'я особи

Додаткова література

Інструкція щодо констатації смерті людини на підставі смерті мозку [Текст] : затв. наказом МОЗ України від 25 верес. 2001 р. №226 // Офіц. вісн. України. – №42. – Ст. 1804.

Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень [Текст] : затв. наказом МОЗ України від 17 січ. 1995 р. № 6 // Юрид. вісн. України. – 1995. – № 18. – С. 5–9.

Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини [Текст] : Закон України від 16.07.1999 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 1999. – № 41.

Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 7 лютого 2003 р. № 2 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 177–187.

Байда, А. А. Уголовная ответственность за незаконную лечебную деятельность [Текст] / под науч. ред. проф. В. И. Тютюгина. – Х. : Одиссей, 2009.

Гринчак, С. В. Кримінальна відповідальність за незаконну трансплантацію органів або тканин людини [Текст] / наук. ред. Л. В. Дорош. – Х. : Право, 2011. – 296 с.

Декларація відносно трансплантації людських органів [Текст] : прийнята на 39-й Всесвітній медичній асамблеї у жовтні 1987 р. // Медичне право України: 36. норм.-прав. актів / упоряд. і наук. ред. Н. Б. Болотіна. – К. : Ін Юре, 2001. – С. 395–397.

Дорош, Л. В. Отграничение оставления в опасности от неоказания помощи лицу, находящемуся в опасном для жизни положении [Текст] / Л. В. Дорош : метод. указания и раздат. материал к самостоятельной работе студентов по курсу «Советское уголовное право. Часть Особенная». – Х., 1991. – С. 12.

Заславська, М. Г. Неналежне виконання обов'язків щодо охорони життя та здоров'я дітей: соціальна обумовленість і склад злочину [Текст] / М. Г. Заславська. – Х. : Право, 2013.

Короленко, М. П. Кваліфікація і класифікація умисних вбивств при обтяжуючих обставинах [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2002.

Куц, В. М. Кримінальна відповідальність за незаконне проведення дослідів над людиною [Текст] / В. М. Куц, С. В. Гізімчук, В. О. Єгорова. – Х. : Юрайт, 2012.

Кучер, В. І. Кримінально-правові проблеми вчинення злочинів способом особливо жорстокого поводження [Текст] : монографія / В. І. Кучер. – К. : АзимутУкраїна, 2004. – 120 с.

Новий Кримінальний кодекс України: питання застосування і вивчення [Текст]. – К., 2002. – С. 271.

Самощенко, И. В. Понятие угрозы в уголовном праве [Текст] / И. В. Самощенко. – Харьков : Изд. СПД ФЛ Вапнярчук Н. М., 2005.

Старко, О. Л. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини (кримінально-правове та кримінологічне дослідження) [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2007.

Завдання

Злочини проти життя особи

19. Подружжя Канюків проживали окремо, хоча розлучення офіційно не оформлювали. Жінка орендувала квартиру з подругою. Через деякий час чоловік довідався, що у дружини з'явився шанувальник. Через знайомих дізнався адресу проживання дружини і в той же день приїхав до неї. Жінка вимагала, щоб чоловік пішов, однак він пройшов до кімнати, в якій в той момент знаходився її шанувальник. Між чоловіками виник словесний конфлікт, після якого розпочалася бійка. Канюк узяв на кухні ніж і наніс два ножових поранення у груди коханця дружини, від яких той помер до приїзду швидкої допомоги. Поліції затриманий повідомив, що суперечка була вперше, вбивства не планував, хотів тільки налякати.

Вирішіть питання про відповідальність Канюка.

20. У серпні 2014 р. Курочкіна на ґрунті неприязних стосунків вирішила вбити свого чоловіка. За грошову винагороду вона запропонувала організувати вбивство жителю селища Сущика, який знайшов двох виконавців злочину Тищенка і Суміна. Чоловіка Курочкіної було вбито в ніч на 21 серпня 2014 р. Жертву на місце злочину привезла його дружина, скориставшись тим, що він був п'яний.

Вирішіть питання про відповідальність Курочкіної, Сущика, Тищенка, Суміна.

21. Сичов дізнався про зраду своєї дружини з Черновим. Спочатку Сичов попередив Чернова, щоб той не наближався до його дружини. Після чергової зради Сичов накинувся на суперника, відрізав тому статеві органи та наніс десять ударів ножом в різні частини тіла, від яких Чернов помер.

Вирішіть питання про відповідальність Сичова.

22. Сушко і Тарасов з метою заволодіння чужим майном проникли в будинок Луговської, де напали на неї з погрозою застосування насильства, що є небезпечним для життя і здоров'я потерпілої. Коли

потерпіла почала кричати й кликати на допомогу, Сушко і Тарасов вирішили її вбити. Вони завдали численних ударів ногами й руками по голові та інших частинах тулубу, від яких потерпіла померла. Після цього злочинці заволоділи майном на загальну суму 50 000 гривень.

Сушко й Тарасов були засуджені за вчинення злочинів, передбачених пунктами 6, 9, 12 ч. 2 ст. 115 та ч. 4 ст. 187 КК.

Чи правильним є рішення суду?

23. Водій вантажівки Кулик побачив дівчину та парубка, які йшли по дорозі. Дівчину він упізнав. Це була Матвеева, яка жила у сусідньому селищі, а парубок, який йшов поруч із нею, був йому незнайомий. Не знав його і Турченко, що сидів поруч із Куликом у кабіні. «Приїхав до нашого району і відразу загицятися до дівчат!» – вигукнув Кулик і, звернувши машину, спрямував її на молодих людей. Від заподіяних травм незнайомий, яким виявився Сурков, помер, а Матвеевій було заподіяне тяжке тілесне ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Кулика і Турченка.

24. Юхимов і Зорян проникли на подвір'я Сьомкіна, маючи намір викрасти майно останнього. Не знайшовши на дворі нічого цінного, Юхимов запропонував Зоряну викрасти майно, яке може знаходитись у будинку, на що той погодився. Вони відігнули металеві ґрати та через вікно проникли в житло. В одній із кімнат побачили незнайомого їм власника будинку 60-річного Сьомкіна, на якого вчинили напад, заподіявши численні тілесні ушкодження, завдавши не менше 22 ударів, унаслідок яких потерпілий у лікарні помер.

Місцевим судом дії винних кваліфіковані за ч. 2 ст. 121 та ч. 4 ст. 187. Апеляційний суд області залишив вирок без змін, а скаргу прокурора – без задоволення. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ ухвалу Апеляційного суду також залишив без змін, а касаційну скаргу прокурора – без задоволення. Генеральна прокуратура України вважає, що вчинене має бути кваліфіковане за відповідними пунктами ч. 2 ст. 115 КК.

Дайте висновок по кримінальному провадженню.

25. Сергієнку зателефонував анонімний «доброхот», який повідомив, де той може застати свою дружину з коханцем. «Підігрітий»

отриманою інформацією Сергієнко поїхав у село, в якому у будинку тещі дійсно побачив свою дружину разом зі знайомим йому чоловіком. Перестрибнувши через вікно, він накинувся на закоханих із кулаками. Після бійки сам же викликав швидку допомогу і поліцію.

Медики допомогти постраждалим уже нічим не змогли. У загиблих були зафіксовані численні травми голови і в області шиї, а також переломи ребер. Зраджений чоловік не зміг детально пригадати момент побиття.

Вирішіть питання про відповідальність Сергієнка.

26. Курилов та Бурдін, озброївшись кухонним ножом і газовим пістолетом, у вечірній час увірвались до приміщення магазину «24 години», де, погрожуючи ножом та пістолетом, зажадали від продавців, подружжя Данилових, віддати виторг.

У відповідь на ці дії Данилов, виконуючи свій громадський обов'язок та намагаючись затримати нападників, схопив пляшку горілки і спробував вдарити нею Курилова, але той ухилився від удару. У зв'язку з такою протидією Курилов накинувся на Данилова з ножом, і, завдаючи удари в життєво важливі органи, вбив його. Водночас Бурдін напав на Данилову і завдав їй декілька ударів пістолетом по голові, заподіючи струс головного мозку та закриту черепно-мозкову травму.

Після цього Курилов та Бурдін переконавшись, що Данилов мертвий, а його дружина непритомна, забрали з каси магазину 10 тис. 200 грн.

Вирішіть питання про відповідальність Курилова та Бурдіна.

27. Дудник і Качковський розпивали алкогольні напої під час обідньої перерви. Коли Дудник відлучився, Качковський сам допив горілку і заснув. Після закінчення перерви Дудник повернувся і намагався розбудити Качковського, але той тяжко образив Дудника і продовжив дрімати. Обурившись на це і побачивши, що Качковський сам випив частину горілки, а крім того, пригадавши про не повернений йому давній борг, Дудник вилив на Качковського бачок гасу і підпалив. Потерпілий від одержаних опіків через два тижні помер у лікарні.

Вирішіть питання про відповідальність Дудника.

28. Кочегар Швидко через неприязні стосунки кинув в обличчя своєму троюрідному брату Кизи лопату розпеченого вугілля, від чого потерпілий зазнав численних опіків і знепритомнів. Усвідомлюючи, що Кизя живий, але побоюючись відповідальності, Швидко кинув непритомного Кизю в піч, де той згорів живцем. Коли дружина загиблого через 3 дні прийшла до котельної спитати про свого чоловіка, Швидко вбив її молотком, а труп спалив. Потерпіла була на 8-му місяці вагітності близнятами.

Вирішіть питання про відповідальність Швидко.

29. Риндін та Сурков вирішили заволодіти автомобілем Кондратьєва. З цією метою вони сіли до нього в машину і в дорозі нанесли по голові декілька ударів молотком. Маючи впевненість в тому, що Кондратьєв помер, Риндін та Сурков поклали тіло у багажник, щоб відвезти його до лісу і там закопати. Але коли пізніше відкрили багажник, то побачили, що Кондратьєв живий і знаходиться у непритомному стані. Тоді Риндін та Сурков, знаючи, де мешкає потерпілий, під'їхали до його будинку і зі словами: «Ну і грець з тобою, живи!» – поклали Кондратьєва в городі, а самі поїхали. Кондратьєв залишився живим, але внаслідок отриманих ушкоджень був визнаний інвалідом другої групи. Вироком суду Риндіна та Суркова було засуджено за ч. 2 ст. 15, п. 6 ч. 2 ст. 115 КК України до 12 років позбавлення волі. На вирок було подано апеляцію прокурором, який вважав, що скоєне підлягає додатковій кваліфікації ще й за п. 12 ч. 2 ст. 115 та ч. 4 ст. 187 КК. Одночасно адвокати засуджених поставили питання про звільнення Риндіна та Суркова від кримінальної відповідальності на підставі ч. 1 ст. 31 КК, як осіб, що добровільно відмовилися від доведення злочину до кінця.

Вирішіть питання про відповідальність Риндіна та Суркова.

30. Павлов вирішив вбити Хромова з метою вступити в шлюб з його дружиною. Розробивши план вбивства, він вмонтував у корпус кишенькового ліхтарика саморобний вибуховий пристрій. Одного разу, побачивши, що Хромов повертається з клубу у компанії друзів, Павлов підкинув цей ліхтарик на дорогу. Один з учасників компанії підняв його і спробував ввімкнути світло. Стався сильний вибух, уна-

слідок якого було вбито два чоловіки, а Хромову заподіяні тілесні ушкодження середньої тяжкості.

Вирішіть питання про відповідальність Павлова.

31. Маскач прийшов додому до Бабіна і почав вимагати від нього повернення боргу у сумі 2000 грн. На цій підставі між ними виникла сварка, що перейшла у бійку, під час якої Маскач наносив потерпілому удари пляшкою, руками і ногами по голові та інших частинах тіла. Коли Бабін впав на підлогу і знепритомнів, Маскач скористався його безпорадним станом, обшукав кишені його одягу і забрав гроші, що там були. Від отриманих ушкоджень Бабін помер. Слідчий кваліфікував скоєне за п. 6 ч. 2 ст. 115 КК як вбивство з корисливих мотивів.

Визначте, чи правильна така кваліфікація?

32. Коваленко перебував у незареєстрованому шлюбі з Лебеденко Ніною. Коли Лебеденко повідомила йому, що вона вагітна і що аборт робити вже пізно, Коваленко запропонував їй будь-яким способом позбавитися дитини. При цьому він попередив, що у разі відмови припинить зв'язок з нею. Тоді Лебеденко умовила свою сестру Віру допомогти їй вбити дитину, як тільки та з'явиться на світ. Коли дитина народилася, сестри задушили її подушкою. Труп дитини їх мати, Лебеденко Євдокія, яка не брала участі у вбивстві, винесла в садок і закопала.

Вирішіть питання про відповідальність Коваленко, Лебеденко Ніни, Віри та Євдокії.

33. 48-річна Любимова вийшла заміж за 65-річного інваліда Шестерньова. Свої гроші в банку Шестерньов заповів Любимовій, після чого Любимова задумала позбутися Шестерньова і заволодіти депозитом. Для втілення свого наміру вона за винагороду вмовила Таріна допомогти їй у вбивстві Шестерньова і розпочала чистку криниці, що була в дворі. Залучений до чистки криниці Тарін та Любимова штовхнули в неї Шестерньова. Тарін одразу ж після цього пішов, а Любимова, почувши крики потерпілого, накрила криницю ковдрою, щоб заглушити їх. Через деякий час Шестерньов захлинувся і потонув.

Вирішіть питання про відповідальність Любимової і Таріна.

34. Степанов, що був інвалідом, часто сварився зі своєю дружиною, яка пиячила, вела непристойний спосіб життя, йшла з дому, залишаючи його з дітьми, пропивала речі, гроші. Одного разу, під час сварки, Степанов вбив дружину сокирою. Труп заховав у сараї, щоб не бачили діти, а вночі, щоб приховати сліди злочину, розчленував його і закопав у лісі. Суд, враховуючи факт розчленування, засудив Степанова за вбивство з особливою жорстокістю за п. 4 ч. 2 ст. 115 КК.

Визначте, чи правильно кваліфіковано дії Степанова?

35. Шматов, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, підозрюючи у крадіжці майна, що йому належало, Піскуна, наніс останньому удар рукою в обличчя та ногою в область правої сідниці. Потім, зі словами «Заріжу!» накинувся на потерпілого і ножем наніс йому два удари в область грудної клітини, спричинивши непроникаюче колото-різане поранення лівої половини грудної клітини та проникаюче колото-різане поранення правої половини грудної клітини з ушкодженням правої легені. Після цього Шматов покинув місце злочину. Медична допомога потерпілому не була надана вчасно і він помер. Шматова було визнано винним у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 121 КК.

Вирішіть питання про відповідальність Шматова.

36. Під час спільного проживання між Семенюком та Маричкіною постійно виникали сварки та бійки на ґрунті ревностів з боку Семенюка. Знаходячись у стані алкогольного сп'яніння, Семенюк став сваритися з потерпілою, а потім узяв на кухні ніж, підійшов до неї, схопив за руку, і ножем почав завдавати удари в груди. Маричкіна намагалася вирватися, але Семенюк повалив її на підлогу, ножем порізав шию, потім встромив ніж у груди і спостерігав, як вона мучилася до настання смерті.

Суд визнав Семенюка винним у вчиненні злочину, передбаченого п. 4 ч. 2 ст. 115 КК. Адвокат в апеляційній скарзі зазначив, що Семенюк вчинив умисне вбивство в стані сильного душевного хвилювання, викликаного неправомірною поведінкою потерпілої (образи з її

боку внаслідок аморальної, на думку засудженого, поведінки потерпілої), та просив діяння засудженого перекваліфікувати на ст. 116 КК.

Вирішіть питання про відповідальність Семенюка.

37. Копилов, знаходячись у стані алкогольного сп'яніння, прийшов до будинку, де мешкав Сухий із сім'єю, вихопив із рук останнього металеву товчачку, а потім наніс йому один удар кулаком у груди, після чого схопив сокиру, але Сухий вибив її з рук. Після цього Копилов вдарив Сухого кулаком в обличчя і намагався продовжити побиття, але Сухий вирвався і, схопивши ножі зі столу, почав розмахувати ними перед Копиловим, який продовжував наступати на нього, намагаючись наносити удари. Тоді Сухий завдав Копилову удару ножем, від якого останній помер. Суд визнав Сухого винним у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 115 КК. Адвокат в апеляційній скарзі просив діяння засудженого перекваліфікувати на ст. 118 КК.

Вирішіть питання про відповідальність Сухого.

38. Між подружжям Тернових склалися неприязні стосунки. Після чергової сварки Тернова вирішила вбити чоловіка. Для виконання задуму вона залучила Шматова, пообіцявши йому заплатити 15 000 гривень. Прийшовши додому зі Шматовим пізно ввечері, Тернова пригостила його горілкою і дала сокиру. Нею Шматов убив Тернова, який спав.

Вирішіть питання про відповідальність Шматова та Тернової.

Злочини проти здоров'я особи

39. У розмові з Відерниковим Аксьонова повідомила про намір позбавити життя Капцову і попросила знайти особу, яка б за певну суму коштів погодилась його реалізувати. Відерников повідомив про це поліцію. У процесі оперативної розробки з'ясувалося, що Капцова є вагітною і про це попередили Аксьонову. Остання змінила намір щодо вбивства Капцової і зазначила, що її цілком влаштовує побиття Капцової, але обов'язковою умовою вважала необхідним зробити все, щоб та втратила дитину. При цьому Аксьонова передала частину грошей, а остаточно розрахуватись обіцяла після того, як побачить

медичну довідку про втрату Капцовою дитини. Під час передачі коштів в обмін на медичну довідку Аксьонова була затримана.

Вирішіть питання про відповідальність Аксьонової.

40. Омельченко на ґрунті особистих неприязних стосунків наніс руками та ногами численні удари по різних частинах тіла Свиридову, внаслідок чого заподіяв потерпілому тяжкі та середньої тяжкості тілесні ушкодження. Вироком суду Омельченка було засуджено за вчинення злочинів, передбачених ч. 1 ст. 121 КК та ч. 1 ст. 122 КК.

Чи правильним є рішення суду?

41. Авдєєва і Бугрімова запідозрили Столярову у крадіжці мобільного телефону. Вони прийшли до неї о 22 годині вечора і вимагали повернути вкрадене. Зважаючи на заперечення Столярової, жінки затягли її в приміщення туалету і заштовхали головою в унітаз. Потерпіла спробувала втекти, але Авдєєва і Бугрімова зв'язали її і до 8 години ранку наносили побої, спричиняли уламками дзеркала численні подряпини, розмальовували тіло кольоровим лаком, обрізали та підпалювали волосся, заливали у ротову порожнину олію. Для посилення болю жінки вводили у статеві органи Столярової різні предмети. Уранці, побоюючись того, що потерпіла може повідомити правоохоронні органи про вчинене, вони вирішили імітувати самогубство Столярової. Для цього Авдєєва і Бугрімова скинули потерпілу із балкона четвертого поверху. Унаслідок своєчасної допомоги лікарів Столярова вижила.

Вирішіть питання про відповідальність Авдєєвої та Бугрімової.

42. Під час сварки, що перейшла у бійку, Сонцев наніс Бокову удар ножем в область грудної клітини, внаслідок чого Боков був прооперований і знаходився у лікарні протягом 7 днів. Після виписки з лікарні Боков ще два тижні не виходив на роботу, у зв'язку з непрацездатністю.

Вирішіть питання про відповідальність Сонцева. Дайте відповідь на запитання: чи має значення для кваліфікації тривалість розладу здоров'я потерпілого?

43. Нікітіна, коли дізналася, що її чоловік перебував в інтимному зв'язку в Васильєвою, вирішила помститися останній. Взявши пляшечку із сірчаною кислотою, Нікітіна прийшла на квартиру до Васильєвої і почала докоряти їй у тому, що вона розбила сім'ю. Васильєва намагалася заспокоїти Нікітіну, але та, не вислухавши, хлюпнула Васильєвій в обличчя сірчану кислоту, що заподіяло непоправне знічення обличчя.

Вирішіть питання про відповідальність Нікітіної. Дайте відповідь на запитання: чи змінилася б кваліфікація злочину, якщо заподіяне пошкодження можна було б усунути шляхом проведення косметичної операції?

44. Вулицею їхала вантажна машина з негашеним вапном. Хлопчики Семенов, Гришин і Кашин, що каталися на ковзанах, причепилися до кузова машини, щоб проїхатися. Вантажник Пожаров спочатку лайв їх нецензурними словами, а після цього захопив лопатою вапно і кинув його у напрямку хлопчиків. Семенов і Кашин відвернулися, а Гришину було заподіяно опік обличчя, внаслідок чого він втратив зір на одне око.

Вирішіть питання про відповідальність Пожарова.

45. Матвієнко, який повертався поїздом з колонії після відбуття покарання, зустрів у вагоні Дамовського – колишнього засудженого із тієї ж колонії, з яким свого часу склалися неприязні стосунки. Дочекавшись ночі, Матвієнко вивів Дамовського в тамбур «для розмови» і зіштовхнув із поїзда. Однак, оскільки поїзд їхав по високому насипу, Дамовський, скотившись із нього, не зазнав тілесних ушкоджень.

Вирішіть питання про відповідальність Матвієнка.

46. Пенсіонер Івакін на своїй дачній ділянці застав невідомого, який викопував моркву. Частина овочів вже була викопана, а інша – витоптана. Івакін, який мав невелику пенсію та вклав багато праці у вирощування овочів, став кричати, вимагаючи, щоб той забрався з його ділянки та заплатив за заподіяну шкоду. У відповідь на це невідомий, яким виявився Машев, посміхаючись у бік пенсіонера, спробував покинути дачну ділянку. З Івакіним відбулась істерика, він

накинувся на Машева та почав бити його руками та ногами, заподі-
явши йому тяжких тілесних ушкоджень, від яких Машев через де-
кілька днів помер. За висновком експерта Івакін перебував у стані
сильного душевного хвилювання.

При порушенні кримінальної справи слідчий кваліфікував скоєне
Івакіним за ч. 2 ст. 121 як умисне тяжке тілесне ушкодження, що
спричинило смерть потерпілого. Прокурор наполягав на переквалі-
фікації дій Івакіна на ст. 123 та ч. 1 ст. 119 КК.

Вирішіть питання про відповідальність Івакіна.

47. Криворучко та її чоловік, повернувшись додому після відві-
дин сусідів із приводу святкування «Старого Нового року», перебу-
ваючи у стані алкогольного сп'яніння, почали сваритися з ініціативи
чоловіка. Під час цього конфлікту Криворучко, схопивши зі столу
ножа, нанесла потерпілому два удари в тулуб. Побачивши, що у по-
терпілого почалася кровотеча, вона одразу ж побігла до сусідів, ви-
кликала швидку допомогу, а після її прибуття поїхала до лікарні.
Криворучко було засуджено за ч. 3 ст. 15, ч. 1 ст. 115 КК.

Чи правильне рішення прийняв суд?

48. Василюк незаконно вдерся на подвір'я Петренка і на вимогу
останнього залишити двір, розпочав бійку: кулаком вдарив в обличчя,
схопив за одяг і штовхнув на автомобіль, де, не даючи йому можли-
вості підвестися, наніс ще декілька ударів кулаком по голові. Нама-
гаючись уникнути ударів, Петренко впав на землю, а Василюк про-
довжував побиття кулаками по голові та обличчю, від чого потерпілий
вдарився потилицею об каміння. Злочинні дії Василюк припинив
лише після втручання сторонніх осіб. Потерпілому були спричинені
середньої тяжкості тілесні ушкодження. Вироком суду Василюка було
засуджено за вчинення злочину, передбаченого ст. 128 КК.

Чи правильне рішення прийняв суд?

49. Під час сварки Климов, перебуваючи у стані алкогольного
сп'яніння, побив свою дружину, яка знаходилася на 7-му місяці ва-
гітності, завдавши кілька ударів у груди та живіт. Потерпілу було
доставлено до лікарні, де вона народила мертву дитину.

Вирішіть питання про відповідальність Климова.

50. Під час сварки Кушніренко вдарив ногою у живіт Потапову, яка перебувала на дев'ятому місяці вагітності. Унаслідок удару почалися передчасні пологи. Дитина народилася живою, але від отриманої черепно-мозкової травми під час удару в живіт матері померла через 1,5 місяця. Слідчий кваліфікував вчинене за ч. 1 ст. 119 і ч. 1 ст. 121 КК України.

Чи правильно кваліфіковано діяння Кушніренка?

51. Михайлов, бажаючи покарати свого пасинка за паління, насильно змусив хлопця з'їсти пачку цигарок. Після цього вітчим погасив недопалену цигарку о долоню неповнолітнього і почав наносити ременем удари по різних частинах його тіла. Через декілька хвилин хлопець заплакав, тому Михайлов припинив свої дії. Слідчий кваліфікував вчинене за ч. 1 ст. 127 КК України.

Чи правильно були кваліфіковані дії Михайлова?

52. Антипенко, бажаючи залякати свою співмешканку Воронову, впродовж декількох діб обливав її крижаною водою, наносив побої, неодноразово притискав розпечену праску до різних частин тіла, спричиняв станком для гоління численні надрізи і при цьому погрожував зняти з неї шкіру «заживо». У результаті цих дій потерпілій були заподіяні різні за ступенем тяжкості порушення анатомічної цілості, які судово-медичний експерт оцінив як легкі, що спричинили короткочасний розлад здоров'я, та середньої тяжкості тілесні ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Антипенка.

53. Поліцейський Остапчук протягом декількох діб примушував затриманого Дубініна зізнатись у вчиненні звалтування, наносив останньому побоїв, застосовував електрошок, одягав на голову поліетиленовий кульок, змушував роздягатися догола та обливав холодною водою, приковував кайданками до батареї, погрожував «переслідуванням» дружини та доньки. Не маючи сил переносити насильство, Дубінін визнав свою вину у вчиненні злочину, передбаченого ст. 152 КК України.

Вирішіть питання про відповідальність Остапчука.

54. Лікар сільської поліклініки акушер-гінеколог Правченко діагностувала у Тихонової вагітність терміном 22–23 тижня і тому відмовилася видати цій жінці направлення на операцію штучного переривання вагітності. Проте, після умовлянь з боку Тихонової, Правченко погодилася за певну плату самостійно провести аборт в кабінеті поліклініки. В результаті ускладнення, що виникло одразу ж після операції, у Тихонової різко погіршився стан і Правченко, викликавши карету швидкої допомоги, доставила її в гінекологічне відділення обласної лікарні. Однак Тихонова померла на четвертий день після проведеного аборту. Як встановила експертиза, смерть Тихонової була безпосередньо обумовлена проведеною Правченко операцією штучного переривання вагітності.

Вирішіть питання про відповідальність Правченко. За яких умов настає кримінальна відповідальність за незаконний аборт? Хто може бути суб'єктом цього злочину?

Злочини, що становлять небезпеку для життя та здоров'я людини

55. Студентки Кошелева і Лебеденко ввечері поверталися додому. Коли вони підійшли до перону метро, то побачили, що на краю платформи стоїть незнайома дівчина напідпитку, як з'ясувалося пізніше – це була Філенко. У цей час підійшов потяг. Двері відчинились і до вагону почали заходити люди. Раптом Філенко похитнулася і впала в проміжок між вагонами. Цього ніхто не помітив, крім Кошелевої і Лебеденко, які вирішили спостерігати за розвитком подій. Коли двері зачинились і потяг рушив, вони підійшли до краю платформи, щоб подивитися що сталося з дівчиною. На цей момент унаслідок отриманих тілесних ушкоджень постраждала вже не подавала ознак життя.

Вирішіть питання про відповідальність Кошелевої і Лебеденко.

56. Лікарі-трансплантологи Костін, Захаров та Герасимчук через мережу Інтернет пропонували потенційним донорам продати свою нирку за 10 тис. доларів США. У донорів, які погоджувалися на продаж органу, після детального обстеження в одній із приватних ліка-

рень м. Києва вилучали нирку. Вилучені органи продавали для подальшої трансплантації заможним реципієнтам із Ізраїлю, країн Європи та Азії, які платили за нирку від 100 до 200 тис. доларів США.

Вирішіть питання про відповідальність Костіна, Захарова та Герасимчука.

57. Коваленко звернувся до лікаря Зінченко із скаргою на погане самопочуття. Під час проведення діагностики з'ясувалося, що Коваленко хворий на СНІД. Також стало відомо, що Коваленко про це знав, він одружений, має дружину і доньку, від яких свою хворобу приховує.

Лікар Зінченко повідомила дружині Коваленка про хворобу її чоловіка, після чого та забрала доньку і розірвала шлюб. Коваленко звернувся до прокуратури, вимагаючи притягнути Зінченко до кримінальної відповідальності.

Вирішіть питання про відповідальність Коваленка та Зінченко.

58. Восьмирічна дівчинка була збита автомашиною. Співробітник ДПС доставив її в лікарню, де черговий лікар-травматолог Дишлюк поверхово оглянула потерпілу, обробила зеленкою ушкодження шкіри і, вирішивши, що госпіталізація не потрібна, відпустила додому. Через дві години дівчинка знову потрапила до лікарні – вже у важкому стані, а через 30 хвилин померла. Як було встановлено експертизою, смерть настала від численних пошкоджень внутрішніх органів та великої крововтрати.

Вирішіть питання про відповідальність Дишлюк.

59. До міської лікарні у важкому стані була доставлена Веригіна, де їй було проведено термінове переливання крові. Однак через деякий час відбулося значне погіршення стану пацієнтки і невдовзі вона померла. За результатами експертизи, смерть Веригіної наступила у результаті переливання крові несумісної групи. Встановлено, що переливання крові проводилося не лікарем, як це передбачено спеціальною інструкцією, а медичною сестрою – Івановою, яка знала, що переливання крові не входить до кола її обов'язків. Крім того, лікар Солованюк, який повинен був проводити цю операцію, не перевіряв відповідність групи крові, R – фактора донора і хворої.

Вирішіть питання про відповідальність Солованюка та Іванової.

60. Лікар швидкої допомоги Глушко був викликаний до самотньої літньої жінки, яка, за словами сусідів, декілька днів не виходила зі своєї кімнати. Сусіди повідомили, що у хворої швидше за все інфаркт, адже останнім часом вона скаржилася на болі в серці. Відкривши двері, Глушко побачив її лежачою на підлозі у важкому стані. У квартирі було неприбрано, від хворої неприємно пахло, тому лікар «оглянув» жінку, стоячи в коридорі, через відкриті двері. Сказавши, що не надає реанімаційної допомоги, Глушко, не звертаючи уваги на вимоги сусідів відвезти хвору до лікарні, поїхав, пообіцявши прислати спеціалізовану бригаду. Проте більше ніхто не з'явився, а до ранку хвора померла.

Вирішіть питання про відповідальність лікаря Глушка. Чи зміниться кваліфікація дій Глушка, якщо б він все ж таки оглянув хвору, проте зробив це неналежним чином, не виконав всіх необхідних дій для з'ясування стану потерпілої?

61. Лікарі міської клінічної лікарні швидкої та невідкладної медичної допомоги Махнюк та Савченко неодноразово вилучали нирки у потерпілих, які гинули внаслідок дорожньо-транспортних пригод. Згоду у родичів загиблих на вилучення анатомічних матеріалів у донорів-трупів лікарі не отримували. Вилучені нирки передавали для подальшої трансплантації родичам реципієнтів, які платили по 15 тис. доларів США за терміново наданий донорський орган.

Вирішіть питання про відповідальність Махнюка та Савченко.

62. Федосеєнко і Баранніков тривалий час проживали разом у заводському гуртожитку, вели спільне господарство. Коли Баранніков дізнався, що Федосеєнко вагітна, він покинув її, звільнився із заводу і виїхав на постійне місце проживання до іншого міста. Ураховуючи тривалий час вагітності, за спливанням якого аборт став неможливим, та відсутність змоги самостійно забезпечувати догляд за дитиною, Федосеєнко вирішила її позбутися. З цією метою вона приховала свою вагітність від оточуючих. Народивши дитину у гуртожитку, Федосеєнко вночі дала їй снодійний засіб і, винісши

на вулицю, залишила біля гуртожитку. Як було встановлено слідством, дитина померла від переохолодження.

Вирішіть питання про відповідальність Федосеєнко.

63. Громадянин Глуценко, у зв'язку з терміною необхідністю, було проведено переливання крові від п'яти донорів. Після виписки будь-яких маніпуляцій, у тому числі внутрішньовенних ін'єкцій жінці не проводилося. Через деякий час, у зв'язку з поганим самопочуттям Глуценко звернувся до лікаря. Аналізи показали, що в крові Глуценко наявна ВІЛ-інфекція. При черговій перевірці медперсоналу лікарні, де Глуценко проводилась операція, в одного з донорів виявлена ВІЛ-інфекція. Як було встановлено слідством, лікар Петренко, який проводив цю операцію, не вжив заходів щодо перевірки на ВІЛ-інфекцію всіх донорів, від яких відбувалося переливання крові, а лише частину з них. На допиті Петренко пояснив, що не встиг цього зробити, оскільки життя хворої було під загрозою і на необхідну перевірку зовсім не залишалось часу.

Вирішіть питання про відповідальність лікаря Петренка.

64. Никитенко був прооперований в офтальмологічній клініці з приводу катаракти. Для післяопераційного лікування звернувся в місцеву поліклініку до лікаря-офтальмолога Яковенко. Никитенко пред'явив лікарю витяг з історії хвороби, де був указаний перелік лікарських препаратів, до яких у Никитенко була індивідуальна непереносимість. Не звернувши належної уваги на ці записи, Яковенко призначив хворому краплі для промивання, до складу яких входив один із вказаних препаратів. Результатом стала повна втрата зору на одне око.

Вирішіть питання про відповідальність лікаря Яковенко.

65. Фельдшер Діденко, який називав себе екстрасенсом, лікував людей від усіх хвороб замовляннями і травами. Серед його пацієнтів була дівчинка 11 років, батьки якої зневірилися в офіційній медицині і вирішили звернутися до Діденка. Той скасував призначену лікарями медикаментозну терапію і почав лікувати хвору замовляннями і травами, деякі з них включали компоненти прямо протипоказані пацієнт-

ці. У результаті такого «лікування» настало різке погіршення стану хворої, що закінчилося її смертю. Діденко запевнив батьків дівчинки, що та знаходиться в особливому різновиді коми і її стан є початком складного процесу відновлення організму. Після цього, отримавши значну грошову суму для завершення процесу «лікування», Діденко спробував зникнути, але був затриманий правоохоронними органами.

Вирішіть питання про відповідальність Діденко.

66. Лікар-хірург Кононенко, проїжджаючи на своїй автомашині, збив хлопця, що раптово вибіг на дорогу, заподіявши йому тяжких тілесних ушкоджень. Злякавшись відповідальності, він поїхав з місця події, але потім повернувся і мовчки спостерігав, як перехожі, а потім і лікарі «швидкої» надають травмованому допомогу.

Вирішіть питання про відповідальність Кононенка. Чи впливає на кваліфікацію вчиненого той факт, що на час вчинення ДТП Кононенко офіційно знаходився у відпустці?

Тема 4. Злочини проти волі, честі та гідності особи

Колоквіум

Питання для обговорення

1. Злочини проти волі, честі та гідності особи: поняття і загальна характеристика.
2. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини. Відмежування незаконного позбавлення волі від викрадення людини.
3. Захоплення заручників. Відмежування захоплення заручників від незаконного позбавлення волі або викрадення людини.
4. Підміна дитини.
5. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини.
6. Експлуатація дітей.
7. Використання малолітньої дитини для заняття жебрацтвом.
8. Незаконне поміщення в психіатричний заклад.

Додаткова література

Акімов, М. Кримінальна відповідальність за захоплення заручників [Текст] / М. Акімов // Право України. – 2002. – №3. – С. 150–154.

Володіна, О. О. Кримінальна відповідальність за викрадення людини [Текст] / О. О. Володіна. – Х. : СПД ФО Мальцев О. В., 2005. – 221 с.

Злочини проти особистої волі людини [Текст] : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. семінару (Харків, 19–20 верес. 2000 р.) / редкол.: В. В. Сташич (голов. ред.) та ін. – Х. : Книж. вид-во «Лествиця Марії», 2002. – 240 с.

Борисов, В. І. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини: характеристика складу злочину [Текст] / В. І. Борисов, В. А. Козак // Альманах кримінального права. – К. : Правова єдність, 2009. – Вип. 1. – С. 151–170.

Козак, В. А. Поняття, критерії та ознаки уразливого стану особи за кримінальним правом України [Текст] / В. А. Козак // Кримінальне право України. Теорія і практика. – 2007. – № 1. – С. 27–34.

Тема 5. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи

Додаткова література

Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 р. № 7 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 384–396.

Брич, Л. П. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи за законодавством України [Текст] : навч. посіб. / Л. П. Брич. – Л. : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2009. – 84 с.

Дорош, Л. В. Якість кримінального закону: до проблеми визначення поняття «стан статевої зрілості» [Текст] / Л. В. Дорош // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. Вип. 17 / редкол.: В. І. Борисов (голов. ред.) та ін. – Х. : Кроссруд, 2009. – С. 78–91.

Дорош, Л. В. Статева недоторканість особи та її кримінально-правова охорона [Текст] / Л. В. Дорош // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. Вип. 14 / редкол.: Ю. В. Баулін (голов. ред.) та ін. – Х. : Кроссруд, 2007. – С. 67–75.

Дудоров, О. О. Кримінально-правова характеристика злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості [Текст] / О. О. Дудоров ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. – 352 с.

Савченко, А. В. Кримінальна відповідальність за зґвалтування та насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом [Текст] / А. В. Савченко, В. В. Кузнецов, Д. П. Москаль, М. В. Сийпловік ; за заг. ред. О. М. Джужи. – Ужгород : ТОВ «ІВА», 2012. – 272 с.

Світличний, О. О. Кримінальна відповідальність за розбещення неповнолітніх [Текст] / О. О. Світличний, П. В. Хряпінський. – Дніпропетровськ : НГУ, 2014. – 265 с.

Чмут, С. В. Кримінальна відповідальність за статеві злочини з собою, яка не досягла статевої зрілості [Текст] / С. В. Чмут, П. В. Хряпінський. – Запоріжжя : КСК-Альянс, 2011. – 184 с.

Шеремет А. П. Злочини проти статевої свободи [Текст] / А. П. Шеремет. – Чернівці : ТОВ «Видавництво Наші книги», 2007. – 216 с.

Завдання

67. Бельков, Ігнатенко і Варавін перебували в кафе «Зірка», де вживали алкогольні напої до 2-ї години ночі, заздалегідь домовившись між собою домогтися вступити в статеві зносини з Суляк, яка теж була в кафе.

Коли Суляк близько 3-ї години пішла з кафе, вони наздогнали її і запропонували провести додому через двори, а поблизу гаражів запропонували вступити з ними в статеві зносини. У відповідь на відмову вони силоміць завели її за гаражі, повністю зняли з неї одяг і завдавши не менше 25 ударів руками та ногами, повалили на сніг і, допомагаючи один одному, кожен з них узяв участь у згвалтуванні. У процесі згвалтування потерпіла заявляла, що вона всіх запам'ятала і що про їх протиправні дії заявить у поліцію. Злякавшись відповідальності злочинці вирішили позбавити її життя. Реалізуючи умисел на вбивство, забили її камінням.

Вирішіть питання про відповідальність Белькова, Ігнатенко і Варавіна.

68. Кулішов і Богданов опівночі, проходячи через парк і зустрівши незнайомих Санталова і Кудрявцеву, вирішили згвалтувати останню. У зв'язку з цим вони підійшли до Санталова і запропонували йому піти з парку і залишити їх з Кудрявцевою. Санталов їм відмовив, після чого Богданов почав наносити йому удари по обличчю, а Кулішов у цей час утримував Кудрявцеву. Богданов схопив Кудрявцеву за обидві руки і затягнув її за павільйон, розташований неподалік, де, вдавшись до фізичного насильства та погроз, згвалтував її.

У цей час Кулішов, діючи узгоджено з Богдановим, не беручи участі в скоєнні насильницького статевого акту з Кудрявцевою, але

сприяючи Богданову в доведенні до кінця злочинного умислу, спрямованого на згвалтування Кудрявцевої, утримував Санталова, погрожуючи насильством і розмахуючи пляшкою.

Цієї ж ночі через деякий час після згвалтування Кудрявцевої, Кулішов і Богданов умисно нанесли Санталову численні удари руками й ногами у різні частини тіла, спричинивши потерпілому легкі тілесні ушкодження з короткочасним розладом здоров'я.

Вироком місцевого суду Кулішова засуджено за ч. 2 ст. 125 КК України та за ч. 5 ст. 27, ч. 3 ст. 152 КК України (групою осіб), а Богданова за ч. 3 ст. 152 та ч. 2 ст. 125 КК.

Яке рішення має прийняти Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних та кримінальних справ за касаційними скаргами засуджених?

69. Салов і Федько, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, скориставшись безпорадним станом сп'янілої Овсянюк, привели її з метою згвалтування на кладовище, де, застосовуючи насильство, за домовленістю потерпілу згвалтував Федько, а потім, подолавши її опір, – Салов. Після того як Федько залишив місце події, Салов, побуючись помсти з боку родичів Овсянюк, задушив її.

Апеляційний суд кваліфікував дії Федька за ч. 3 ст. 152 КК як згвалтування з використанням безпорадного стану потерпілої особи, вчинене групою осіб, а дії Салова – за ч. 4 ст. 152 КК та п. 10 ч. 2 ст. 115 КК.

Захисник Федька в касаційній скарзі вважав, що суд помилково кваліфікував дії Федька як вчинені у співучасті.

Яким має бути рішення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних та кримінальних справ?

70. О 22-й годині Суботін, Бризкало та Ремченко, будучи в стані алкогольного сп'яніння, застосовуючи фізичне насильство до неповнолітньої Варчук з метою задоволення статевої пристрасті неприродним способом, групою осіб, перенесли її в безлюдне місце. Бризкало завдав їй удару кулаком у голову, від чого вона втратила свідомість, і, користуючись цим, згвалтував її, а Суботін насильно задовольнив статеву пристрасть неприродним способом. Бризкало

знову завдав потерпілій удару ногою в тулуб та кулаком в обличчя, від чого вона втратила свідомість, а Суботін згвалтував та задовольнив статеву пристрасть неприродним способом.

Після цього Ремченко та Бризкало кинули потерпілу у сміттєву яму, а Суботін підвішував її на собачому нашійнику на дереві.

У подальшому Ремченко, Суботін та Бризкало, застосовуючи фізичне насильство до Варчук, опівночі перенесли останню на стадіон, де Бризкало кинув її на землю та утримував її за руки, а Суботін знову вчинив з потерпілою насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом.

У результаті дій винних потерпілій були спричинені легкі тілесні ушкодження з короткочасним розладом здоров'я.

Вирішіть питання про відповідальність Суботіна, Бризкало і Ремченка.

71. Зуйкова та її коханець Силін прогулювалися в лісопарку. Через деякий час Силін запропонував Зуйко вступити з ним у статевий зв'язок, на що остання погодилася. Неподалік опинилися Сучков і Водько, які, оцінивши ситуацію, вирішили скористатися нею. Вони підійшли до Зуйкової і Силіна і представилися членами громадського формування з охорони громадського порядку. Силіна відпустили, а Зуйковій запропонували пройти в опорний пункт поліції для з'ясування особистості і складання протоколу про порушення громадського порядку. При цьому погрожували повідомити про те, що сталося, її чоловіка і за місцем роботи. Зуйкова плакала, просила відпустити. Сучков і Водько пообіцяли виконати прохання за умови, що вона вступить з ними у статевий зв'язок. Зуйкова погодилася, але коли дізналась, що вони її обманули, заявила в поліцію про згвалтування.

Вирішіть питання про відповідальність Сучкова і Водько.

72. Марков та Єременко виїхали у вихідний день з 15-річною Гуровою і 18-річною Васильєвою до лісу. У лісі Єременко, за проханням Маркова, відвів Васильєву у бік, а Марков, залишившись з Гуровою, запропонував їй вступити з ним в статевий зв'язок. Коли

Гурова відмовилась, Марков, загрожуючи їй побиттям, накинувся на неї і, подолавши опір, почав гвалтувати. На крики Гурової Єременко не відгукнувся і не відпустив від себе Васильєву. Коли ж Васильєва почала кликати на допомогу, Єременко затулив їй рота рукою.

Вирішіть питання про відповідальність Маркова і Єременко. Дайте відповідь на запитання, чи змінилася б кваліфікація дій Маркова та Єременко, якби вони, змовившись згвалтувати потерпілих, вчинили цей злочин кожний щодо своєї жертви?

73. 30-річний Авдюшко, раніше судимий за згвалтування, познайомився із 7-річною Салко, біля її будинку. Назвавшись лікарем-педіатром й переконавшись, що батьків удома немає, повідомив дівчинку про необхідність «медичного огляду». Зайшовши з дитиною додому, він задовольнив з нею статеву пристрасть неприродним способом. Взявши у дівчинки гроші за візит «лікаря», він поставив її на стілець, накинув на шию зашморг, другий кінець якого перекинув через вхідні двері, і пообіцяв, що якщо вона буде стояти тихенько, то нічого поганого з нею не станеться. Але стілець вислизнув у дитини з-під ніг, внаслідок чого вона померла від асфіксії.

Вирішіть питання про відповідальність Авдюшко.

74. Костров познайомився з Олексіною і через деякий час висловив бажання одружитися з нею, на що остання погодилася. Вони подали до РАГСу заяву про реєстрацію шлюбу. Після цього Костров, перебуваючи в гостях у Олексіної, внаслідок наполегливих умовлянь, схилив Олексіну до вступу в інтимний зв'язок. На реєстрацію шлюбу з Олексіною Костров не з'явився. Олексіна подала заяву в прокуратуру про згвалтування її Костровим.

Вирішіть питання про відповідальність Кострова.

75. Рюмін з метою згвалтування 10-річної Новікової силою затягнув її в ліс, там роздягнув, поклав на землю, зняв з себе одяг і спочатку вмовляннями, а потім із застосуванням насильства (спричинив легкі тілесні ушкодження з короткочасним розладом здоров'я) намагався вчинити з нею статевий акт. Новікова розплакалася і по-

чала благи відпустити її. Рюмін через це рознервувався й не зміг реалізувати злочинного наміру.

Надайте кваліфікацію дій Рюміна.

76. Євсєєва зупинила легковий автомобіль і попросила водія Антонова підвезти її додому. Незабаром зрозуміла, що авто рухається в іншому напрямку. У відповідь на її зауваження Антонов, погрожуючи вбивством, почав домагатися статевого зв'язку. Злякавшись, Євсєєва під час руху автомобіля вискочила з нього, але потрапила під інший автомобіль, який рухався в тому ж напрямку і внаслідок отриманих ушкоджень в подальшому була визнана інвалідом другої групи.

Антонов, не зупиняючись, продовжив рух і зник з місця події.

Вирішіть питання про відповідальність Антонова.

77. 16-річний Ренкін проник до приміщення школи і вирвав з декількох шкільних журналів третіх класів сторінки, де були записані адреси та домашні телефони учнів. Skorиставшись цим, Ренкін відстежував юних жертв і, переконавшись, що поблизу нікого немає, приставав до малолітніх, оголювався, демонструючи статеві органи. Під час досудового слідства було встановлено, що Ренкін також згвалтував чотирьох учениць восьмого класу.

Вирішіть питання про відповідальність Ренкіна.

Тема 6. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина

Додаткова література

Готін, О. М. Злочини проти виборчих, трудових та особистих прав свобод людини і громадянина [Текст] : навч. посіб. / О. М. Готін ; МВС України, Луган. Держ. ун-т. внутр. справ. – 2-ге вид. – Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2006. – 192 с.

Зінченко, І. О. Деякі проблеми кримінальної відповідальності за злочин, передбачений ст. 161 КК України [Текст] / І. О. Зінченко // Проблеми законності. – Вип. 106. – 2010. – С. 148–157.

Зінченко, І. О. Кримінально-правова охорона виборчих, трудових та особистих прав свобод людини і громадянина [Текст] // Аналіз законодавства

і судової практики : монографія. – Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2007. – 320 с.

Лихова, С. Я. Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (розд. V Особливої частини КК України) [Текст] : монографія / С. Я. Лихова. – К. : Вид.-поліграф. центр «Київський ун-т», 2006. – 573 с.

Завдання

78. На виборчу посаду місцевого рівня претендували три кандидати: Дронов, Савін та Федоренко. Дронов запропонував Федоренку зняти свою кандидатуру, пообіцявши за це передати останньому велику суму грошей.

Чи є в діях Дронова склад злочину? Чи зміниться кваліфікація дії Дронова за умови, що Федоренко погодився і зняв свою кандидатуру з балотування?

79. Керівник фірми Шубін встановив на службові телефони апаратуру для прослуховування та запису розмов. Співробітники про це не знали, а коли дізналися, то звернулися до прокуратури і зазначили, що вели з цих телефонів і приватні розмови. Шубін мотивував свої дії тим, що службові телефони не призначені для приватних розмов, тим більше міжміських.

Вирішіть питання про відповідальність Шубіна.

80. Приревнувавши свою дружину до сусіда, Ільченко подзвонив у двері його квартири і, коли двері відчинилися, відштовхнув хазяїна, а сам зайшов до квартири і оглянув всі кімнати. Дружини він не знайшов. Хазяїн звернувся до прокуратури зі скаргою про порушення Ільченком недоторканності його житла.

Чи є в діях Ільченка склад злочину?

81. Семененко, дізнавшись про вакантне місце референта керівника на фірмі «Валі», звернулась до відділу кадрів фірми з проханням прийняти її на роботу. Керівник фірми Капустін відмовив їй, мотивуючи тим, що на цю посаду вже підібрана кандидатура. Насправді місце залишалось вакантним ще деякий час.

Чи є в діях Капустіна ознаки складу злочину?

82. Костенко поділився зі своїм знайомим Левченком задумом написати оповідання, і розповів, чому воно буде присвячене, про що в ньому йтиме мова, тобто повністю виклав основний зміст оповідання. Через деякий час Левченко опублікував під своїм ім'ям оповідання, яке за змістом повністю збігалося із задумом Костенка.

Чи є в діях Левченка склад злочину?

83. Постолов за рішенням суду був зобов'язаний сплачувати аліменти на утримання малолітньої доньки, але аліменти не сплачував, у зв'язку з чим його дружина звернулася до суду з проханням притягти Постолова до кримінальної відповідальності. Було встановлено, що заборгованість складає 6 місяців. На цій підставі він був засуджений за ч. 1 ст. 164 КК України до одного року виправних робіт. Адвокат Постолова звернувся до обласного суду з касаційною скаргою, у якій просив вирок суду скасувати, а підзахисного від відповідальності звільнити за відсутністю складу злочину, тому що ухилення Постолова від сплати аліментів не містить ознак злісності.

Скарга була мотивована тим, що Постолов не попереджався про кримінальну відповідальність, місце роботи не приховував, а заборгованість утворилася протягом року за рахунок перерв в 1–2 місяці між звільненнями з роботи, до того ж не встановлено жодного випадку, коли б він не сплачував аліменти три місяці підряд.

Визначте, чи підлягає задоволенню скарга адвоката?

84. Директор агрофірми Леонов і головний бухгалтер Мілкіна визнані винними в тому, що систематично затримували заробітну плату робітникам. Заробітна плата за другу половину лютого, за березень і квітень була виплачена лише в травні, причому загальна заборгованість підприємства по заробітній платі складала 260 000 гривень.

Вирішіть питання про відповідальність Леонова і Мілкіної.

85. Рішенням місцевого суду калькулятор їдальні Єфимова була поновлена на роботі як звільнена з грубим порушенням законодавства про працю. Коли Єфимова з'явилася до їдальні, щоб приступити до

виконання своїх обов'язків, завідувач їдальні Пічкуров до роботи її не допустив, а на пропозицію судового виконавця негайно відновити Єфимову на роботі відповів відмовою.

Вирішіть питання про відповідальність Пічкурова.

Тема 7. Злочини проти власності

Додаткова література

Про судову практику у справах про злочини проти власності [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 2009 р. № 10 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 419–430.

Дьоменко, С. В. Вимагання: кримінально-правовий та кримінологічний аналіз [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2006. – 19 с.

Ільїна, О. В. Кримінально-правова характеристика кваліфікуючих ознак корисливих злочинів проти власності [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2007.

Антонюк, Н. О. Кримінальна відповідальність за заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Л., 2006. – 18 с.

Газдайка-Василишин, І. Б. Некорисливі злочини проти власності за кримінальним правом України [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – Л., 2011. – 16 с.

Дітріх, О. І. Насильство у складах посягань на власність за кримінальним правом України [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2009. – 15 с.

Дудоров, О. О. Кримінальна відповідальність за самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво [Текст] / О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. – 400 с.

Олійник, П. В. Предмет злочинів проти власності: поняття, види, кримінально-правове значення [Текст] / П. В. Олійник. – Х. : Право, 2011. – 208 с.

Сакун, А. В. Кримінально-правова характеристика умисного знищення або пошкодження майна [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / А. В. Сакун. – К., 2010. – 19 с.

Слабченко, О. А. Кримінально-правова характеристика привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем [Текст] : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / О. А. Слабченко. – К., 2014. – 20 с.

Завдання

86. Козуб, знаходячись у гостях у будинку Баніна, побачив багато цінних речей та вирішив ними заволодіти. З цією метою він накинувся на Баніна, однією рукою взяв його за шию, а іншою зібрав цінні речі, які лежали на столі. Після цього він відпустив Баніна та втік. Експертизою було встановлено, що тілесні ушкодження Баніну заподіяні не були.

Суд вирішив, що Козуб при заволодінні майном застосував насильство, небезпечне для життя Баніна і на цій підставі кваліфікував його дії за ч. 1 ст. 187 КК. Адвокат заперечував проти такого рішення, посилаючись на те, що Козуб лише утримував потерпілого з метою довести до кінця свій умисел на відкрите викрадення його майна.

Вирішіть питання про відповідальність Козуба.

87. Петрову визнано винуватою у тому, що вона, перебуваючи у квартирі Олійника, таємно викрала його банківську картку з пін-кодом до неї того самого дня проникла до банкомату банку і таємно викрала 3 тис. 700 грн, що належали Олійнику.

Суд кваліфікував діяння Петрової за ч. 3 ст. 185 КК як крадіжку, поєднану з проникненням у сховище.

Чи правильне рішення прийняв суд?

88. Робітник металургійного комбінату Семенов і машиніст тепловоза цього ж підприємства Горін вивчили порядок зберігання, завантаження й вивезення з території комбінату феромарганцю з метою заволодіння ним. До своїх злочинних дій вони залучили начальника зміни відомчої охорони Вітрука, бригадира Кривцова і водія Ольжича. 17 червня 2014 року з дозволу Вітрука, Горін вивіз з території підприємства дві платформи, завантажені 16-ма тоннами феромарганцю. Метал було перевантажено Семеновим і Горіним з використанням крана у вантажний автомобіль, яким керував Ольжич. Бригадир Кривцов оформляв документи на списання феромарганцю. Всього з території металургійного комбінату було вивезено металу вартістю 380 тис. грн.

Вирішіть питання про відповідальність зазначених осіб.

89. Афроамериканець Фет, який погано володів українською мовою, попросив водія таксі Кротова відвезти його за вказаною адресою. Кротов попередив, що дорога далека і поїздка коштуватиме 200 гривень. Насправді ціна поїздки мала становити 50 гривень. Фет сів у таксі й дав водієві 200-гривневу купюру. Під час поїздки Фет заснув в автомобілі й Кротов витяг із кишені Фета, коли той спав, ще додатково 450 грн.

Вирішіть питання про відповідальність Кротова.

90. Бортнік за рішенням суду було засуджено згідно з ч. 3 ст. 185 КК України за те, що вона, працюючи касиром ДП «Спринтер-Київ» викрала з каси гроші у сумі 242 000 грн.

Чи правильне рішення суду?

91. Оленюк мав відомості, що у Верченко, яка проживає одна в приватному будинку, є багато грошей. Він запропонував своєму знайомому Іванчуку її обікрасти. Вночі вони через вікно проникли до будинку Верченко і почали шукати гроші. Коли Верченко прокинулась і закричала, Іванчук схопив її й міцно тримав, а Оленюк двома ударами в шию і груди вбив її. У приміщенні злочинці знайшли лише 58 грн, які й забрали.

Вирішіть питання про відповідальність Оленюка й Іванчука. Чи змінилася б кваліфікація, якби Верченко була позбавлена життя лише внаслідок дій Оленюка, а Іванчук дізнався про цю обставину від Оленюка лише на наступний день після вчинення злочину?

92. Монаков та Антипов, які мали непогашену судимість за крадіжку чужого майна у великому розмірі, пізно ввечері сіли в таксі водія Ісакіна. Монаков мав при собі камінь, яким злочинці збиралися вдарити водія по голові і забрати виторг, розраховуючи, що той втратить свідомість. У дорозі Монаков, який розташувався на задньому сидінні, раптово вдарив Ісакіна каменем по голові, спричинивши йому середньої тяжкості тілесне ушкодження. Але виторгом злочинцям заволодіти не вдалося через те, що Ісакін зумів зупинити машину і за допомогою громадян затримав винних.

Вирішіть питання про відповідальність Монакова та Антипова.

93. Макєєв та Карпов йшли вулицею повз комбікормовий завод. Несподівано через огорожу заводу невідомими були перекинуті два мішки сухого молока. Макєєв та Карпов вирішили їх привласнити, але недалеко від заводу були затримані, а мішки в них вилучені. Суд засудив Макєєва та Карпова за викрадення чужого майна шляхом крадіжки. Адвокат в апеляційній скарзі стверджував, що у діях засуджених ознаки викрадення відсутні, оскільки вони знайшли мішки біля огорожі заводу.

Вирішіть, як правильно слід кваліфікувати дії Макєєва та Карпова?

94. Красиков та Філін зайшли до супермаркету і, погрожуючи зброєю, запропонували касиру Труновій віддати гроші. Та злякалась і передала злочинцям 12 000 грн, які лежали в касі, але приховала від них 5100 грн, що незадовго до нападу відклала в окрему шухляду. Після нападу Трунова подала відомості про те, що злочинці забрали весь виторг, тобто 17 100 грн, а 5 100 грн залишила собі.

Вирішіть питання про відповідальність Красикова, Філіна й Трунової.

95. Завідуючий оптовим магазином Силін систематично займався привласненням товарів, обернувши всього на свою користь товарно-матеріальних цінностей на суму 170 000 грн. Боячись відповідальності, Силін вирішив інсценувати пограбування магазину. Він умовив ніде не працюючих Вірченка та Свистунова обікрасти магазин, вказавши їм найбільш зручний для цього час. Вірченко і Свистунов погодилися з пропозицією, проникли до магазину і викрали товарів на 23 000 грн, а потім за допомогою водія Колодія перевезли викрадене на квартиру до Свистунова і там залишили. За надану допомогу Колодій одержав телевізор. Наступного дня Силін повідомив про крадіжку міліцію, зазначивши, що підозрює Вірченка та Свистунова. Як виявилося, Вірченко і Свистунов не знали про дійсні наміри Силіна, який таким чином бажав приховати вчинене ним привласнення товарів.

Вирішіть питання про відповідальність Силіна, Вірченка, Свистунова і Колодія.

96. Бібліотекар Красикова, виконуючи замовлення на літературу, поклала декілька необхідних книжок на стіл, на якому лежали книги з відділу рідкісних книжок. Поспішаючи до абонента, Красикова взяла підібрані книжки і захопила одну рідкісну книгу, яка лежала поруч. Видаючи книги Шмакову і вважаючи, що видає книги точно за вказаним списком, Красикова не помітила наявності зайвої і до того ж рідкісної книги, а Шмаков взяв її і виявив цю книгу лише після повернення додому. До бібліотеки книгу Шмаков не повернув.

Вирішіть питання про відповідальність Красикової та Шмакова.

97. Радіонова, яка була касиром заводу, під час одержання в банку грошей скористалась помилкою касира банку і одержала понад належну суму 21 000 грн, які сховала у себе дома.

Вирішіть питання про відповідальність Радіонової. Чи змінилось би рішення, якби Радіонова виявила помилку касира банку вже після повернення до себе на робоче місце?

98. Лебедкін, працівник залізничної транспортної контори, підробив залізничні документи, згідно з якими два вагони будівельних матеріалів, які мали бути відправлені на адресу ТОВ «Крафт», відправлені на адресу будівельної організації «Баярд», директором якої був батько Лебедкіна. Ці матеріали були згодом використані батьком Лебедкіна для будівництва власної дачі.

Вирішіть питання про відповідальність Лебедкіна.

99. Під час ремонту дороги робітники Сидоркін та Плещеев виявили на глибині 2 метрів скляний напівштоф. У ньому були масивні золоті ланцюжки, медальйони, золоті монети, обручки та інші коштовні вироби. Частина золотих монет Сидоркін і Плещеев продали ювеліру Фоменку, а інші заховали у погребі, де вони і були виявлені. За висновком експертів частина знайдених речей мала особливу історичну цінність.

Вирішіть питання про відповідальність Сидоркіна, Плещеева та Фоменка.

100. Набоков, який раніше був двічі засуджений за крадіжки чужого майна, судимість за які не була погашена, прибув до м. Харкова і влаштувався до приватних підприємців працювати реалізатором промислових товарів. Щоразу через тиждень роботи перед проведенням обліку Набоков раптово зникав разом з денним виторгом та частиною товарів.

Вирішіть питання про відповідальність Набокова.

101. Антипов, який був охоронцем складу станції, дізнався, що касир розташованої неподалік від станції агрофірми одержав у банку 18 000 грн. З метою пограбування, Антипов підстеріг касира і, погрожуючи гвинтівкою, став вимагати гроші. Але грошей у касира не виявилось, оскільки він передав їх директору фірми. Тоді Антипов сказав касиру, що вб'є його, якщо той завтра не передасть йому частину одержаних у банку грошей.

Вирішіть питання про відповідальність Антипова.

102. Трактористи фермерського сільськогосподарського підприємства Разін та Москальов одержали на складі пшеницю для сівби. Під час сівби вони обернули на свою користь 1160 кг пшениці, заховавши її у сараї, який знаходився у дворі знайомого Разіна – Федоренка.

Вирішіть питання про відповідальність Разіна та Москальова і Федоренка.

103. Аверін, Попов, Жиров та Спіркін вночі проникли на територію домобудівного комбінату, маючи намір вчинити крадіжку грошей з каси. Потрапивши до контори, вони вчинили напад на охоронця Гаврилова та зв'язали його. Залишивши Аверіна спостерігати за Гавриловим, злочинці пішли до приміщення каси, де намагалися відкрити сейф. У цей момент до кімнати охоронців зайшов інший охоронець – Ващенко, який робив огляд території комбінату. Аверін наніс йому удар залізною палицею по голові і заподіяв тяжке тілесне ушкодження. Після цього Аверін повідомив решту співучасників про появу другого охоронця і нанесення йому ним удару палицею. Усвідомивши, що при розробці плану вчинення злочину не було правиль-

но враховано кількість охоронців і боячись бути затриманими на місці злочину, всі злочинці втекли, не заволодівши грошима.

Вирішіть питання про відповідальність Аверіна, Попова, Жирова та Спіркіна. Якою буде кваліфікація винних за умови, що злочинці усвідомлювали можливість продовження злочинних дій та заволодіння грошима, однак не здійснили їх у зв'язку із заподіянням Аверіним Ващенку тяжкого тілесного ушкодження?

104. Полякова і Журбіна зупинили машину, якою керував Носик, і попросили довести їх до гуртожитку. В дорозі Носик посадив в автомашину свого знайомого Лужкова. Не доїхавши до гуртожитку, Носик і Лужков стали пропонувати дівчатам вступити з ними в інтимний зв'язок. На їх відмову вони стали погрожувати їм звалтуванням і вбивством. Після цього Лужков дістав небезпечну бритву і підставив лезо до шиї Полякової. Злякавшись, вона запропонувала їм свою золоту обручку. Лужков та Носик погодились й останній взяв її. Крім того, дівчата пообіцяли передати злочинцям золотий ланцюжок і гроші, коли вони прийдуть до гуртожитку. Носик і Лужков, домовившись заволодіти й цими цінностями, розподілили між собою ролі. Під'їхавши до гуртожитку, Носик поклав до кишені небезпечну бритву і повів Журбіну у кімнату, а Полякова залишилася в машині з Лужковим як заручниця. У кімнаті Журбіна передала Носику золотий ланцюжок, а також 200 грн за звільнення Полякової. Після цього злочинці відпустили дівчат і зникли з місця події. Місцевим судом Лужков і Носик були визнані винними у вчиненні розбою за попередньою змовою і засуджені за ч. 2 ст. 187 КК.

Апеляційний суд залишив вирок без змін. Прокурор області протест, в якому ставив питання про перекваліфікацію дій винних із ч. 2 ст. 187 на ч. 2 ст. 189 КК, посилаючись на те, що погрози звалтуванням і вбивством були спрямовані на передачу їм цінностей не в момент пред'явлення вимог, а в майбутньому, коли прийдуть до гуртожитку.

Дайте висновок по кримінальному провадженню.

105. Галін, який мав непогашену судимість за крадіжку майна, прийшов у гуртожиток до своєї знайомої Битко. Однак останньої в кімнаті на той момент не було. Тоді Галін почав шукати її в інших

кімнатах. Відкривши двері до однієї з кімнат і зайшовши до неї, він нікого там не виявив. Виходячи, він помітив на шафі норкову шапку вартістю 3 550 грн і вирішив її вкрати. Взявши шапку, Галін з гуртожитку пішов.

Вирішіть питання про відповідальність Галіна. Дайте відповідь на запитання: чи має значення для кваліфікації вчиненого момент виникнення у винного наміру вчинити крадіжку майна?

106. Григор'єв та Давидов дізналися, що Єгорова продала квартиру, яка дісталася їй у спадок від матері, та повертається з грішми додому. Вони підстерегли Єгорову біля її будинку та стали вимагати передачі наявних грошових цінностей, погрожуючи, у разі невиконання вимоги, негайним підпалом її будинку. Єгорова відповіла, що грошей в неї зараз немає, оскільки вона поклала їх у банк. Тоді Григор'єв та Давидов разом нанесли Єгоровій декілька ударів й сказали, щоб вона завтра надала їм грошові кошти у розмірі 50 000 грн. Унаслідок нанесених ударів Єгоровій було заподіяне легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад її здоров'я.

Вирішіть питання про відповідальність Григор'єва і Давидова.

107. Раніше засуджений за бандитизм Абросимов і раніше засуджений за крадіжку Бугров до закінчення строків погашення судимості за ці злочини домовилися пограбувати Вертинську. З цією метою вони підстерегли її у вечірній час у підземному переході. Абросимов почав вимагати від Вертинської передачі всіх наявних цінностей, але та відмовилась це зробити. Тоді Абросимов вихопив іграшковий пістолет, дуже схожий на бойовий, і почав погрожувати Вертинській вбивством, при цьому повторюючи вимогу. Після чого Бугров, який не знав про наявність у Абросимова пістолета, скористався розгубленістю Вертинської і вихопив у неї сумочку. Відкривши сумочку, Бугров не виявив ніяких цінностей, викинув її і почав обшукувати потерпілу, але також нічого не знайшов. Тоді Абросимов почав вимагати від Вертинської принести наступного дня 1000 доларів США, погрожуючи вбивством її дитини у випадку невиконання цієї вимоги. Вертинська заявила, що в неї немає такої суми гро-

шей. «Дістанеш!» – вигукнув розгніваний Бугров і з усієї сили вдарив Вертинську кулаком в обличчя. Від удару потерпіла впала і стала кликати на допомогу. Абросимов та Бугров злякалися, що їх затримують, і почали тікати, але незабаром були затримані поліцейськими. Унаслідок удару і падіння Вертинській було заподіяне середньої тяжкості тілесне ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Абросимова і Бугрова.

108. Алексєєв їхав у маршрутному таксі разом зі своєю знайомою Климовською. На одній із зупинок Климовська вийшла, забувши в таксі поряд із водієм свою валізу, в якій були грошові кошти в розмірі 1500 грн. Скориставшись цим, Алексєєв та водій таксі Варганов взяли валізу і розділили гроші порівну між собою. Дізнавшись про це Климовська звернулася до поліції, однак слідчий відмовив їй у порушенні кримінального провадження, мотивуючи це тим, що чинний КК передбачає відповідальність за привласнення особою не будь-якого чужого майна, що випадково опинилося у неї, а лише того, яке має особливу історичну чи культурну цінність.

Вирішіть питання про відповідальність Алексєєва та Варганова.

109. Нікітін, Клугман і Кульмін на вулиці підстерегли неповнолітніх Соломатіну і Кострову. Нікітін пішов назустріч дівчатам і, порівнявшись з ними, сказав Соломатиній: «Віддай сумочку!». Та відмовилася. «Дайте ніж, я її приріжу», – сказав Нікітін співучасникам, які підійшли. Після цього Клугман вихопив сумочку. Злочинці втекли, однак незабаром були затримані ДПС. Як виявилось, ніякого ножа у винних не було.

Вирішіть питання про відповідальність Нікітіна, Клугмана і Кульміна.

110. До Пряхіної, яка їхала трамваєм, підійшли Лопаткін і Кавун, зірвали у неї з руки годинник і кинулися до виходу. Коли пасажери Меленчук і Трофимов спробували перегородити їм дорогу, Кавун показав їм небезпечну бритву, після чого злочинці на ходу вистрибнули з трамвая і втекли.

Вирішіть питання про відповідальність Лопаткіна і Кавуна.

111. Зуйков зайшов до відділу спортоварів одного з магазинів і вважаючи, що діє непомітно, сховав до себе в сумку спортивний костюм, після цього пішов до виходу з магазину. Однак за тим, що трапилося, непомітно спостерігав покупець, який знаходився у цей час у примірювальній кабіні і повідомив продавця цього відділу про дії Зуйкова. На виході з магазину Зуйков був затриманий. Також було встановлено, що за день до цього Зуйков вчинив в автобусі крадіжку грошей у розмірі 1000 грн у громадянина Котліка.

Вирішіть питання про відповідальність Зуйкова.

Тема 8. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Додаткова література

Андрушко, П. П. Злочини у сфері службової діяльності: кримінально-правова характеристика [Текст] / П. П. Андрушко, А. А. Стрижевська. – К. : Юрисконсульт, 2006. – 342 с.

Андрушко, П. П. Документи як предмет злочинів, склади яких передбачені статтями 357, 358 та 366 КК України [Текст] / П. П. Андрушко // Альманах кримінального права. Вип. 1. – К. : Правова єдність, 2009. – С. 4–76.

Анісімов, Г. М. Деякі питання кваліфікації злочинів, учинених шляхом зловживання довірою, зумовленого службовим становищем особи [Текст] / Г. М. Анісімов // Пробл. законності. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2003. – Вип. 61. – С. 172–178.

Максимович, Р. Л. Поняття службової особи у кримінальному праві України [Текст] / Р. Л. Максимович. – Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2008. – 304 с.

Кримінальна відповідальність за корупцію [Текст] / В. М. Киричко. – Х. : Право, 2013. – 424 с.

Киричко, В. М. Вимагання неправомірної вигоди як обставина, що виключає кримінальну відповідальність особи, яка пропонувала, обіцяла або надала неправомірну вигоду [Текст] / В. М. Киричко // Актуальні проблеми кримінальної відповідальності : матеріали між нар. наук.-практ. конф., 10–11 жовт. 2013 р. / редкол.: В. Я. Тачій (голов. ред.) В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х. : Право, 2013. – С. 515–518.

Киричко, В. М. Поняття та види корупційних злочинів [Текст] / В. М. Киричко // Правові та інституційні механізми протидії корупційним правопору-

шенням : матеріали наук.-практ. семінару, 20 квітня 2012 р. / НАПрН України, НДІ вивч. пробл. злочинності ім. акад. В. В. Сташиса [та ін.] ; редкол.: В. І. Борисов [та ін.]. – К. : Право України; Х. : Право, 2013. – С. 46–50.

Тютюгін, В. І. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг [Текст] / В. І. Тютюгін, Ю. В. Гродецький, С. В. Гзімчук : навч.-практ. посіб. ; за ред. В. Я. Тація, В. І. Тютюгіна. – Х. : Право, 2014. – 232 с.

Тютюгін, В. І. Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг [Текст] / В. І. Тютюгін // Крим. судочинство. – 2014. – Вип. 4. – С. 121–141.

Завдання

112. Директор автошколи Марченко всупереч вимогам посадової інструкції, діючи умисно в інтересах громадянина Хомина, вніс у свідоцтво неправдиві відомості про закінчення останнім навчання у школі. Унаслідок одержання свідоцтва Хомина міг отримати допуск до складання іспитів на право керування транспортним засобом.

Чи є бланк свідоцтва про закінчення навчального закладу з підготовки водіїв офіційним документом? Чи є в діях Марченка ознаки складу службового підроблення?

113. Директор підприємства, реалізуючи єдиний намір на ухилення від сплати податків, склав завідомо неправдиві документи, які у подальшому використав у звітності, внаслідок чого до бюджету не потрапила сума у розмірі триста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Чи можливо кваліфікувати дії директора відносно службового підроблення як такі, що спричинили тяжкі наслідки?

114. Начальник охорони заводу Сущенко не пересвідчився в тому, що особи, які заступають на чергування, не перебувають у стані сп'яніння. Серед ночі один з охоронців заснув завдяки дії алкоголю на його організм, чим скористалися працівники підприємства Дубов і Ценюк і винесли через караульне приміщення окремі вироби заводу, заподіявши шкоди заводу на суму 78 385 грн.

Вирішіть питання про відповідальність Сущенка, Дубова, Ценюка.

115. Головний бухгалтер Захаров підписував усі документи, які подавали йому підлеглі, не перевіряючи зазначені в них відомості. Цим скористалися Клименко та Палій і таємно вилучили матеріальні цінності на суму понад двісті неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Слідчий кваліфікував дії Захарова як співучасть у крадіжці.

Чи правильно є така кваліфікація? Ознаки якого складу злочину містить поведінка бухгалтера Захарова?

116. Поліцейські Степаненко та Іванов зупинили для перевірки документів іноземних громадян – Мамедова і Азатханова. У паспорті Мамедова була прострочена реєстрація іноземного громадянина на території України, а паспорт Азатханова був належним чином оформлений. Степаненко та Іванов затримали Мамедова і Азатханова, доставили їх до відділення поліції, де без будь-яких пояснень наділи наручники і почали вимагати від них 500 дол. США, погрожуючи при цьому депортацією з країни та притягненням до кримінальної відповідальності за порушення паспортного режиму. Отримавши відмову, Степаненко та Іванов нанесли Мамедову та Азатханову побої, забрали у них наявні гроші та мобільні телефони, після чого відпустили.

Вирішіть питання про відповідальність Степаненка та Іванова.

117. Слідчий МВ УМВС Федоров відкрив провадження по звинуваченню Донченка у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 122 КК України. Під час допиту, діючи з метою одержання від Донченка неправомірної вигоди, Федоров заявив йому, що вбачає в його діях ознаки складу злочину, передбаченого ч. 3 ст. 296 КК і без оформлення відповідних документів помістив його в камеру для затриманих. Після цього Федоров викликав співмешканку Донченка Бажину і запропонував їй дати йому 1000 дол. США за звільнення Донченка з-під варти і перекваліфікацію його дій на ч. 1 ст. 122 КК. Бажина погодилася і дала Федорову гроші, за що він звільнив Донченка з-під варти та кваліфікував його діяння за ч. 1 ст. 122 КК.

Вирішіть питання про відповідальність Федорова і Бажини. Чи змінилася б кваліфікація дій зазначених осіб, якщо б за тих же обставин у діях Донченка взагалі були відсутні ознаки будь-якого складу злочину?

118. Шумілов, працюючи начальником фінансового відділу автомобільного заводу, зобов'язаний був забезпечити збереження грошових коштів, що знаходились у підпорядкованій йому центральній касі автозаводу. Однак Шумілов не забезпечив цілодобову охорону каси постами воєнізованої охорони, не вжив заходів щодо обладнання каси належними запірними пристроями, справними сейфами, іншими технічними засобами охорони. Цим вирішив скористатися Стецюк, який, працюючи командиром відділення відомчої воєнізованої охорони автомобільного заводу, під виглядом перевірки постів охорони і сигналізації виключив останню, проник у приміщення каси і вилучив 840 тис. грн.

Вирішіть питання про відповідальність Шумілова і Стецюка.

119. Завідувач навчальною частиною медичного інституту Любченко вирішив за гроші надати «допомогу» декільком особам у вступі до інституту їх дітей. Один із батьків – Зінченко, зібрав від чотирьох зацікавлених батьків по 50 тис. грн, додав свою частку та надав Любченко 250 тис. грн, назвавши йому п'ять абітурієнтів.

Вирішіть питання про відповідальність зазначених осіб. За яких умов одержання неправомірної вигоди визнаватиметься повторним?

В а р і а н т: Любченко одержав від декількох осіб – родичів абітурієнтів, різні коштовні подарунки за сприяння у вступі їх до інституту.

120. Завідувач дільничної лікарні Лисенко систематично незаконно видавав окремим особам за винагороду листки непрацездатності, а також вимагав у хворих гроші за влаштування в окремих палатах, обладнаних сучасною лікарською технікою. Загалом Лисенко таким чином отримав від громадян 30 600 грн. Місцевим судом його було засуджено за ч. 2 ст. 368 КК України. Адвокат в апеляційній скарзі просив суд кримінальне провадження припинити з тієї підстави, що дії Лисенка були пов'язані з виконанням ним своїх професійних, а не службових обов'язків.

Чи обґрунтовані доводи адвоката? Чи можна визнати Лисенка суб'єктом злочину, передбаченого розд. XVII Особливої частини КК? Як кваліфікувати вчинене ним діяння?

121. Ревізією виробничо-комерційної фірми у завідувачки відділу Шакирової було виявлено нестачу грошей на суму 817 647 грн, яка утворилася у зв'язку з несумлінним ставленням Шакирової до виконання своїх обов'язків. У зв'язку з цим було порушено кримінальне провадження. Шакирова звернулася за консультацією до адвоката Кригіна, який запропонував їй для припинення кримінального провадження передати неправомірну вигоду слідчому по цій справі Стасову у сумі 8000 дол. США. Шакирова погодилася і дала Кригіну зазначену суму, половину якої (4000 дол. США) останній передав слідчому Стасову, а решту привласнив. Приймаючи від Кригіна гроші, Стасов не знав, що їх частина привласнена Кригінім.

Вирішіть питання про відповідальність Шакирової, Кригіна та Стасова.

Як вирішувалося б питання про відповідальність зазначених осіб, якби Шакирова за своєю ініціативою без пропозиції з боку Кригіна запропонувала останньому передати гроші слідчому? Чи змінилася б кваліфікація дій винних, якби гроші, які були одержані від Шакирової, за попередньою змовою були поділені між Кригінім та Стасовим? Як кваліфікувалися б дії винних, якби слідчий Стасов, не маючи попередньої змови з Кригінім, відмовився прийняти неправомірну вигоду?

122. Зощенко, працюючи начальником виробничої ділянки, умисно завищував обсяги робіт, що виконувалися його знайомим Борискінім, внаслідок чого Борискіну було незаконно нараховано і виплачено 41 тис. грн. Частину цих грошей Борискін як винагороду передав Зощенку.

Вирішіть питання про відповідальність Зощенка і Борискіна.

123. Під час проведення оперуповноваженим Бабенком перевірки діяльності начальника пасажирського потягу Коваленко, були виявлені істотні порушення чинного законодавства. Діючи з метою викриття Коваленко як особи, що надає неправомірну вигоду, Бабенко запропонував їй для вирішення «питання» і звільнення від відповідальності передати йому 500 дол. США, на що Коваленко погодилася. Коли Коваленко намагалася передати Бабенку вказану суму, він

прийняти її відмовився і запросив понятих для складання протоколу щодо передання йому неправомірної вигоди у вигляді грошей.

Вирішіть питання про відповідальність Бабенка та Коваленко. Чи зміниться кваліфікація вчиненого, якщо Коваленко сама запропонувала Бабенку неправомірну вигоду, на що останній погодився, діючи з метою викриття Коваленко?

124. Біленський, будучи директором АТ АТП, вимагав від орендарів виробничих майданчиків – підприємців К., Н., М. виплатити особисто йому додаткову орендну плату понад суму, встановлену договором, а при укладенні та підписанні нового договору, обговорював суму, яка підлягає сплаті йому за надання саме цим особам переважного права на укладання зазначеного договору.

Вирішіть питання про кваліфікацію дій Біленського.

125. Василенко, будучи працівником кримінальної поліції, отримав від Борисенка заяву щодо вчинення Павленком крадіжки з його домоволодіння. Бажаючи одержати неправомірну вигоду, Василенко вказану заяву не зареєстрував, натомість з'явився на квартиру до Павленка та почав вимагати від нього гроші у сумі 9 000 грн за непритягнення до кримінальної відповідальності, погрожуючи у протилежному випадку «дати провадженню хід». Павленко заперечував свою участь у крадіжці про те, будучи раніше судимим за майнові злочини та побоюючись зловживань з боку Василенка, погодився надати вказану суму. Дії Василенка були кваліфіковані за ч. 3 ст. 368 КК. Василенко в апеляційній скарзі стверджував, що вирок є незаконним, оскільки він не є суб'єктом злочину, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК, оскільки не мав повноважень на самостійне прийняття рішень щодо порушення чи відмови в порушенні кримінального провадження, отже й не міг учинити за винагороду тих дій, які йому інкриміновані. Крім того, з його точки зору, «пропозиція» надати йому вказану грошову суму в обмін на непритягнення Павленка до кримінальної відповідальності не може бути кваліфікована як вимагання неправомірної вигоди, оскільки, з його слів, мав беззаперечні докази вчинення зазначеної крадіжки саме Павленком.

Дайте правову оцінку діям Василенка та Павленка.

126. Ющенко визнано винним у тому, що він як слідчий слідчого відділення МВ УМВС під час проведення досудового слідства у кримінальному провадженні про обвинувачення Міцкевича за ч. 3 ст. 296 КК склав обвинувальний акт і протокол про ознайомлення з матеріалами справи, підробив у них підпис захисника Самсоненка і виконав процесуальні дії без участі цього захисника.

Дайте правову оцінку діям Ющенко.

127. Попов працював в органах прокуратури на посаді старшого прокурора та мав повноваження щодо перевірки діяльності органів державного контролю. Підприємець Хомов передавав Попову щомісячно протягом року по 1500 грн за сприяння йому у здійсненні підприємницької діяльності.

Було встановлено, що Попов вирішував на користь Хомова різні питання з органами державного контролю. У результаті цього Хомову вдалося декілька разів безпідставно уникнути адміністративної та фінансової відповідальності.

Вирішіть питання про відповідальність Попова та Хомова.

128. Суд визнав Полякову винною в тому, що вона як службова особа всупереч інтересам служби склала завідомо неправдивий документ – довідку про перебування Соколова на посаді менеджера товарного відділу райспоживспілки та кваліфікував її дії за ч. 1 ст. 366 КК. Цю довідку було знайдено у робочому столі Полякової.

Полякова стверджувала, що в її діях немає складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 366 КК, тому що довідку вона нікому не передавала, а лише зберігала, у зв'язку з чим використати її було неможливо.

Вирішіть питання про відповідальність Полякової.

129. Директор магазину Романенко звільнила з роботи вантажника Коновалова за власним бажанням та провела з ним розрахунок. Однак після звільнення Коновалова, протягом декількох місяців, Романенко відмічала його в табелях як працюючого. Отримані як зарплата Коновалова гроші (12 тис. грн) Романенко видавала робітникам магазину, що виконували роботи з вантаження та вивантаження товарів унаслідок браку вантажників.

Вирішіть питання про відповідальність Романенко.

130. Начальник кредитного відділу банку Горпинський сприяв приватним особам в отриманні кредитів без забезпечення їх відповідною заставою. Для надання таким операціям зовнішньо законного вигляду, докладав фіктивних документів щодо предмета забезпечення кредиту. Від надання підприємцю Кузьменко кредиту у розмірі 250 тис. грн під фальсифіковане іпотечне зобов'язання Горпинський отримав його частину у розмірі 70 тис. грн. Намагаючись приховати наслідки своєї діяльності, під час проведення центральним управлінням банку чергової перевірки, надавав членам комісії коштовні подарунки, безкоштовні путівки на бази відпочинку.

Вирішіть питання про відповідальність Горпинського та Кузьменка.

131. Логвіненко, працюючи лікарем-епідеміологом санепідемстанції і будучи посадовою особою, діяльність якої пов'язана з контролем за виконанням протиепідемічних правил на підприємствах міста, звернувся до завідуючого медсанчастиною нафтопереробного заводу Захарова з проханням незаконно оформити листок непрацездатності для свого знайомого Мащенко. Завідувач медсанчастиною заводу Захаров незаконно видав листок непрацездатності Мащенку, який у цей час працював у складі бригади на сільгоспідприємстві. На прохання Логвіненко, заступник головного лікаря міської поліклініки Цаплієнко, скориставшись правами члена ЛКК, продовжив дію листка непрацездатності до десяти днів. За таке сприяння Мащенко через Логвіненко передав вказаним особам гроші у сумі 2000 грн і спиртні напої.

Вирішіть питання про відповідальність Логвіненка, Захарова, Мащенко, Цаплієнка.

132. Завідувачка крамниці Калюжна виявила нестачу продовольчих товарів і, підозрюючи у викраданні робітників крамниці, вчинила, незважаючи на категоричні заперечення, огляд їх особистих речей. Зниклі товари були виявлені у продавця Бондаренко, яку Калюжна образила і вдарила по обличчю.

Вирішіть питання про відповідальність Калюжної.

133. Степаненко, працюючи начальником фінансового відділу автомобільного заводу, зобов'язаний був забезпечити збереження грошових коштів, що знаходяться у веденні підпорядкованої йому центральної каси автозаводу. Однак Степаненко цілодобову охорону каси постами воєнізованої охорони не забезпечив, не вжив заходів до обладнання каси належними запірними пристроями, справними сейфами, іншими технічними засобами охорони. Цим вирішив скористатися Ганенко, який, працюючи командиром відділення відомчої воєнізованої охорони автомобільного заводу, під виглядом перевірки постів охорони і сигналізації виключив останню, проник у приміщення каси і вилучив 120 тис. грн.

Вирішіть питання про відповідальність Степаненка і Ганенка.

134. Приватний підприємець Кузьменко з метою отримання кредиту у банку вирішив фальсифікувати предмет іпотечного зобов'язання. Для цього він звернувся до оцінювача Смутьського, який, використовуючи свої повноваження, підготував документи, зміст яких не відповідав дійсності (зафіксованого в акті оцінки об'єкта нерухомості насправді не існувало). Використавши підроблені документи, Кузьменко отримав кредит у сумі 500 тис. грн, який привласнив. За сприяння у підготовці документів Кузьменко сплатив Смутьському винагороду у розмірі 100 тис. грн.

Вирішіть питання про відповідальність Кузьменка і Смутьського.

135. Голова міської ради Шаповалов, використовуючи свої владні повноваження, незаконно отримав і оформив на підставних осіб декілька земельних ділянок на березі моря. Крім того, він придбав і оформив на свою дружину виробниче підприємство, від реалізації продукції якого систематично одержував прибуток.

Вирішіть питання про відповідальність Шаповалова.

Тема 9. Злочини у сфері господарської діяльності

Додаткова література

Про практику розгляду судами кримінальних справ про виготовлення або збут підроблених грошей чи цінних паперів [Текст] : Постанова Пленуму

Верховного Суду України від 12 квітня 1996 р. №6 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 109–112.

Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 25 квітня 2003 р. №3 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 188–196.

Про деякі питання застосування законодавства про відповідальність за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 8 жовтня 2004 р. №15 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 266–275.

Про практику застосування судами законодавства про кримінальну відповідальність за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 15 квітня 2005 р. №5 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 294–300.

Про судову практику у справах про контрабанду та порушення митних правил [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 3 червня 2005 р. №8 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 311–318.

Андрушко, П. П. Кримінальна відповідальність за порушення порядку здійснення господарської діяльності [Текст] / П. П. Андрушко. – К. : Юрінком Інтер, 2007. – 288 с.

Андрушко, П. П. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: кримінально-правова характеристика [Текст] / П. П. Андрушко, М. Є. Короткевич. – К. : Юрисконсульт, 2005. – 292 с.

Берзін, П. С. Наслідки у складах злочинів у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика [Текст] : навч. посіб. / П. С. Берзін. – К. : КНТ, 2007. – 392 с.

Гуторова, Н. А. Преступления в сфере хозяйственной деятельности: Раздел VII Особенной части Уголовного кодекса Украины с научно-практическим комментарием [Текст] / Н. А. Гуторова. – Х. : ООО «Одиссей», 2003. – 256 с.

Дудоров, О. О. Злочини у сфері господарської діяльності: Кримінально-правова характеристика [Текст] : монографія / О. О. Дудоров. – К. : Юрид. практика, 2003. – 924 с.

Дудоров, О. О. Злочини у сфері господарської діяльності: особливості кримінальної відповідальності [Текст] // Вісн. Асоціації кримінал. права України. – 2014. – № 1 (2). – С. 169–175.

Киричко, В. М. Злочини у сфері господарської діяльності за Кримінальним кодексом України та в судовій практиці: науково-практичний коментар [Текст] / В. М. Киричко, О. І. Перепелиця ; за заг. ред. В. Я. Тація. – Х. : Право, 2010. – 784 с.

Панов, М. М. Кримінальна відповідальність за незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків [Текст] : монографія / наук. ред. д-р юрид. наук, проф., акад. АПрН України В. І. Борисов. – Х. : Право, 2009. – 184 с.

Радутний, О. Е. Кримінальна відповідальність за незаконне збирання, використання та розголошення відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю [Текст] / О. Е. Радутний. – Х. : Ксілон, 2008. – 202 с.

Завдання

136. При розслідуванні кримінальної справи було встановлено, що Царенко разом із Скуратовим установив вдома поліграфічне устаткування, на якому виготовив 200 купюр номіналом 50 гривень і 500 контрольних марок для маркування упаковок аудіовізуальних творів та комп'ютерних програм. На виготовлені Царенком гривні Скуратов купив на ринку товари, а решту предметів продав різним особам. Куплені товари та виручені кошти Царенко та Скуратов поділили між собою порівну.

Вирішіть питання про відповідальність Царенка і Скуратова.

137. Волков купив у магазині комп'ютер з обладнанням до нього і для перевірки його роботи запросив свого знайомого Шишкіна. В присутності останнього Волков став виготовляти копії купюр номіналом 100 гривень, покращуючи їх схожість із дійсними. Коли якість задовольнила Волкова, він сховав підроблені гроші з метою показати їх своїм товаришам на підтвердження можливостей техніки. Шишкін таємно взяв декілька виготовлених купюр і наступного дня одну купюру передав в оплату боргу, на другу – купив товар на ринку, а на третю купюру, якість якої значно гірша, намагався купити товар увечері, розраховуючи, що продавець не зможе її розгледіти, однак останній виявив підробку і затримав Шишкіна.

Вирішіть питання про відповідальність Волкова і Шишкіна.

138. Самсонов був затриманий патрульною поліцією при спробі зняти гроші з чужого банківського рахунка з використанням підробленої платіжної картки. Як з'ясувалося, цю картку виготовив Філенко, який попросив Самсонова зняти 3000 грн, пообіцявши йому гроші поділити порівну і попередивши його про необхідність бути дуже обережним, оскільки картка підроблена.

Кваліфікуйте дії Самсонова і Філенка.

139. При огляді автомобіля Костюченка працівники ДАІ знайшли пістолет Макарова, а також 100 тисяч доларів США готівкою. Як з'ясувалося, Костюченко тільки що своєю автомашиною ввіз ці предмети на територію України із Росії, попередньо домовившись із працівником митниці Сірим про те, що під час здійснення митного контролю той звільнить його від такого контролю. Пістолет був раніше викраденим, половину грошей Костюченко заробив на території Росії, а решта грошей були підробленими невідомою особою. Костюченко та Сірий планували спільно збувати ці підроблені гроші на території України, а пістолет Макарова продати.

Вирішіть питання про відповідальність Костюченка та Сірого.

140. Остапенко, працюючи на посаді економіста фінансового сектору центральної бухгалтерії АТ, шляхом зловживання службовим становищем заволоділа грішми товариства в сумі 220 тис. грн, із яких 44 тис. грн перерахувала за придбану нею побутову техніку та комунальні послуги. Суд засудив Остапенко за ч. 4 ст. 191, ч. 2 ст. 366 і ч. 1 ст. 209 КК.

Чи є правильним рішення суду щодо кваліфікації дій Остапенко за ч. 1 ст. 209 «Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом?»

141. Правоохоронними органами було встановлено, що Кононенко, маючи судимість за ухилення від сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, обіймаючи посаду директора підприємства, що здійснювало оптову торгівлю продовольчими товарами, ухилився від сплати до державного бюджету податків на загальну суму 950 000 грн. Дізнавшись про відкриття

кримінального провадження, Кононенко сплатив зазначену суму податків.

Чи підлягає Кононенко звільненню від кримінальної відповідальності на підставі ч. 4 ст. 212 КК? Назвіть умови такого звільнення і чи є воно обов'язковим?

142. Під час розслідування справи, порушеної за фактом смерті Потапової, було встановлено, що її смерть настала внаслідок вживання нею недоброякісної горілки, купленої у продавця магазину Артурова. Останній показав, що одержав її від Шурова і Бариченка, які привезли до нього 20 пляшок самостійно виготовленої ними горілки, попередили його про це і домовилися з ним про реалізацію горілки через магазин на умовах рівного розподілу виторгу. У результаті проведеного обшуку у домоволодінні Бариченка було виявлено ще 200 пляшок такої горілки, виготовленої шляхом розбавлення недоброякісного спирту водою, яку Шуров і Бариченко збирались реалізувати у різних торгових пунктах. На всіх пляшках з горілкою були прикріплені етикетки торгових марок виробників алкогольної продукції та марки акцизного податку, придбані Шуровим і Бариченко у їх знайомого Соскіна, який їх виготовив самостійно.

Вирішіть питання про відповідальність Артурова, Шурова, Бариченка і Соскіна.

143. Шаповалов за згодою Синькіна взяв у нього паспорт і зареєстрував на його ім'я ТОВ «Фаворит», пообіцявши кожного місяця виплачувати йому обумовлену суму грошей, одержаних від зайняття підприємницькою діяльністю. Однак у дійсності Шаповалов став надавати «послуги» іншим суб'єктам господарювання в конвертуванні безготівкових грошей у готівкові. Безготівкові кошти Шаповалов перераховував на банківський рахунок ТОВ «Фаворит» за нібито придбані товари чи отримані послуги, після чого знімав їх готівкою, собі залишав 5 відсотків, а решту передавав підприємствам-замовникам. Аби все виглядало належним чином, ці дії Шаповалов супроводжував оформленням «липових» документів. Усього ним було проконвертовано 900 тисяч гривень.

Вирішіть питання про відповідальність Шаповалова і Синькіна.

Чи змінилося б вирішення питання про відповідальність Синькіна у випадку, коли він знав про дійсні наміри Шаповалова?

144. Здійснюючи перевірку фірми «Зоря», яка нещодавно офіційно задекларувала власну стійку фінансову неспроможність, співробітники правоохоронних органів встановили, що її керівник Білокуров є фактичним власником декількох підприємств, зареєстрованих ним на підставних осіб. Маючи в особистому користуванні установчі документи та печатки цих псевдопідприємницьких утворень, Білокуров укладав з ними завідомо нездійсненні угоди з великими штрафними санкціями, внаслідок чого утворилася велика кредиторська заборгованість реально діючого підприємства «Зоря». Цими діями Білокурова була заподіяна матеріальна шкода дійсним кредиторам підприємства «Зоря» в сумі 500 тис. грн.

Вирішіть питання про відповідальність Білокурова.

145. Головний бухгалтер підприємства Бігунець неодноразово вносив до зовнішньоекономічних контрактів завідомо неправдиві відомості про те, що вогнегасники, які згідно з цими контрактами поставлялися на підприємство із Росії, є такими, що були у вжитку. Внаслідок цих дій Харківським державним центром стандартизації, метрології і сертифікації було видано висновок про те, що ці вогнегасники не підлягають сертифікації, оскільки є продукцією, яка була у вжитку, що дозволило оформити цей товар на митниці без проведення обов'язкової сертифікації. Отримані від реалізації вогнегасників кошти Бігунець витрачав на закупівлю продукції, оформлення вантажів, сплату податків та інших обов'язкових платежів. Вироком суду Бігунець був засуджений за ч. 1 ст. 366, ч. 1 ст. 201 і ч. 1 ст. 209 КК.

Чи правильно кваліфіковані дії Бігунца? Вирішіть питання про відповідальність Бігунца.

146. Купченко вирішив позбавитись від свого основного конкурента на ринку підприємця Удальцова, який більш успішно здійснював реалізацію аналогічного товару, і з цією метою запропонував йому переїхати на інший ринок, погрожуючи «великими неприємностями»

у разі незгоди. Отримавши відмову, Купченко умовив свого знайомого Буйнова за грошову винагороду залякати Удальцова і примусити виконати вимогу. Виконуючи це замовлення, Буйнов увечері зустрів Удальцова і спочатку пошкодив його автомобіль, а потім заподіяв йому тілесні ушкодження, що спричинили розлад здоров'я потерпілого протягом 15 днів. При цьому Буйнов пообіцяв позбавити Удальцова життя у випадку продовження останнім підприємницької діяльності на цьому ринку. Купченко не злякався, свою підприємницьку діяльність не припинив, однак повідомив у поліцію про дії Купченка і Буйнова.

Вирішіть питання про відповідальність Купченка і Буйнова.

147. За вироком суду директора транспортного підприємства Потапова визнано винним в тому, що він, знаючи, що підприємство має великі борги перед кредиторами, подав банку завідомо неправдиву інформацію про відсутність боргів, одержав кредит у сумі 90 тис. грн. і використав його для здійснення господарської діяльності підприємством. Суд кваліфікував дії Потапова як шахрайство з фінансовими ресурсами за ч. 1 ст. 222 і як легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, за ч. 1 ст. 209 КК.

Чи правильно кваліфіковані судом дії Потапова?

148. Директор приватного підприємства «Омега» Осика одержав у банку кредит під заставу майна підприємства і згодом використав одержані кошти не за цільовим призначенням. Коли настав час повертати кредит, Осика звернувся до іншого банку з пропозицією надання кредиту, додавши при цьому підроблену офіційну довідку про те, що майно підприємства у заставі не перебуває. Одержані у такий спосіб кошти він використав на повернення першого кредиту, а другий кредит вирішив не повертати і з цією метою приховав основні активи підприємства та подав офіційну заяву до суду про неспроможність підприємства «Омега» виконати зобов'язання перед кредиторами.

Чи є в діях Осики ознаки складу злочину у сфері господарської діяльності? Як впливає на кваліфікацію дій Осики момент виникнення умислу на неповернення кредиту?

149. Керівник підприємства Молотов надав податковій інспекції завідомо неправдиві відомості про чисельність працюючих на підприємстві інвалідів. Це дозволило підприємству безпідставно одержати пільги з податку на прибуток і недоплатити в бюджет суму, що в 1200 разів перевищувала неоподатковуваний мінімум доходів громадян.

Вирішіть питання про відповідальність Молотова.

150. Під час проведення ділових зустрічей з керівництвом АТ «Бонус» з метою укладання контракту підприємець Шаров ознайомився з деякими відомостями щодо нової технології виробництва продукції і використав їх на власному виробництві без згоди уповноваженого органу АТ «Бонус». Надалі голова правління АТ «Бонус» видав наказ про віднесення відомостей щодо технологічного процесу й управління фінансами до комерційної таємниці підприємства та обмежив доступ працівників до документації, яка містила вказану інформацію. Прагнучи отримати повні дані про удосконалення процесу виробництва, підприємець Шаров запропонував головному інженеру АТ «Бонус» Соколенку винагороду за креслення нових приладів, на що останній погодився та зробив з них копії. Під час передавання цих копій Шаров та Соколенко були затримані.

За яких умов інформація набуває статусу комерційної таємниці? Вирішіть питання про відповідальність Шарова та Соколенка.

Тема 10. Злочини проти довкілля

Додаткова література

Про судову практику у справах про злочини та інші правопорушення проти довкілля [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 10 грудня 2004 р. № 17 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 280–287.

Гавриш, С. Б. Кримінально-правова охорона довкілля в Україні [Текст] / С. Б. Гавриш. – К., 2002.

Злочини проти довкілля: кримінально-правова характеристика [Текст] : [практ. посіб.] / О. О. Дудоров, Д. В. Каменський, В. М. Комарницький,

М. В. Комарницький, Р. О. Мовчан / за ред. О. О. Дудорова ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2014. – 616 с.

Матвійчук, В. К. Тенденції сучасної кримінально-правової політики у сфері охорони навколишнього природного середовища [Текст] / В. К. Матвійчук. – К. : Нац. акад. управління, 2011. – 112 с.

Оробець, К. М. Кримінальна відповідальність за незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим добувним промислом [Текст] / К. М. Оробець. – Х. : Право, 2014. – 256 с.

Харь, І. О. Кримінально-правова охорона атмосферного повітря [Текст] / І. О. Харь. – К. : Нац. акад. управління, 2011. – 192 с.

Шульга, А. М. Злочини проти довкілля. Питання кваліфікації : науково-практичне видання [Текст] / А. М. Шульга. – Х. : НікаНова, 2012. – 192 с.

Шульга, А. М. Кримінально-правова охорона земель від забруднення або псування [Текст] / А. М. Шульга. – Х. : НікаНова, 2013. – 256 с.

Завдання

151. Раніше судимий за крадіжку майна Андрійченко до закінчення строку погашення судимості за цей злочин зрубав 15 грудня у лісі міської зони 5 сосен діаметром стовбура кожна від 7 до 8 см, 22 грудня – 4 сосни приблизно такого ж діаметру, а наступного дня (23 грудня) зрізав верхівки у трьох сосен діаметром стовбура біля кореня 25, 28, 30 см. Під час спроби реалізувати зрубані дерева громадянам він був затриманий поліцейськими. Розслідуванням по справі було встановлено, що 20 грудня цього ж року Андрійченко, перебуваючи у нетверезому стані, разом із своєю співмешканкою Никоновою зрубав на території школи-інтернату для дітей з уродженими вадами мови дві сріблясті ялини.

Вирішіть питання про відповідальність Андрійченка та Никонової. Дайте відповідь на запитання, як обчислюється розмір шкоди при здійсненні незаконної порубки лісу?

152. Семенов, повертаючись пізно ввечері додому через землі національного парку, їхав на автомобілі «Нива» й у світлі фар помітив лисицю. Семенов став її переслідувати, однак не справився з керуванням і наїхав на кам'яну грядку. Дома він розповів братові про велику кількість диких тварин. Брати озброїлися дрібнокаліберними

гвинтівками, які незаконно тримали у себе, та потужними акумуляторними ліхтарями і попрохали свого приятеля Новікова довести їх на своїй машині до місця полювання, пообіцявши йому «зайчатину в сметані». У той час, коли у світлі фар та ліхтарів вони виглядали у полі диких тварин, їх затримали працівники служби охорони лісу. Як було встановлено слідством, на момент затримання братів Семенових та Новікова ними було здобуто 3 зайці та 4 лисиці.

Вирішіть питання про відповідальність братів Семенових і Новікова. Дайте відповідь на запитання, як обчислюється шкода при незаконному полюванні?

153. Бригадир Стороженко дав вказівку робітникам районної ТЕЦ промити хлороводнем парові котли, які були на профілактиці. Оскільки на ТЕЦ будівництво очисних споруд не було завершено, робітники, які промивали котли, злили 800 кг розчину хлороводню в озеро. Внаслідок цього загинуло: 342 щуки, 402 товстолоба, 891 короп, 764 лящі, 2056 карасів. Також за підрахунками експертів було знищено близько 3000 молюсків. Озеро відновило свою біопродуктивність лише через 3 роки.

П р и м і т к а: хлороводень – хлористий водень, розчинений у воді або хлоридна кислота.

Вирішіть питання про відповідальність бригадира Стороженка та робітників бригади. Визначте, як обчислюється розмір шкоди в цьому випадку?

154. Старший помічник капітана танкера «Таврія» Осипенко за розпорядженням капітана Криволапова звернувся до директора одного спеціально обладнаного доку з пропозицією укласти договір на очистку нафтоналивних танкерів-баків від залишків нафти та мазуту, але йому відмовили. З метою виконання обов'язків перед іноземними партнерами щодо термінів перевезення нафти, Криволапов наказав промити баки танкера у відкритому морі. Внаслідок шторму, що пройшов після цього, нафтова і мазутна пляма площею близько 3 км була прибита до берега в районі пляжів м. Одеса, які припинили свою роботу на весь сезон. Збитки, без вартості відбудовчих робіт, склали

близько 10000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Вартість відбудовчих робіт склала близько 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Вирішіть питання про відповідальність Осипенко та Криволапова.

155. Незважаючи на заборону капітана порту м. Керч на вихід кораблів в рейд у зв'язку з наближенням шторму, капітани деяких морських транспортних суден все ж таки вирішили вийти у відкрите море. При цьому Резцов, капітан одного із цих суден, дав команду вийти у море незважаючи на незавершеність робіт із закріплення на палубі бочок з мазутом та контейнерів з пестицидами. Під час сильного шторму Резцов, діючи з метою врятувати корабель від пошкодження незакріпленим вантажем, вирішив скинути його у море. Як наслідок, у Чорне море потрапили близько 18 тонн мазуту та близько 15 тонн пестицидів, а приморська курортна зона південно-східного узбережжя півострова Крим втратила свою рекреаційну функцію на 2 роки.

Вирішіть питання про відповідальність Резцова.

156. Сидоренко, директор одного з підприємств замість того, щоб отримати дозвіл на утилізацію 500 кг небезпечних відходів виробництва і зробити це у спеціально відведеному місці, дав розпорядження в нічний час вивезти їх за місто і таємно скинути на міське звалище.

П р и м і т к а: за висновком експертизи ці відходи становили II клас небезпечності.

Вирішіть питання про відповідальність Сидоренка.

157. Директор ООО «Кінва» Карпін для задоволення потреб свого підприємства (ремонт адміністративного корпусу) наказав своїм робітникам набрати 3 м³ піску з берега водосховища, яке було джерелом централізованого господарсько-питного водопостачання і навколо якого було встановлено зону санітарної охорони. Для цього він надав їм автомобіль ЗІЛ-130 і лопати. Наказ директора

виконали водій Шендрик і робітники Антонов та Галкін. Після розвантаження піску на території ООО «Кінва», скориставшись відсутністю директора Карпіна, водій Шендрик умовив Антонова і Галкіна завантажити ще раз машину піском і відвезти його на власну присадибну ділянку, пообіцявши за допомогу добру вечерю. Шендрик, Антонов і Галкін були затримані працівниками ДАІ по дорозі на присадибну ділянку, оскільки у Шендрика були відсутні належні документи на вантаж і маршрутний лист. Унаслідок попадання води водосховища у місця забору піску вода скаламутилась і для її постачання до міського водопроводу потребувала додаткового очищення.

Вирішіть питання про відповідальність Карпіна, Шендрика, Антонова та Галкіна.

Тема 11. Злочини проти громадської безпеки

Додаткова література

Про судову практику в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 р. №3 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних спра (1973–2011): станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Groшевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 149–155.

Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. №13 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних спра (1973–2011): станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Groшевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 326–333.

Вознюк, А. А. Кримінально-правові ознаки організованих груп і злочинних організацій [Текст] / А. А. Вознюк. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 192 с.

Голіна, В. В. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми боротьби з бандитизмом: соціально-правове і кримінологічне дослідження [Текст] / В. В. Вознюк. – Х. : Регіон-інформ, 2004. – 212 с.

Демидова, Л. М. Кримінальна відповідальність за створення злочинної організації [Текст] : монографія / Л. М. Демидова. – Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2005. – 256 с.

Куц, В. М. Неправдиве повідомлення про загрозу громадській безпеці (кримінально-правова характеристика та заходи протидії) [Текст] / В. М. Куц, О. В. Кириченко. – К. ; Х. : Харків юрид., 2006. – 212 с.

Семикін, М. В. Створення терористичної групи чи терористичної організації: кримінальне-правове дослідження [Текст] / М. В. Семикін. – Х. : Нац. ун-т внутр. справ України, 2003. – 145 с.

Тихий, В. П. Злочини проти громадської безпеки (незаконний обіг зброї, тероризм) [Текст] / В. П. Тихий // Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. Т. 5. Кримінально-правові науки. Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю в Україні, 2008. – С. 102–110.

Завдання

158. Зубков під час сварки у себе вдома з родичем Іванюком схопив фінського ножа, який зберігав після смерті батька, наздогнав у коридорі Іванюка і вдарив його ножем у плече, спричинивши середньої тяжкості тілесні ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Зубкова.

159. Гетьманенко під час роботи на гірничо-збагачувальному комбінаті взяв із спеціальної камери схову 30 г радіоактивної речовини, яку запакував у герметичний футляр, перевірів на радіоактивність і відніс додому, де зберігав 2 місяці. За висновком експертизи, такої кількості продукту було достатньо, щоб забруднити понад санітарні норми близько 30 тис. км³ повітря.

Вирішіть питання про відповідальність Гетьманенка.

160. Наливаючи бензин з бензобаку автобуса в каністру в гаражі підприємства Сіров попросив Іванця запалити сірника і посвітити йому. Той почав запалювати сірника на близькій відстані від бензобака, бензин загорівся. Під час пожежі обгоріли гараж і автобус, чим підприємству заподіяно збитків 195 тис. грн.

Вирішіть питання про відповідальність Сірова та Іванця.

161. У ході розслідування кримінального провадження було встановлено, що 18-річний Сенченко та 17-річний Іваницький та 14-річний Селезньов вчинили три розбійні напади на підприємства. При цьому встановлено, що після першого нападу Сенченко придбав у невстановленої особи пістолет «Форт 12 Р», який вони використовували для погроз потерпілим під час нападів. Крім того, з'ясувалося, що Селезньов досяг 14-річного віку лише на момент вчинення третього нападу.

Вирішіть питання про відповідальність Сенченка, Селезньова та Іваницького.

162. Федько, Бузін та Яремко вирішили здійснити напад на інкасаторів. З цією метою Федько викрав з відділення поліції пістолет. У процесі підготовки до нападу злочинці усвідомили, що одного пістолету їм буде замало. Тоді Бузін придбав у свого знайомого Петренка ще один пістолет, але, як виявилось пізніше, придбана річ була лише макетом бойового пістолета та не могла бути використана як зброя. Яремко в цей час збирав інформацію про час та маршрути пересування інкасаторів, їх кількість та озброєння. За два дні до запланованої дати вчинення нападу Федько, Бузін та Яремко були затримані представниками правоохоронних органів.

Вирішіть питання про відповідальність Федька, Бузіна та Яремка.

163. Аверченко, Ванін та Писаренко на виконання завдання іноземної держави протягом року вчинили два вибухи на оборонних підприємствах однієї з областей України. Отримавши завдання на вчинення третього вибуху, злочинці заклали вибухівку біля залізничної колії, якою мав пройти товарний потяг, але вона була виявлена обходчиком залізничних шляхів, який повідомив про цей факт правоохоронним органам, внаслідок чого вибух було відвернуто. Після невдалої спроби вчинити третій вибух, злочинці втратили зв'язок з представниками іноземної держави. Аверченко і Ванін заклали вибухівку в одному з людних місць, унаслідок чого було вбито двох людей і заподіяно тяжкі тілесні ушкодження ще трьом. Після цього Аверченко і Ванін розмістили в мережі Інтернет відеоролик, у якому вимагали від місцевої влади передати їм 2 млн грн з погрозою повторити вибухи у разі відмови.

Вирішіть питання про відповідальність Аверченка, Ваніна та Писаренка.

164. Міщенко зателефонував по спецлінії «102» та повідомив про те, що станція метрополітену замінована, а у вагоні поїзда знаходиться радіоактивна бомба. Ввечері наступного дня він знову зателефонував по спецлінії «102» та повідомив про знаходження на одній із станцій метрополітену бомби, вимагаючи при цьому сплатити йому 1 тис. доларів США за неприведення її в дію.

Вирішіть питання про відповідальність Міщенка.

165. Кольченко та Татарчук під час полювання розпивали спиртні напої. Кольченко, будучи власником гладкоствольної магазинної мисливської рушниці, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, зробив два постріли з метою відлякування птахів. Після чого від'єднав магазин, та, не переконавшись у відсутності патрону в патроннику рушниці, підійшов до столу, за яким знаходився Татарчук, не поставив рушницю на запобіжник і приставив її до столу. Татарчук, скориставшись відсутністю контролю з боку Кольченка, взяв рушницю і випадково зробив постріл собі в голову, отримавши вогнепальне дробове сліпе поранення голови, внаслідок чого настала його смерть.

Вирішіть питання про відповідальність Кольченка.

166. Захарчук вночі зняв 9 кришок каналізаційних люків з неосвітленої прибудинкової території з метою подальшої здачі їх до пункту прийому металобрухту. Цієї ж ночі громадянка Петрова, що поверталася додому, не помітила відкритого люку та впала в нього, внаслідок чого їй були спричинені тяжкі тілесні ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Захарчука.

167. У лісовому районі однієї з областей України було виявлено незареєстрований табір, учасники якого проходили військову підготовку, навчання користуванню бойовою зброєю та тактичній підготовці. Як було з'ясовано під час слідства, табір було утворено з метою підвищення бойових навичок громадян з метою опору у разі збройної агресії проти України. У ньому проходили навчання

80 осіб, які пройшли ретельний відбір організаторами та зобов'язувались не розголошувати факт власної участі у таборі та його місцезнаходження.

Вирішіть питання про відповідальність організатора та учасників табору.

168. Савченко працював на керівній посаді в торговому порту та мав доступ до інформації про надходження вантажів до порту, маршрути пересування охорони тощо. З метою незаконного збагачення, він домовився з працівником порту Мухіним про те, що останній буде залишати деякі контейнери з вантажами, відчиненими на ніч, пообіцявши при цьому матеріальну винагороду. Савченко також схилив Колодька, Діброва і Палія до систематичного вчинення крадіжок з указаних Савченком контейнерів у визначений ним час. Викрадене майно злочинці реалізовували і передавали Савченку, який «віддячував» Мухіну та розподіляв кошти між співучасниками крадіжок. Крім того, Савченко передав Діброву пістолет «на всякий випадок», який останній брав із собою під час вчинення крадіжок. Колодько і Палій про наявність у Савченка пістолета не знали і при вчиненні ними крадіжок зброя жодного разу не застосовувалась.

Вирішіть питання про відповідальність Савченка, Мухіна, Колодька, Діброва та Палія.

169. В одному з районів Харківської області протягом 2011 року діяла злочинна група, яка вчиняла напади на дівчат з метою їх зґвалтування. До неї входили Дробишев і Панасенко, які відбули покарання за хуліганство там мали не погашену судимість за цей злочин. Панасенко втягнув у цю діяльність 15-річного Суровцева й 13-річного Івакіна. Одного разу злочинці підстерегли двох дівчат, які йшли дорогою, і, погрожуючи обрізом, що був у Панасенка, зґвалтували їх. Потім вони намагалися таким же чином зґвалтувати Таранову, але вона зуміла вирватися і втекти. Услід їй Панасенко вистрілив з обріза, маючи намір вбити її, але тільки поранив у руку. При розслідуванні було встановлено, що Суровцев сам не зґвалтував жодної з потерпі-

лих, але допомагав злочинцям, охороняв місце злочину, щоб попереджувати їх про можливу небезпеку.

Вирішіть питання про відповідальність Дробишева, Панасенко, Суровцева та Івакіна.

170. До хірурга Козирєва вночі прийшов незнайомиць, і, пообіцявши велику винагороду, попрохав терміново прооперувати людину, життя якої було в небезпеці. Прибувши у приватний будинок Козирєв побачив там не одного, а декількох осіб із вогнепальними пораненнями. Те, з чим він зітхнувся у будинку, надало йому можливість зрозуміти, що він має справу з бандою, яка орудувала в місті впродовж останніх декількох місяців. Козирєв надав злочинцям необхідну медичну допомогу, за яку отримав обіцяну винагороду. Як і вимагали злочинці, про зв'язок з ними він нікому не повідомив.

Визначіть, чи можна притягнути Козирєва до кримінальної відповідальності? Дайте відповідь на запитання, чи змінилася б кваліфікація діяння Козирєва, за умови, що він і надалі на таких самих умовах надавав медичну допомогу учасникам банди?

Тема 12. Злочини проти безпеки виробництва

Додаткова література

Про охорону праці [Текст] : Закон України від 21 листоп. 2002 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 2. – Ст. 10.

Перелік робіт з підвищеною небезпекою [Текст] : наказ Держ. комітету України з нагляду за охороною праці від 26 січня 2005 р. № 123 // Офіц. вісн. України. – 2005. – 11 берез. (№ 8).

Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини проти безпеки виробництва [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 12 черв. 2009 р. № 7 // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 411–418.

Борисов, В. І. Злочини проти безпеки виробництва: поняття та види. Кримінальна відповідальність за порушення правил ядерної або радіаційної безпеки [Текст] / В. І. Борисов, О. О. Пашенко. – Х. : СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. – 224 с.

Борисов, В. І. Кримінальна відповідальність за порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою [Текст] / В. І. Борисов, Г. С. Крайник. – Х. : Юрайт, 2012. – 296 с.

Завдання

171. Машиніст мостового крана Андрієвська, отримавши завдання з переміщення залізничних рам, перед початком виконання робіт не здійснила перевірку технічного стану мостового крана, в результаті чого експлуатувала його з несправним обмежувачем робочого руху механізму підймання. Після завершення переміщення залізничної рами, Андрієвська почала переміщувати кран і здійснювати підйом траверси, не переконавшись у тому, чи на місці проведення робіт під робочою частиною крана відсутні інші особи. Унаслідок обриву канату підвіска крана з траверсою впала та при падінні травмувала працівника Богданова, який у той час проводив виміри розмірів залізничної рами, спричинивши йому тяжкі тілесні ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Андрієвської.

172. Тимофєєв, обіймаючи посаду завідувача господарством дошкільного навчального закладу, доручив робітникові Нестеренку здійснити ремонт даху цього закладу. При цьому Тимофєєв не провів інструктажу з техніки безпеки на робочому місці, не забезпечив Нестеренка засобами індивідуального захисту – поясом запобіжним або лямковим, а під час безпосереднього виконання робіт самостійно утримував приставну драбину, на якій знаходився робітник. Нестеренко, здійснюючи ремонт даху на висоті 6 м, не втримався на драбині, впав на сходи і загинув.

Вирішіть питання про відповідальність Тимофєєва.

173. Тракторист Сорокін під час виконання сільськогосподарських робіт з обробки ґрунту заздалегідь не впевнився, що на відведеній ділянці поля відсутні сторонні особи та приступив до керування трактором з плугом за відсутності лівого дзеркала заднього виду, яке він втратив у той же день дорогою на поле. Унаслідок наїзду колесом

регулювання плуга було завдано смертельних ушкоджень Швидьку, який перебував на цьому полі.

Вирішіть питання про відповідальність Сорокіна.

174. Майстер виробничої дільниці Платонов доручив членам бригади електромонтерів Самойленку, Новаченку, Скоробогатьку та Мільченкову здійснити ремонт повітряних ліній електромереж, визначивши при цьому обсяг запланованої роботи та підготувавши наряд-допуск, у якому призначив допускатчем Самойленка. Прибувши на місце проведення ремонтних робіт, Платонов, як керівник робіт, не перевіряв виконання заходів безпеки, передбачених нарядом, та їх достатність, не з'ясував у допускатча повноту виконання заходів щодо підготовки робочого місця, яке особисто не оглянув, допустив бригаду електромонтерів до виконання робіт, а сам робоче місце залишив. Самойленко, як допускатч, не провів передбачених нарядом-допуском підготовчих робіт, достовірно знаючи, що робоче місце підготовлене не було, переносні заземлення на опорах не встановлені, попереджувальні знаки-плакати не вивішені, доповів диспетчеру про готовність робочого місця та дозволив подати електронапругу на лінію. Під час виконання ремонтних робіт роз'єднувача на електроопорі повітряної лінії електромонтера Новаченка було смертельно травмовано.

Вирішіть питання про відповідальність Платонова та Самойленка.

175. Голова правління ПАТ «Каппа-буд» Рисів допустив до виконання робіт з демонтажу залишків будівельних конструкцій незавершеного будівництва Терентьєва, Торопова, Кузьменка та Литовченка, не оформивши їх належним чином, як працівників підприємства, не роз'яснивши їм правила техніки безпеки, не забезпечивши засобами індивідуального захисту. Незважаючи на те, що зазначені працівники не були офіційно оформлені на роботу, з ними було узгоджено оплату робіт, вони були ознайомлені з відповідними дозволами щодо демонтажу, проектом виробництва, випискою з наряду допуску на проведення відповідних робіт. Унаслідок недотримання вимог техніки безпеки під час виконання робіт Терентьєв разом із залізо-

бетонною плитою впав на землю з 10-го поверху будівлі і загинув на місці.

Суд виправдав Рисіва за обвинуваченням у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 272 КК України, у зв'язку з тим, що Терентьєв не перебував у трудових відносинах з ПАТ «Каппа-буд».

Чи правильне рішення прийняв суд? Які особи можуть бути визнані потерпілими у злочині, передбаченому ст. 272 КК України?

176. Самолюк, машиніст електровозу шахти «Іванівська», порушив правила безпеки, хоча був зобов'язаний їх дотримуватися. При транспортуванні вагонеток електровозом, у якому не працювали гальма (про що знав Самолюк, проте вирішив працювати далі), він з необережності притиснув вагонетками Білокурова, котрий помер на місці.

Вирішіть питання про відповідальність Самолюка.

177. Робітник очисного забою шахти Васильєв, знаючи, що ліс для кріплення можна подавати з одного виступу лави на другий тільки по команді кого-небудь з працюючих на нижньому виступі, не отримав такої команди і кинув у лаву дерев'яну опору, яка, вдарившись у виступ породи, змінила напрямок польоту і впала на бригадира Антонова. Антонову було заподіяно середньої тяжкості тілесне ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Васильєва.

178. Пахомова, робітниця-підривник, отримала за нарядом 6 кг вибухівки і 20 шт. електродетонаторів на обвал породи. За правилами, до кінця зміни невикористана вибухівка і електродетонатори повинні здаватися на склад. Проте Пахомова, всупереч цим вимогам, не бажаючи витрачати час, викинула 10 шт. електродетонаторів, які залишилися у неї, в озеро, що знаходилося поблизу.

Вирішіть питання про відповідальність Пахомової.

179. Начальник локомотиворемонтного цеху Комлев дав вказівку Дьяконову та Цибіну відремонтувати під час перерви мостовий кран. При цьому Комлев не провів інструктажу і не попередив їх про те, що цю роботу слід виконувати обов'язково в захисних поясах або в підвісній люльці. Цибін, проводячи ремонт крана, весь час знаходився в не-

безпечному для життя положенні і під час роботи зірвався з візка, що знаходився на висоті 7 метрів, упав на цементну підлогу і помер.

Вирішіть питання про відповідальність Комлева.

180. Пашкевич, дорожній майстер транспортної дільниці, керуючи навантаженням рейок на платформу, навантаження проводив навалом, без шпальних прокладок і сортування довжиною. Внаслідок цих порушень рейки під час руху поїзда зсунулися і однією з них було завдане смертельне ушкодження Дмитренку.

Вирішіть питання про відповідальність Пашкевича.

181. Під час підняття вантажу машиніст підйомного крана торговельного порту Арбатов не подав попередній сигнал, внаслідок чого вантажем, що зірвався зі строп, був вбитий вантажник Самойлов.

Вирішіть питання про відповідальність Арбатова.

182. Федорчук, працюючи механіком дільниці шахти, був відповідальний за безпечну роботу електромеханічного устаткування на своїй дільниці. Під час робочої зміни Федорчук не вжив заходів з відновлення нормальної роботи вентилятора системи провітрювання. Знаючи, що у зв'язку із цим інтенсивність провітрювання шахти стала недостатньою, Федорчук не вжив заходів щодо припинення робіт і підйому гірників на поверхню. Ці порушення призвели до вибуху метано-вугільної суміші, внаслідок чого стався завал забою і загинули четверо гірників зміни. Крім цього, шахті було завдано значної матеріальної шкоди.

Вирішіть питання про відповідальність Федорчука.

Тема 13. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту

Додаткова література

Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 груд. 2005 р. № 14 // Збірник

постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 334–342.

Борисов, В. И. Уголовная ответственность за нарушение правил, норм и стандартов, обеспечивающих безопасность дорожного движения [Текст] / В. И. Борисов, С. В. Гизимчук. – Х. : Консум, 2001. – 160 с.

Іванов, Ю. Ф. Незаконне заволодіння транспортним засобом: кримінально-правовий та кримінологічний аспекти [Текст] : практич. посіб. / Ю. Ф. Іванов. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2008. – 108 с.

Котовенко, О. М. Кримінальна відповідальність за пошкодження об'єктів магістрального нафто-, газо- та нафтопродуктопроводів [Текст] / О. М. Котовенко. – Х. : Консум, 2004. – 136 с.

Мисливий, В. А. Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту [Текст] : монографія / В. А. Мисливий. – Д. : Юрид. акад. МВС, 2004. – 380 с.

Осадчий, В. І. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту [Текст] / В. І. Осадчий. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2011. – 151 с.

Щупаківський, Р. В. Кримінальна відповідальність за незаконне заволодіння чужим транспортним засобом [Текст] / Р. В. Щупаківський. – К. : Атіка, 2007. – 160 с.

Завдання

183. Сущенко, посилаючись на сімейні обставини, попросив у знайомого Барських дозволу пожити в його квартирі, на що останній погодився. Тимчасово мешкаючи у Барських, Сущенко побачив у квартирі коштовності, а у власності автомобіль. У цей момент у нього раптово виник умисел, спрямований на таємне викрадення чужого майна та заволодіння транспортним засобом. Дочекавшись, коли власники квартири пішли спати, переконавшись, що за його діями ніхто не спостерігає, Сущенко зібрав цінні речі (куртку, гаманець, планшет, мобільний телефон) на загальну суму 6740 грн. Залишаючи приміщення близько другої години ночі, Сущенко відкрутив віконні ручки в кухні та спальні, кухонним ножем зробив декілька надрізів гумового газопроводу, яким до квартири подавався газ. Переконавшись, що до квартири почав надходити газ, заволодів усіма комплектами ключів від замків, після чого залишив квартиру, закривши ззовні вхідні двері. Після цього переніс викрадене майно до автомобіля, скориставшись раніше викраденими ключами, запустив двигун і зник з місця події.

Місцевий суд кваліфікував учинене за сукупністю ч. 1 ст. 185 КК та ч. 1 ст. 289 КК. Апеляційна інстанція залишила вирок без змін, а скаргу прокурора – без задоволення. Прокурор звернувся із касаційною скаргою до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду кримінальних та цивільних справ, вважаючи, що незаконне заволодіння транспортним засобом утворює повторність злочинів, тобто вчинене підлягає кваліфікації за ч. 1 ст. 185 і ч. 2 ст. 289 КК.

Яким має бути рішення Вищого спеціалізованого суду України?

184. Ігнатов і Шипунов вирішили заволодіти чужим автомобілем для поїздки в м. Миколаїв. З цією метою на трасі зупинили незнайомого Трофименка і попросили підвезти до сусіднього села. Через деякий час Шипунов попросив зупинитись, а Ігнатов, як і домовлялися, напав на водія, наніс йому ножем поранення шиї, заподіявши тілесне ушкодження середньої тяжкості, і виштовхнув його з автівки, а самі поїхали далі. Під час руху Ігнатов і Шипунов за сонцезахисним козирком виявили гроші у сумі 5 тис. доларів США, що належали Трофименку, які вони привласнили.

Вирішіть питання про кваліфікацію дій Ігнатова і Шипунова. Чи змінилася б кваліфікація, якщо б ці дії були вчинені з метою використання автомобіля для запчастин?

185. Петренко запропонував Савенку, у якого був автомобіль, виїхати до лісу, щоб відпочити. У лісі відразу почали розпивати алкогольні напої, які взяли із собою. Приблизно через годину, до Савенка зателефонували сусіди, що з його квартири тече вода та затоплює сусідів поверхом нижче. Після цього, знаходячись у стані алкогольного сп'яніння, він сів до свого автомобіля та поїхав додому перевірити, чи справді він затопив сусідів. Поспішаючи додому, під час здійснення маневру заднього ходу він наїхав на Петренка та заподіяв останньому умисне легке тілесне ушкодження, що спричинило короточасний розлад здоров'я, а також роздавив колесом автомобіля швейцарський годинник Петренка вартістю 10 000 гривень.

Вирішіть питання про відповідальність Савенка.

186. Клименка було засуджено за ч. 2 ст. 289 КК України. 20 вересня 2014 р. його умовно-достроково звільнили від відбування

покарання на 1 рік 4 місяці. У травні 2015 р. він побачив, що біля його під'їзду знаходиться автомобіль із ключами у замку запалення. Клименко вирішив проїхатися на автомобілі, щоб перевірити свої навички водіння. Покатавшись на автомобілі 30 хвилин, він вирішив повернути машину до під'їзду. У цей момент власник автомобіля вже викликав поліцію, оскільки не знайшов його на тому місці, де залишив.

Вирішіть питання про відповідальність Клименка. Проаналізуйте підстави звільнення від кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом, чи можна Клименка звільнити від кримінальної відповідальності за незаконне заволодіння транспортним засобом? Чи змінилася кваліфікація, якби Клименко взяв автомобіль на прохання сусідки терміново відвезти до лікарні її дитину, яка задихалася та знаходилася у тяжкому стані від нападу астми, а потім повернув автомобіль його власнику.

187. Карпенко, знаходячись у стані алкогольного сп'яніння, побачив біля магазину старий автомобіль, який був весь заржавілий. Після цього він вирішив здати його на металобрухт. З цієї метою він розбив бокове скло водійської дверки та потрапив до салону автомобіля. Запустивши двигун, був затриманий власником автомобіля.

Вирішіть питання про кримінальну відповідальність Карпенка.

188. Куриленко Сергій, знаходячись у себе вдома, передав ключі від свого автомобіля своєму рідному брату Олександру, достовірно знаючи, що останній позбавлений права керування транспортним засобом на підставі постанови суду. У цей же день Олександр, керуючи автомобілем, що надав його рідний брат, наїхав на неповнолітнього та заподіяв останньому тяжке тілесне ушкодження.

Вирішіть питання про кримінальну відповідальність братів Куриленків.

189. Іваненко розібрав стикувальні болти та рельсові накладки залізничного полотна за допомогою гайкового ключа, щоб здати їх на металобрухт. Обхідники під час огляду залізничної колії помітили, що стикувальні болти та рельсові накладки зникли із залізничної

колії. Через годину цією ділянкою повинні були проїжджати 5 пасажирських поїздів, рух яких було вчасно зупинено, а графік руху поїздів змінено.

Вирішіть питання, чи підлягає Іваненко кримінальній відповідальності?

190. Гребенюк, керуючи мопедом марки «ALPHA» – об'ємом двигуна 49,9 см³, від'їжджаючи з автозаправної станції, внаслідок того, що у нього перестало працювати світло фар, випадково змінив напрямок руху мопеда в бік узбіччя та допустив наїзд на пішохода, який рухався в попутному напрямку, спричинивши йому тяжкі тілесні ушкодження. Слідчий кваліфікував дії Гребенюка за ч. 2 ст. 286 КК України.

Чи правильна кваліфікація слідчим дії Гребенюка?

191. Громадянин Польщі Кшиловський побудував літальний апарат і вирішив його випробувати. Під час польоту Кшиловський втратив контроль над цим апаратом і потрапив на територію України. Намагаючись здійснити посадку, він спрямував його на автомобільну дорогу, якою рухався автотранспорт. Щоб уникнути зіткнення із літальним апаратом при здійсненні ним посадки, водії автомобілів з'їжджали з проїжджої частини, деякі з них потрапили в аварію і зазнали тяжких та середньої тяжкості тілесних ушкоджень.

Вирішіть питання про відповідальність Кшиловського.

192. Яковлев був позбавлений права на керування автотранспортними засобами строком на один рік. Через місяць, влаштувавшись на роботу у лікарню сторожем, Яковлев повідомив, що він позбавлений права на керування транспортними засобами, але керувати машиною вмів. У зв'язку з тим, що водій машини захворів, завідувач гаража Павлюк дозволив Яковлеву перевозити вантаж, але лише на території лікарні. У цей же день, перебуваючи в стані сп'яніння, Яковлев перевищив швидкість руху під час доставки продуктів з кухні до лікувального корпусу, внаслідок чого збив Андронова, заподіявши йому тяжких тілесних ушкоджень.

Вирішіть питання про відповідальність Яковлева та Павлюка.

193. Карпухов, перебуваючи у стані сп'яніння, самовільно сів у вантажну автомашину водія Зиміна, яка стояла біля будинку, і завів її. У цей час з будинку вибіг Зимін і, скочивши на підніжку, став просити Карпухова вийти із автомобіля. Проте останній різко рушив з місця, від чого Зимін не втримався на підніжці й упав під колесо. Побачивши в дзеркало заднього виду, що потерпілий залишився лежати на проїжджій частині дороги, Карпухов збільшив швидкість і залишив місце події. Від отриманих тілесних ушкоджень Зимін помер.

Вирішіть питання про відповідальність Карпухова.

194. Красюк, який раніше працював машиністом, знаходячись у стані сп'яніння, вирішив швидше дістатися до потрібної йому станції. З цією метою він, разом зі своїми приятелями Вороніним і Чорновусом, увірвався в кабіну тепловоза і, погрожуючи машиністу тим, що викине його на ходу, сам повів потяг. При цьому Красюк ігнорував вимоги диспетчера щодо швидкості руху та, у подальшому, – негайної зупинки тепловоза у зв'язку із загрозою зіткнення з іншим потягом. Щоб уникнути катастрофи, диспетчер припинив рух на ділянці руху тепловоза, яким керував Красюк. На наступній станції злочинці були затримані.

Вирішіть питання про відповідальність Красюка, Вороніна і Чорновуса.

195. Василюк та Проценко сіли у маршрутне таксі, що належало приватному підприємству «Х. О. Б.». Дочекавшись виходу із таксі всіх пасажирів, Проценко дістав ножа і, погрожуючи ним водієві Ващенко, наказав йому їхати. На виконання вимог злочинців Ващенко їхав із перевищенням швидкості, перетинав перехрестя на червоне світло світлофора, створюючи аварійні ситуації, і врешті зіткнувся із зустрічним легковим автомобілем «Славута». Унаслідок дорожньо-транспортної пригоди водієві «Славути» були заподіяні середньої тяжкості тілесні ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Василюка і Проценка та визначте, чи підлягає відповідальності Ващенко.

196. Водій вантажної машини, яка належала місцевій фабриці, Букін виїхав у рейс. Дорогою він посадив у кузов людей, щоб довести

їх до залізничної станції, серед яких був його знайомий – Лавров. Останній, не маючи права на керування транспортним засобом, умовив Букіна передати йому керування автомобілем. На повороті Лавров не впорався з керуванням, заїхав у кювет, де машина перекинулася. Двоє пасажирів, які сиділи в кузові, отримали тяжкі тілесні ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Букіна і Лаврова.

197. Франчук і Борін викрали вночі автомобіль Daewoo Sens D4LE500, який стояв на подвір'ї приватного будинку. Покатавшись на ньому, вони виїхали за межі міста, зняли з автомобіля магнітолу, забрали ключі й інші інструменти, а машину спалили.

Вирішіть питання про відповідальність Франчука і Боріна.

198. Працюючи на сільськогосподарських угіддях, тракторист Виноградов, закінчивши роботу, на гусеничному тракторі з плугами вирішив не їхати дорогою на залізничний переїзд, а перетнути трактором залізничну колію, скоротивши шлях додому. На залізничній колії трактор застряг між рейками. В цей час з-за повороту виїхала мотодрезина, яка зіткнулася з трактором, внаслідок чого загинув її машиніст.

Вирішіть питання про відповідальність Виноградова.

199. Карпенко за допомогою лома зламав двері шафи автоблокування залізничної колії. Після цього демонтував і викрав з цієї шафи різного обладнання та приладів на загальну суму до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Унаслідок цього з ладу була виведена система автоблокування та сигналізації, виникла небезпека для життя людей, а рух потягів на дільниці було припинено на 8 годин.

Вирішіть питання про відповідальність Карпенка.

Тема 14. Злочини проти громадського порядку та моральності

Додаткова література

Про судову практику у справах про хуліганство [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22 груд. 2006 р. № 10 // Збірник постанов

Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 356–361.

Калмиков, Д. О. Кримінальна та адміністративна відповідальність за жорстоке поводження з тваринами [Текст] / Д. О. Калмиков, А. О. Данилевський. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. – 616 с.

Кузнецов, В. В. Кримінально-правова охорона громадського порядку та моральності в українському вимірі [Текст] / В. В. Кузнецов. – К. : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2012. – 908 с.

Кузнецов, В. В. Кримінальна відповідальність за хуліганство: національний та зарубіжний досвід [Текст] / В. В. Кузнецов, В. В. Бабаніна, Л. О. Кузнецова. – К. : ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2013. – 268 с.

Ландіна, А. В. Охорона моральності за Кримінальним кодексом України [Текст] : монографія / А. В. Ландіна. – К. : Юрид. думка, 2013. – 204 с.

Сердюк, П. П. Моральність як об'єкт кримінально-правової охорони [Текст] / П. П. Сердюк // Крим. право України. – 2007. – № 1. – С. 3.

Завдання

200. Осіпенко, знаходячись на зупинці громадського транспорту, перебуваючи в стані сп'яніння, гучно висловлювався нецензурною лайкою в присутності громадян, чим порушував їх спокій. Незабаром він підійшов до Іванченка, який стояв неподалік, та безпричинно почав завдавати каменем, підібраним на місці злочину, ударів у грудну клітину, заподіявши йому середньої тяжкості тілесне ушкодження. Після цього Осіпенко витяг із кишені пристрій для відстрілу гумових куль, який знаходився у зарядженому стані і не перебував на запобіжнику, та приставив його до голови Іванченка, пообіцявши його вбити, проте через декілька секунд підняв пістолет вгору та здійснив постріл у повітря. У ході досудового розслідування було встановлено, що Осіпенко має не погашену та не зняту судимість за хуліганство.

Вирішіть питання про відповідальність Осіпенка.

201. Буляєв, перебуваючи у стані сп'яніння, чіплявся до перехожих, гучно лаявся та непристойно поведився. На зауваження одного з перехожих Зеленова про неприпустимість такої поведінки та прохання її припинити, Буляєв спочатку штовхнув його, а потім почав завдавати ударів по тулубу й обличчю Зеленова, чим спричинив

останньому середньої тяжкості тілесне ушкодження. Після цього Буляєв пішов далі у напрямку власного дому. Біля під'їзду його наздогнав Корягін, який бачив побиття Буляєвим Зеленова і зробив спробу затримати останнього. Між Буляєвим і Корягіним зав'язалась бійка, у процесі якої Буляєв підняв залізну трубу, що лежала неподалік від під'їзду та наніс нею удар по голові Корягіна. Від отриманого забиття головного мозку Корягін помер на місці.

Вирішіть питання про відповідальність Буляєва.

202. 28-річного Глухова, 17-річного Маслова та 13-річного Хохлова було затримано у приміщенні квартири при спробі вчинити крадіжку. В ході досудового розслідування було встановлено, що зазначеними особами успішно вчинено ряд таких крадіжок. При цьому 17-річного Маслова схилив до участі в злочинах 28-річний Глухов, а ось 13-річному Хохлову запропонував приєднатися до злочинної діяльності сам Маслов, розповівши про легкість та переваги такого способу заробляння грошей.

Вирішіть питання про відповідальність Глухова, Маслова і Хохлова.

203. Грищенко разом із Громаковим були затримані під час проведення мітингу за те, що вони, перебуваючи у стані сп'яніння, разом з іншими особами у кількості близько 10 чоловік, за допомогою смітєвих контейнерів, автомобільних шин та уламків цегли перекрили проїжджу частину автошляху по вул. Г., яка є магістральним виїздом із території України до республіки Молдова. Унаслідок зазначених дій утворився затор із автомобілів, які протягом приблизно 30 хв не могли перетнути державний кордон України, що у свою чергу призвело до порушення функціонування митного поста. При прибутті на місце злочину представників правоохоронних органів та під час їх спілкування з учасниками натовпу, Грищенко та Громаков ігнорували законні вимоги працівників поліції розблокувати проїжджу частину автошляху, при цьому грубо в нецензурній формі та присутності інших осіб висловлювалися в бік поліцейських.

Вирішіть питання про відповідальність Грищенка та Громакова.

204. З метою вчинення крадіжки Гладков проник у приватний будинок, де на виході із награбованим його зустріла власниця майна. Застосувавши до жінки насильство, небезпечно для життя і здоров'я, Гладков вибіг на територію присадибної ділянки, де побачив, що до рогу йому перегородив розлючений великий пес. Маючи намір швидше залишити місце злочину, Гладков підібрав із землі металеву палицю, та почав завдавати собаці удари, внаслідок чого вона померла на місці. Суд кваліфікував дії Гладкова за ч. 3 ст. 187 КК та ч. 1 ст. 299 КК.

Визначте, чи є правильною кваліфікація дій Гладкова?

205. Троє 19-літніх хлопців, перебуваючи у стані сп'яніння, увірвалися на подвір'я 70-річної бабусі, у якої гостювала 7-річна онука. Вони закрили стареньку в хаті, а дитина залишилась у дворі. Хлопці повиносили зі стайні алюмінієвий посуд, сподіваючись здати його на брухт. На заваді їм стали дворові собаки. Хлопці розтрощили їм голови, взяли посуд, але не встигли вийти з подвір'я, оскільки були затримані поліцейськими, яких викликала старенька.

Вирішіть питання про кваліфікацію дій.

206. 25 січня 2014 р. у м. Дніпропетровськ мав відбутися плановий мітинг з метою привернення уваги громадськості до необхідності євроінтеграції України, посилення боротьби із корупцією в органах державної влади, судах і прокуратури, висловлення підтримки учасникам мирних акцій протесту, що проводилися на майдані Незалежності у м. Києві. Не поділяючи погляди учасників цього мітингу, Алтухов, Крапов та Барінов за матеріальну винагороду схилили близько 40 осіб до протидії проведенню зазначеного мітингу, а саме до розгону його учасників. Реалізуючи мету розгону мітингу, особи спеціально пристосували та заздалегідь заготовили палиці та біти, з якими накинулися на учасників мирної ходи, погрожували побиттям і викрикували образливі слова на їх адресу.

Вирішіть питання про відповідальність Алтухова, Крапова та Барінова.

207. 1 березня 2014 р. Крапура та Сенцов прибули на майдан Свободи в м. Харкові, де відбувався мітинг на підтримку БМОП «Беркут» під гаслом «Русская Весна». Близько 13-00, знаходячись біля будівлі Харківської обласної державної адміністрації, Крапура здійснив чотири постріли в середину її приміщення першого поверху та у людей, які там знаходились, а після цього, разом із Сенцовим, узяв участь у прориві кордону поліції, що забезпечувала громадський порядок та розділяла учасників двох масових заходів. Після прориву кордону поліції, Крапура та Сенцов, діючи із невстановленими співучасниками, незаконно, не маючи достатніх правових підстав, сприяли іншим невстановленим співучасникам у проникненні всередину будівлі Харківської облдержадміністрації та незаконному її захопленню, а також знищенню майна, що знаходилося всередині, та пошкодженню самої будівлі.

Вирішіть питання про відповідальність Крапури та Сенцова.

208. Патеринський систематично у себе вдома виготовляв самогон для власного споживання. Дуже часто за його «роботою» спостерігав 14-річний син Олег. Перевіряючи якість виготовленого самогону, Патеринський пояснював Олегу, що цей міцний напій бадьорить, надає сил, має зігріваючі властивості, робить чоловіка мужнішим. Під час вечері у цій сім'ї, незважаючи на присутність Олега, завжди вживали самогон, позитивно висловлюючись на кшталт «добре пішла», «тепер полегшало» та ін.

Вирішіть питання про відповідальність Патеринського.

209. Грабаренко та Матвієнко розміщували в Інтернет-ресурсі «UkrGo.com» оголошення про надання чоловікам платних сексуальних послуг із зазначенням рекламних контактних номерів. У подальшому вони розмістили оголошення в газеті «Робота +» про пошук співробітниць на високооплачувану роботу. Крім того, Матвієнко виготовила візитні картки з аналогічним написом та рекламні оголошення для жінок з пропозицією високооплачуваної роботи. Через вказані рекламні оголошення Матвієнко проводила співбесіди із жінками, пропонуючи останнім на орендованих житлових площах надавати чоловікам клієнтам сексуальні послуги за грошову вина-

городу в розмірі 400 грн за одну годину послуг, з яких 50% одержували Матвієнко та Грабаренко. Таким чином було залучено п'ять дівчат віком від 17 до 24 років. Для досягнення обопільної злочинної мети Грабаренко орендував три квартири у м. Києві, де ці дівчата надавали сексуальні послуги особам чоловічої статі за грошову винагороду.

Вирішіть питання про відповідальність Грабаренка та Матвієнко.

210. 31 травня 2014 р. о 14-00 год., Дорошук, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, підійшов до незнайомої Кравчук, яка йшла дорогою зі своєю малолітньою дочкою Тетяною, та схопив її за волосся. Кравчук відштовхнула Дорошука та стала кликати на допомогу. Цей крик почула Пазич та прибігла на місце події разом із своїм малолітнім сином Василем. При цьому вона намагалася словесно заспокоїти Дорошука, який на декілька секунд припинив свої дії. З метою уникнення подальшого розвитку конфлікту, Кравчук разом з Пазич та неповнолітніми дітьми стали йти дорогою в напрямку міського ринку. Однак Дорошук підбіг до Кравчук, крикнув: «Зараз я тебе порятую» і завдав їй удару у бік тулуба зі спини, внаслідок чого потерпіла впала на дорогу та вдарилася лівим коліном і головою об асфальтне покриття. Після цього Дорошук, тримаючи потерпілу за верхній одяг, не дозволяв їй підвестися, перевернув на спину та сидючи на ній, став вдаряти головою об асфальт. Ці дії Дорошука побачили Дерев'янчук та Іванов, які прибігли на місце події та намагалися стягти Дорошука з потерпілої. Однак Дорошук продовжував утримувати потерпілу та завдавати їй ударів, тримаючи за верхній одяг та не реагуючи на зауваження оточуючих. Згодом злочинні дії Дорошука були припинені. За висновком судово-медичної експертизи, Кравчук були спричинені легкі тілесні ушкодження, що призвели до короткочасного розладу здоров'я.

Вирішіть питання про відповідальність Дорошука.

211. 10 лютого 2013 р. Савчук завантажив з мережі Інтернет два відеофайли, які, відповідно до висновку комплексної комп'ютерно-технічної та мистецтвознавчої експертизи НДЕКЦ при УМВС Укра-

їни, визнані графічними файлами порнографічного характеру, та зберігав їх у себе на ПК.

26 лютого 2013 р., переслідуючи мету підшукування партнерів для інтимних стосунків і використовуючи персональний комп'ютер, Савчук створив на сайті знайомств профіль, у який завантажив 6 фотознімків, які визнані графічними файлами порнографічного характеру. Наступного дня, використовуючи власну електронну адресу, надіслав каналами електронної пошти на електронну адресу однієї із користувачів цього сайту ще 2 фотознімки, які також були визнані графічними файлами порнографічного характеру. Савчука було засуджено за ч. 3 ст. 301 КК до 5 років позбавлення волі.

Вирішіть питання про кваліфікацію дій Савчука.

212. Подружжя Агаркових відкрило салон тайського масажу. Клієнтам салону разом з послугами тайського масажу пропонувалися також платні послуги сексуального характеру. Для цього Агаркові спеціально оснастили підвал салону засобами безпеки, охороною, інвентарем, різноманітними гігієнічними засобами тощо, здійснили набір обслуговуючого персоналу та періодично замінювали склад обслуги.

Агаркові також забезпечували охорону та медичне обслуговування дівчат під час зайняття ними проституцією на вулицях міста. Ці дівчата безпосередньо в штат салону не входили. За це Агаркові одержували частину їх доходу.

Крім того, з метою розширення штату обслуги, яка надає послуги сексуального характеру, Агаркова здійснювала пошук дівчат (в тому числі й неповнолітніх), які перебували у важких матеріальних умовах чи які не мали місця проживання та переконувала їх працювати в її салоні та надавати відповідні послуги.

Вирішіть питання про кваліфікацію дій подружжя Агаркових.

213. Ващук, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння та проходячи повз сусідок – Сонькіну та її сестру, які палили сигарети, попросив у них сигарету. Сонькіна відповіла, що докурює останню. Ващук їй не повірив, почав нецензурно лаяти її, штовхати, обшукувати сумку Сонькіної, потім зняв сумку з її плеча та побачивши, що

сигарет там немає, намагався викинути її далеко в куші. Сестра Сонькіної намагаючись заспокоїти Ващука і тримаючи його за руку вмовляла припинити себе так поводити. Ващук дуже штовхнув сестру Сонькіної, а коли вона впала на землю, тричі вдарив її сумкою по голові, від чого потерпілій були заподіяні тяжкі тілесні ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Ващука. Як змінилась би кваліфікація, якщо б сестра Сонькіної померла від нанесених Ващуком ударів.

214. Водії трамвайного депо Багров і Коркін посперечались з керівництвом депо з приводу заборгованості по заробітній платі. Врарховуючи відмову адміністрації сплатити борг, Багров і Коркін відмовились приступити до роботи, перекрили трамваями, на яких працювали, виїзд із депо і підбурили інших працівників депо слідувати їх прикладу. Більше 20 осіб приєднались до них. Разом вони вимагали виплати зарплати, загрозували розігнати все керівництво. На вимогу головного інженера депо звільнити проїзд, Багров, Коркін і Сулема демонтували колію на виїзді з депо і, тим самим, виключили можливість виїзду інших трамваїв на лінію. Тільки через три години після втручання керівництва адміністрації району протиправні дії було припинено, а роботу транспортного підприємства відновлено.

Дайте юридичний аналіз і обґрунтуйте кваліфікацію вчинених дій. Визначте, хто із учасників підлягає кримінальній відповідальності.

215. Супрун, знаходячись у стані сп'яніння, побачив, що двоє його знайомих – Костюк та Віщун і його кума Нараєва грають біля її двору в карти і п'ють пиво. На запитання, чи пригостять вони його пивом, Нараєва відповіла, що з нього досить випитого і сказала, щоб він йшов спати. У відповідь Супрун облаяв їх нецензурними словами, а потім перевернув стіл, за яким вони сиділи, наніс удар ногою в живіт Костюку і розірвав на ньому сорочку. Коли Нараєва взяла Супруна за руку і стала благодати припинити бійку, він вирвався і дуже штовхнув її. При падінні потерпіла вдарилась головою об камінець і зазнала тяжкого тілесного ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Супруна.

216. Болотов і Струков, мешканці гуртожитку, вживали алкогольні напої і, зайшовши до кімнати відпочинку, співали непристойних пісень, чим заважали іншим мешканцям гуртожитку дивитись телепередачі. На зауваження вони відповідали образливими словами, а коли їх примусово відвели до своєї кімнати, Болотов взяв молоток і разом зі Струковим повернулись до кімнати відпочинку, де Болотов молотком розбив дзеркало, а Струков ногою розбив екран телевізора. Присутніх вони обляяли нецензурними словами, вигнали з кімнати відпочинку, погрожуючи їм розправою.

Вирішіть питання про відповідальність Болотова і Струкова.

217. Раніше судимий за хуліганство Белкін, маючи непогашену судимість за цей злочин, у нетверезому стані пристав на вулиці до двох дівчат. На прохання залишити їх у спокої, ображав нецензурними словами, хапав за руки, відірвав у однієї з дівчат рукав блузки, а другу, яка намагалася захистити її, вдарив кулаком в обличчя. Прохожий Т. намагався захистити дівчат, але Белкін побив його, спричинивши легке тілесне ушкодження.

Вирішіть питання про відповідальність Белкіна.

218. Трунов і Яковенко косили траву на старому кладовищі і звернули увагу на гранітні плити з надписами на них про покійних. Трунов запропонував розкопати деякі з могил з метою знайти коштовності. Яковенко погодився і вони протягом двох місяців розкопали 9 поховань, з яких викрали 14 золотих хрестиків, обручок, ланцюжків, кулонів, зубних коронок та інших предметів загальною вагою більше 120 г. При спробі продати частину предметів вони були затримані працівниками поліції.

Вирішіть питання про відповідальність Трунова і Яковенко.

219. У будинку відпочинку «Актор» (м. Ялта) двоє неповнолітніх Миткін (14 років) і Анохін (16 років), які відпочивали зі своїми батьками, заради втіхи втопили в морі собаку, яку приручили працівники будинку відпочинку, а наступного дня впіймали на території парку будинку відпочинку трьох кошенят і викололи їм очі.

Вирішіть питання про відповідальність Анохіна і Миткіна.

220. Приватний фотограф Уткін попросив у свого знайомого Шишкевича DVD-диск порнографічного характеру, щоб подивитися його разом зі своєю коханкою Веткіною. Після перегляду, Веткіна запропонувала Уткіну заробити на цьому диску гроші. Уткін у своїй фотостудії виготовив десять копій диску, які разом з Веткіною продав громадянам на речовому ринку.

Вирішіть питання про відповідальність Уткіна, Веткіної та Шишкевича.

221. Верстакова, раніше судима за звідництво, після відбуття покарання знову створила в літній кухні місце розпусти. Для цього вона розділила приміщення на три кімнати, зробила ремонт, придбала меблі та ін. Потім на майнових ринках, у готелях, в кафе, барах пропонувала реалізаторам товарів, працівникам готелів, офіціантам і барменам (чоловікам і жінкам) скористатися за певну плату її приміщенням для статевих втіх чи заняття проституцією.

Вирішіть питання про відповідальність Верстакової.

222. Аринін і Сурін організували курси підготовки дівчат для участі в конкурсах краси «Міс міста» і для участі в рекламі товарів. Серед дівчат відбирали тих, хто їм більше подобався, входили до них у довіру, запрошували до ресторанів, обіцяли організувати поїздку на конкурс за кордон та ін. Мотивуючи свої дії необхідністю презентації учасниць організаторам очікуваного конкурсу, знімали дівчат в оголеному вигляді, а потім, вдаючись до обману, пропонували їм надавати сексуальні послуги особам, від яких нібито залежить успіх на конкурсах. При цьому Аринін і Сурін запевняли потерпілих, що за надання сексуальних послуг клієнти щедро заплатять. Частина дівчат погодилися, а до тих, хто відмовився, Аринін і Сурін застосовували насильство, погрожували згвалтуванням, опублікуванням раніше зроблених знімків.

Вирішіть питання про відповідальність Ариніна і Суріна.

223. Увечері Сорокін, узявши обріз мисливської рушниці, підійшов до клубу, де вже був його товариш Цапельников з мисливською рушницею. Останній лякав підлітків, що знаходилися біля клубу,

висловлювався нецензурною лайкою, а коли підійшов Сорокін, то вони разом стали розганяти громадян і підлітків, які зібралися біля клубу для перегляду фільму. Сорокін зробив постріл у повітря, а Цапельников вистрілив спочатку вгору, а потім по ногах підлітків, які втікали, і заподіяв одному з них легкі тілесні пошкодження, що призвело до короткочасного розладу здоров'я. Як з'ясувалося, Цапельников вкрав рушницю у сусіда Гривцева.

Вирішіть питання про відповідальність Сорокіна і Цапельникова.

224. Вийшовши на ганок свого будинку і бажаючи побешкетувати, Пугальцев з мисливської рушниці на очах у сусідів зробив постріл у стадо гусей, які були поблизу, поранивши дробом трьох птахів. Дії Пугальцева були кваліфіковані за ч. 4 ст. 296 КК як хуліганство, вчинене із застосуванням вогнепальної зброї. В апеляційній скарзі адвокат Пугальцева зазначив, що постріл з рушниці не створював загрози для громадян, тому підсудний не може підлягати відповідальності за ч. 4 ст. 296 КК.

Вирішіть питання про відповідальність Пугальцева.

225. Проходячи біля вогнища, де громадяни варили гриби, п'яний Євстаєв пристав до Чапліної, вимагаючи, щоб вона пішла з ним у ліс.

У відповідь на відмову Чапліної, Євстаєв схопив її за плече, порвав на ній кофту, а потім, нецензурно лаючись, наніс каменем удар по обличчю підлітка Лепьошкіна, який був поруч, чим заподіяв йому середньої тяжкості тілесне ушкодження. Потім Євстаєв, ударивши ногою по каструлі з грибами, перекинув її у вогонь і пішов у ліс.

Вирішіть питання про відповідальність Євстаєва.

226. Івановський, перебуваючи в нетверезому стані, чіплявся до громадян, що відпочивали в парку, лаявся, а при затриманні поліцейським патрулем чинив опір поліцейському Довгачову, вдарив останнього по обличчю, намагався вирватися і супроводжував свої дії нецензурною лайкою. Під час особистого обшуку у відділенні поліції у Івановського був виявлений фінський ніж.

Вирішіть питання про відповідальність Івановського.

227. Сорокасемирічна Мухоторова Марія, довідавшись, що в сараї у сусіда висить туша забитої свині, підговорила свого п'ятнадцятирічного сина Івана разом викрасти її, що і було ними зроблено.

Вирішіть питання про відповідальність Мухоторових Марії й Івана.

228. Водій таксі Бурма «підробляв» тим, що пропонував своїм клієнтам-пасажирам послуги знайомих повій, демонструючи їх фотографії в оголеному виді. У разі згоди пасажира скористатися послугами повій, він підвозив до них і надавав закріплений за ним автомобіль проституткам для зустрічей із клієнтами. За свої послуги Бурма отримував від проституток 20% з плати кожного клієнта.

Вирішіть питання про відповідальність Бурми.

Тема 15. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення

Додаткова література

Про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори [Текст] : Закон України в ред. Закону №530-V від 22.12.2006 // Відом. Верхов. Ради України. – 2007. – №10. – Ст. 89.

Про судову практику в справах про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів [Текст] : Постанова Пленуму Верховного Суду України №4 від 26 квітня 2002 р. із змін. і допов. згідно з ППВСУ №16 від 18.12.2009 р. // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України з кримінальних справ (1973–2011) : станом на 26 вересня 2011 р. / упоряд. : Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, В. І. Тютюгін. – Х. : Право, 2011. – С. 156–168.

Про затвердження переліку наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів : Постанова КМУ від 6 травня 2000 р. №770 (із змінами станом на 27.06.2011 р. // Офіц. вісн. України. – 2000. – 26 трав. (№19).

Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу (із змінами станом на 19.06.2015 р.) : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 1 серпня 2000 р. №188 // Офіц. вісн. України. – 2000. – 8 верес. (№34).

Данилевська, Ю. О. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення: проблеми кримінально-правової кваліфікації [Текст] : практич. посіб. / Ю. О. Данилевська, Д. В. Каменський. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2013. – 288 с.

Лемешко, О. Н. Кримінально-правова оцінка легалізації наркодоходів [Текст] / О. Н. Лемешко. – Х. : Вид. СПІД ФО Вапнярчук Н. М., 2004.

Організований наркобізнес (поняття, форми, підстави кримінальної відповідальності) [Текст] / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, Л. В. Дорош та ін. ; за заг. ред. Ю. В. Бауліна, Л. В. Дорош. – Х. : Право, 2005. – 256 с.

Наден, О. В. Спеціальні види звільнення особи від кримінальної відповідальності за злочини в сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів [Текст] / О. В. Наден. – Х. : Право, 2003. – 224 с.

Фесенко, Є. В. Злочини проти здоров'я населення та системи заходів з його охорони [Текст] / Є. В. Фесенко. – К. : Атіка, 2004. – 280 с.

Завдання

229. У липні поточного року громадянин України Скачко домовився з громадянином РФ Селіним про придбання останнім 200 грамів висушеного особливо небезпечного наркотичного засобу – канабісу. З метою передачі Селіну наркотичного засобу Скачко домовився зі своїм знайомим Хатченком про доставку за грошову винагороду до РФ пакунку, в якому серед речей був прихований канабіс. Під час проходження митного контролю у Хатченка було виявлено цей наркотик.

Вирішіть питання про відповідальність Скачка, Селіна та Хатченка.

230. Під час проведення співробітниками ВВКОЗ СБУ заходів з попередження контрабанди наркотичних засобів із РФ в Україну затримано громадянина РФ Ткачова, який незаконно перемістив поза розташуванням митного посту 1 кг героїну. Під час затримання Ткачов чинив опір офіцерам СБУ та зробив декілька пострілів із вогнепальної зброї у їх бік.

Вирішіть питання про відповідальність Ткачова.

231. Безробітний Соколовський, проживаючи в місті Харкові, домовився зі своїм знайомим Мішиним, який проживав у «глухому» селі, що останній надасть йому за 3 000 грн ділянку своєї землі для вирощування опійного маку (*Papaver somniferum*) та коноплі індійської (*Cannabis indica*). Виконуючи умови угоди, Соколовський надав Мішину насіння цих рослин для того, щоб той їх посіяв та доглядав. Після посадки зійшло майже 1000 рослин маку, а насіння коноплі виявилось неякісним, бо зі 100 насінин зійшло тільки 9. Улітку під час цвітіння маку Соколовський приїхав до Мішина та забрав першу партію – 1,2 кг «макової соломки», яку він продав у Харкові двом своїм знайомим. Інші рослини Соколовському зібрати не вдалось, оскільки вони були виявлені працівниками поліції та знищені.

Під час огляду будинку Мішина було виявлено 0,5 кг «соломки», яку той сховав для власного споживання. Крім того, працівники міліції також виявили в сусідів Мішина – подружжя Іванчених – 5 рослин маку опійного, 2 рослини конопель посівних (*Cannabis sativa*) та 30 рослин маку атлантичного (*Papaver atlanticum*). Іванчені вказали, що останній вони вирощували для краси, мак опійний насіявся сам собою, а щодо конопель – то вони взагалі вважали, що це якийсь бур'ян і самі хотіли його вирубати.

Кваліфікуйте дії Соколовського, Мішина та подружжя Іванчених.

232. Протягом літа Андронов неодноразово викрадав з городів місцевих жителів головки маку, з якого за допомогою апарату з перегонки опію, сконструйованого власноручно, виготовляв екстракт опію та вживав його вдома разом зі своєю подругою Затуліною. Крім того, вдома вони також неодноразово практикували «нюхання» різних видів клею.

Одного разу до Андронова прийшла їх спільна знайома 17-літня Дуліна. Андронов запропонував їй разом за допомогою поліетиленових пакетів понюхати клею «Квінтол», Дуліна вагалася, але Андронов переконав її в безпечності таких дій. Після того, як вони надихалися запахом клею, прийшла Затуліна та запропонувала Дуліній спробувати ін'єкцію опію. Дуліна категорично відмовилась, тоді Андронов схопив її за руки, долаючи її опір, а Затуліна ввела їй ін'єкцію. Оскільки

Дуліна хворіла на ішемічну хворобу серця, то введена ін'єкція призвела до зупинки серця та смерті.

Вирішіть питання про відповідальність Андропова, Аверченка, Затуліної.

233. Бертник придбав на «чорному» ринку в невстановленої особи 10 літрів сірчаної кислоти та 10 літрів ацетону з метою виготовлення наркотичних засобів для власного споживання. З цією ж метою він викрав із шкільного кабінету хімії 1 кг «марганцівки» (перманганату калію).

Чи є дії Бертника злочинними? Вирішіть питання про кваліфікацію його дій.

234. Корнієнко був засуджений районним судом за ч. 2 ст. 315 КК України за схилення 17-річної Сушко до вживання наркотичних засобів. Досудовим слідством було встановлено, що Корнієнко неодноразово викрадав з городів місцевих жителів головки маку, виготовляв наркотик і шість разів вводив його Сушко за допомогою спеціально купленого шприца з її згоди і за її ініціативою.

Чи правильна кваліфікація дій, учинених Корнієнко?

235. Савченко отримав від малознайомої людини 200 штук ампул ємністю 1 мл 1% розчину морфіну для зберігання за певну плату. Зберігав його у себе на квартирі протягом трьох місяців. Кожен місяць господар цього розчину приходив до Савченка, забирав частину ампул, сплачував Савченку гроші за зберігання і зникав.

Вирішіть питання про відповідальність Савченка.

236. Бажаючи придбати наркотики, Пивоваров звернувся до Козаченка. Не маючи їх, Козаченко з корисливих мотивів продав Пивоварову речовину, яка не містила наркотичних компонентів.

Вирішіть питання про відповідальність Пивоварова і Козаченка.

237. Сидоров виготовив 200 г гашишу, який через кілька днів реалізував кільком особам.

Вирішіть питання про відповідальність Сидорова.

Тема 16. Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації

Додаткова література

Анчукова, М. В. Поняття таємниці у Кримінальному кодексі України та її види [Текст] / М. В. Анчукова // Держава і право : зб. наук. пр. Юрид. і політ. науки. Вип. 38. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. – С. 582–587.

Дорош, Л. В. Кримінальна відповідальність за порушення недоторканності державного кордону України [Текст] : монографія / Л. В. Дорош, В. В. Федосєєв. – Х. : Право, 2014. – 304 с.

Косінов, В. Предмет злочинів у сфері охорони державної таємниці [Текст] / В. Косінов // Вісн. Львів. ун-ту. Серія юрид. Вип. 44. – Л. : ЛДУ, 2007. – С. 273–281.

Самойлова, О. С. Особливості розмежування злочину, передбаченого ст. 330 КК України, та суміжних складів за предметом злочину. Конфіденційна інформація, що є власністю держави, як предмет злочину [Текст] // Держава і право : зб. наук. пр. Юрид. і політ. науки. Вип. 41. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. – С. 529–534.

Федосєєв, В. В. Незаконне переправлення осіб через державний кордон України (коментар до ст. 332 КК України) [Текст] / В. В. Федосєєв // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. Вип. 14. – Х. : Кроссроуд, 2007. – С. 84–101.

Усов, Д. С. Кримінально-правова характеристика розголошення державної таємниці [Текст] / Д. С. Усов ; за заг. ред. О. М. Литвинова. – Х. : НікаНова, 2012. – 256 с.

Завдання

238. У квітні поточного року працівники ВБНОН УМВС України в Сумській області Матвієнко та Савчук посварилися на ґрунті службових стосунків. Одного дня Савчук вийшов з робочого кабінету та залишив відчиненим сейф із секретними документами. Матвієнко скористався нагодою та з метою помсти викрав із сейфа Савчука три оперативно-розшукові справи. Коли Савчук повернувся та виявив відсутність справ, Матвійчук став вимагати від останнього 5 тис. доларів США за їх повернення.

Вирішіть питання про відповідальність Матвієнко та Савчука.

239. Працівник ВБНОН УМВС України в Сумській області Матвієнко отримав у спеціальній бібліотеці Управління методичні рекомендації з грифом секретності «таємно» щодо проведення окремих оперативно-розшукових заходів у середовищі наркозалежних осіб. Ознайомившись із отриманою літературою, Матвієнко, на порушення правил таємного діловодства, не здав її до спецбібліотеки, а залишив у шухляді стола у своєму робочому кабінеті. Після закінчення робочого дня Борисюк, який працював разом із Матвієнком, скориставшись його відсутністю, виявив залишені ним методичні рекомендації та передав їх Храмову, який не мав допуску до державної таємниці. Наступного дня Храмов звернувся до чергової частини Управління із заявою про те, що вказаний документ був нібито знайдений ним в громадському транспорті.

Вирішіть питання про відповідальність Матвієнка, Борисюка та Храмова.

240. У червні поточного року Рохлін, працівник авіаційного заводу м. Харкова, знаходячись у місті, зустрів свого знайомого Дьоміна, який був із своєю знайомою громадянкою РФ Павловою. Рохлін і Дьомін, маючи допуск до державної таємниці, почали розмову про новий виріб, що був спроектований на заводі, та характеристики якого мали гриф секретності «таємно». Не звертаючи уваги на Павлову, вони вголос обмінювалися таємною інформацією, яку остання мала можливість вільно сприймати.

Вирішіть питання про відповідальність Рохліна і Дьоміна.

241. Старший оперуповноважений кримінальної поліції районного відділу МВС на залізничній станції Чернівці Львівської залізниці Сисоєв отримав у спеціаліста РСН Панюти примірник № 34 цілком таємного наказу МВС України від 15.10.2000 р. № 00123, що регламентує агентурну роботу. На порушення правил таємного діловодства цей наказ він своєчасно не здав в РСН, а через деякий час загубив його. З метою маскування факту втрати наказу Сисоєв отримав у Панюти наявний в РСН примірник № 35 цього наказу, та за допомогою зв'язків серед працівників типографії «Фактор», виготовив його новий примірник.

Вирішіть питання про відповідальність Сисосєва, працівників типографії «Фактор» та Панюти.

242. Громадянин Польщі Ковальський виготовив за 1000 євро для громадян України Дуки та Крамської два підроблених паспорта на ім'я громадян Польщі. Після цього Ковальський прибув на власному автомобілі в м. Львів та передав їх Дуці і Крамській, які запропонували останньому за грошову винагороду у розмірі 2000 євро доставити їх до м. Кракова Польщі. Ковальський прийняв пропозицію. В подальшому під час паспортного контролю прикордонники виявили підроблені паспорта та затримали Дуку, Крамську і Ковальського.

Вирішіть питання про відповідальність Ковальського, Дуки і Крамської.

243. Волинець, проживаючи в с. Дусино Свалявського р-ну Закарпатської області та не маючи постійної роботи, з корисливих мотивів вступив у злочинну змову з Нестеренком щодо переховування та харчування за винагороду нелегальних мігрантів у належному його сім'ї будинку з метою їх подальшого незаконного переправлення через державний кордон України. Наступного дня Волинець розмістив у своєму будинку групу нелегальних мігрантів, 27 вихідців з Китаю, які були доставлені Нестеренком на мікроавтобусі. Волинець декілька днів переховував їх, слідкував за їх компактним таємним розміщенням та харчуванням, доки їх не було викрито та затримано співробітниками Управління СБУ в Закарпатській області.

Вирішіть питання про відповідальність Нестеренка, Волиця та членів родини останнього.

244. У березні поточного року громадянин Китаю Лі вступив в попередню змову з громадянином України Чумаком та громадянином РФ Биковим щодо незаконного переправлення 14 громадян КНР з м. Москви до м. Харкова через державний кордон України з РФ. Через декілька днів Лі прибув до м. Москви та разом з Биковим доставив на мікроавтобусі 14 громадян КНР до державного кордону України. На кордоні їх чекав Чумак, який польовими дорогами провів

їх через кордон та на іншому мікроавтобусі доставив до м. Харкова. Декілька днів група переправників та нелегалів перебувала на квартирі по вул. Полтавський шлях, доки не була виявлена співробітниками УБОЗ УМВСУ в Харківській області.

Вирішіть питання про відповідальність Лі, Чумака та Бикова.

245. Житар, не будучи суб'єктом здійснення міжнародних передач товарів і, не маючи відповідного дозволу (висновку) Державної служби експортного контролю України, вирішив переправити наявні у нього товари військового призначення, а саме: рукоятку управління РУ-2, регулятор подачі кисню РПК-52, сигналізатор тиску СПТ-0,2 та прилад дистанційного управління ДУ-7 з м. Одеси потягом до м. Москви. З цією метою він розмістив вказані вироби в ніші для перевезення багажу службового купе вагону № 5, не вказав їх у митній декларації та не пред'явив для митного контролю співробітникам Глухівської митниці, які спільно з військовослужбовцями Сумського прикордонного загону виявили та вилучили зазначені вироби.

Вирішіть питання про відповідальність Житара.

246. Генеральний директор ТОВ «Науково-виробниче підприємство “Укрросприлад”» Соколов за невстановлених обставин придбав мас-спектрометр термоіонізаційний для дискретного аналізу ізотопного складу твердих речовин «МИ 1201 АТ». При цьому будь-які бухгалтерські документи, які б свідчили про придбання приладу, не склались і на баланс підприємства він поставлений не був.

У подальшому Соколов, достовірно знаючи про те, що цей прилад є товаром подвійного використання та може використовуватися при створенні ядерної зброї, уклав контракт з додатками та доповненнями до нього, з Федеральним державним унітарним підприємством «Зовнішньоекономічне об'єднання «Академінторг «РАН» (м. Москва, Російська Федерація) на поставку для інституту геології та мінералогії Сибірського відділення РАН цього пристрою. Після цього, з метою переміщення товару до Російської Федерації, він вчинив дії, спрямовані на одержання документів походження виробу та разовий дозвіл Державної служби експортного контролю України на здійснення експортної операції. Через декілька днів, на підставі поданих доку-

ментів, що містили неправдиві відомості про походження товару, інспектором Сумської митниці було проведено його митне оформлення.

У цей же день мас-спектрометр «МИ 1201 АТ» вартістю 1138771,34 грн і технічна документація до нього на автомобілі YUEJIN д.н.з. VM 5532 АВ під керуванням водія Черниша було незаконно переміщено через митний кордон України до Російської Федерації через митний пост «Юнаківка» Сумської обласної митниці.

Вирішіть питання про відповідальність Соколова та Черниша.

247. Екіпаж військового транспортного літака у складі командира літака майора Гори, штурмана ланки лейтенанта Павлюка і техника-інструктора лейтенанта Журби, здійснюючи рейс Харків – Чернівці й пролітаючи над територією України в районі м. Могилів-Подільський Вінницької області, попали в грозу, навігаційне обладнання вийшло зі строю, у зв'язку з чим недотрималися встановленого їм повітряного коридору та ледь не зіштовхнулися з іншим літаком.

Вирішіть питання про відповідальність Гори, Павлюка та Журби.

248. Екіпаж цивільного літака «Боїнг-747» туристичної компанії «Авіотревел», виконуючи міжнародний рейс Париж (Франція) – Москва (Російська Федерація), здійснив вліт в Україну та вимушену посадку в м. Києві без відповідного дозволу у зв'язку з несприятливими погодними умовами.

Вирішіть питання про відповідальність членів екіпажу.

249. Командир полку Куркін організував незаконний виліт військового вертольота Мі-8Т, взяв на себе керівництво польотами та дозволив виліт екіпажу вертольота у складі командира ланки капітана Скорика, пілота-штурмана капітана Єгоркіна та техника-інструктора прапорщика Дрьомова. У цей же день члени екіпажу, не ввікнувши систему автоматичної реєстрації параметрів польоту (САРПП), виконали незаконний політ під час якого в обумовленому місті взяли на борт 19 громадян Індії та Пакистану і на малій висоті, щоб не бути виявленими засобами ПВО, без відповідного дозволу та поза пунктами пропуску через державний кордон вилетіли з України

до Польщі, де висадили іноземців і аналогічним способом повернулися на аеродром базування. Удруге вони вчинили аналогічні дії і незаконно перемістили до Польщі 29 громадян Індії та Пакистану.

Вирішіть питання про відповідальність Куркіна та членів екіпажу.

250. Котов, працюючи викладачем кафедри військової підготовки університету, маючи допуск до державної таємниці, отримав топографічну карту, яка містила відомості, що становлять державну таємницю. Після проведення заняття Котов по картці обліку видачі документа передав вказану карту для ознайомлення студентам кафедри, які, не маючи допуску до державної таємниці, ознайомились із зазначеною топографічною картою.

Вирішіть питання про відповідальність Котова.

251. Порушуючи інструкцію щодо забезпечення державної таємниці, конструктор заводу Савчук брав документи, що містили таку таємницю, для роботи з ними вдома. Одного разу, перебуваючи в стані сп'яніння, він загубив папку з такими документами. Кларова її підбрала і показала своєму чоловіку. Ознайомившись із змістом документів, останній відніс знахідку до місцевого управління внутрішніх справ.

Вирішіть питання про відповідальність Савчука.

252. Точкін, працюючи у режимно-секретному відділі підприємства, маючи допуск до державної таємниці, отримав Інструкцію з таємного діловодства, яка містила відомості, що становлять державну таємницю. З метою користування власним екземпляром вказаної інструкції він сканував її, а відскановане зображення записав на компакт-диск, який зберігав на своєму робочому місці. Після звільнення з підприємства допуск до відомостей, що становлять державну таємницю, був йому скасований. У подальшому Точкін вирішив продати наявну у нього інформацію, але був затриманий після ознайомлення і передачі Захарченко компакт-диска, на якому містилися файли з відсканованим зображенням документів, зміст яких становив державну таємницю.

Варіант: Захарченко є іноземцем – представником іноземної організації і Точкін знав про це.

Вирішіть питання про кримінальну відповідальність Точкіна і Захарченка.

253. Аспірант Лазарєв, вихваляючись перед своїм колишнім шкільним товарищем Суховим успіхами в науці, пояснив йому принцип роботи і накреслив схему побудови приладу, що було державною таємницею. Відомості невдовзі використала одна з іноземних фірм на шкоду інтересам України. Виявилось, що Сухов був їх агентом. Лазарєв цього не знав.

Вирішіть питання про відповідальність Сухова та Лазарєва.

254. Геодезист геофізичної розвідувальної експедиції Івашкін був відряджений для виконання геофізичних робіт. Для виконання завдання, маючи відповідний допуск до державної таємниці, він отримав у фондах експедиції шість топографічних карт, які містили відомості, що становлять державну таємницю. Під час виконання геофізичних робіт на місцевості Івашкін упустив одну з карт в річку, внаслідок чого вона була знищена.

Варіант: Івашкін залишив карту на місцевості і її знайшли туристи та повернули експедиції.

Вирішіть питання про кримінальну відповідальність Івашкіна.

255. Співробітник конструкторського бюро підприємства, що розробляло бойову техніку, Мурашов, всупереч інструкціям, брав додому на вихідні таємні креслення, з тим щоб на дозвіллі обміркувати низку раціоналізаторських пропозицій. Креслення побачив його 10-річний син. Бажаючи похвалитися перед приятелями тим, якою складною роботою займається батько, хлопчик виніс ці креслення на вулицю і став демонструвати їх групі підлітків, а згодом – особам похилого віку, які відпочивали у дворі на лавах та стільцях. Побачивши у вікно, що його документи знаходяться у сторонніх осіб, Мурашов вийшов і забрав їх. Один із сусідів повідомив про цей випадок у правоохоронні органи. З огляду на специфіку відомостей, Мурашов вирішив, що ніхто нічого не зрозумів і не запам'ятав.

Вирішіть питання про відповідальність Мурашова.

256. Співробітник конструкторського бюро підприємства, що розробляло бойову техніку, Балашов, всупереч інструкціям, взяв важливі документи із собою на концерт самодіяльності. Концерт проходив в актовому залі приміщення цієї ж установи. Заслухавшись виступом хору, Балашов випустив з рук декілька аркушів, які впали за обшивку м'якого крісла. Згодом було з'ясовано, що ніхто з документами не ознайомився та не мав такої змоги.

Вирішіть питання про відповідальність Балашова.

257. Громадянка Мухіна мала намір на підставі документів моряка виїхати з України до Канади, не бажаючи при цьому працювати на морському транспортному засобі, і тому звернулася до директора морського агентства Чудова із проханням за грошову винагороду оформити на її ім'я посвідчення особи моряка, використовуючи яке вона могла б перетнути державний кордон України. Погодившись, Чудов оформив і подав у дипломно-паспортний відділ порту підроблені ним документи, які містили завідомо неправдиві відомості про те, що Мухіна має морську освіту суднового кухаря і допуск до закордонного плавання. У подальшому у пункті пропуску в м. Одеса Мухіна була затримана при спробі перетнути державний кордон України на підставі підробленого посвідчення.

Вирішіть питання про кримінальну відповідальність Мухіної і Чудова.

258. Прибиральниця конструкторського бюро отримала завдання збирати відомості, що становлять службову інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни. Її підозріла поведінка привернула увагу працівників служби безпеки цієї установи. Під час огляду приміщення для зберігання технічного приладдя у прибиральниці було знайдено незнешкожені копії важливих креслень.

Вирішіть питання про відповідальність прибиральниці.

259. Гоценко домовився із двома іноземними громадянами за грошову винагороду переправити їх із Російської Федерації на територію України поза прикордонним пунктом пропуску. У визначений час вони зустрілися біля залізничного вокзалу м. Белгорода, де їх

чекав мікроавтобус під керуванням Клишенка, який був найнятий Гоценком і заздалегідь знав про його наміри. Після перетину державного кордону Російської Федерації і України вони були затримані працівниками Державної прикордонної служби України.

Вирішіть питання про кримінальну відповідальність Гоценка, Клишенка, іноземних громадян.

260. Між підприємством № 1 (м. Харків), що є суб'єктом здійснення міжнародних передач товарів, і підприємством № 2 (м. Москва) був укладений контракт на виконання робіт з технічного обслуговування космічного комплексу. Директор підприємства № 1 Пашков з метою прискорення виконання контракту не надав документи Державній службі експортного контролю України для одержання дозволу на проведення робіт за цим контрактом. Надалі Пашков дав указівку співробітникам підприємства № 1 на виконання робіт за контрактом.

Вирішіть питання про кримінальну відповідальність Пашкова.

261. На адресу Крячко надійшла повістка про необхідність його явки до військового комісаріату для проходження строкової військової служби. Крячко повідомив свою матір Смирнову про категоричне небажання проходити військову службу і вблагав допомогти йому уникнути військового обов'язку будь-яким чином. Мати погодилася допомогти сину і наступного дня на прийомі у військового комісара Мальцевича погодила з ним питання про скасування повістки Крячко, за що передала Мальцевичу грошову винагороду у розмірі 10 000 гривень.

Вирішіть питання про кримінальну відповідальність Крячко, Мальцевича, Смирнової.

Тема 17. Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян

Додаткова література

Антонов, С. Проблемні питання кримінально-правової охорони службової особи, її близьких родичів та громадянина, який виконує громадський обов'язок [Текст] / С. Антонов // Право України. – 2006. – №2. – С. 120–125.

Давидович, І. Окремі питання кваліфікації посягань на працівників правоохоронних органів у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків [Текст] / І. Давидович, Ю. Кривобок // Прокуратура. Людина. Держава. – 2005. – № 9. – С. 59–69.

Осадчий, В. І. Кримінально-правовий захист правоохоронної діяльності [Текст] / В. І. Осадчий. – К. : Атіка, 2004. – 336 с.

Шепелева, Н. В. До питання про відповідальність за посягання на життя, встановлену спеціальними кримінально-правовими нормами [Текст] / Н. В. Шепелева // Вісн. Верхов. Суду України. – 2005. – № 9. – С. 33–35.

Завдання

262. Відповідно до рішення міськвиконкому працівники будинково-управління зносили приватні гаражі, зведені без дозволу. Смирнова, яка мала гараж, до них підбігла і з криком: «Не дам ламати», – почала перешкоджати це робити. Працівник поліції Цимбал неодноразово повторив вимогу, щоб Смирнова відійшла і не заважала. Вона не підкорилась, а коли Цимбал спробував відвести її вбік, ударила його в обличчя, спричинивши легке тілесне ушкодження без розладу здоров'я.

Вирішіть питання про відповідальність Смирнової.

263. Після вчинення умисного вбивства, Бездетко, переховуючись від працівників поліції, приїхав на квартиру до своїх знайомих. Група захоплення, до якої входив капітан поліції Тихонов, прийшла на цю квартиру. У той момент, коли знайомий Бездетко Сопільняк вийшов з квартири і двері були відчинені, Тихонов з метою затримання Бездетко увійшов у двірний проріз. Щоб уникнути затримання, Бездетко з близької відстані вистрелив у Тихонова з карабіна, поранивши його в живіт. Потерпілому було заподіяне тяжке тілесне ушкодження. Завдяки своєчасно наданій медичній допомозі, Тихонов залишився живий.

Вирішіть питання про відповідальність Бездетко.

264. Працівники поліції Таран і Заяць прийшли на квартиру Давидюк, щоб провести обшук з метою відшукання речових доказів у зв'язку з обвинуваченням її сина за ч. 2 ст. 190 КК України. Незва-

жаючи на пред'явлену постанову про проведення обшуку, Давидюк зачинила двері кімнати на ключ і спробувала втекти з квартири. Коли працівники поліції цьому завадили і спробували відібрати у неї ключ, Давидюк вдарила одного з них по обличчю, збивши окуляри.

Вирішіть питання про відповідальність Давидюк.

265. Інспектор дорожньо-патрульної служби сержант поліції Кицинюк, зрозумівши по метанню світла фар BMW X6, що за його кермом сидить п'яний, вийшов на дорогу і підняв жезл, вимагаючи зупинитися. Водій Тітов не лише не зупинився, а навпаки — збільшив швидкість. Кицинюк стрибнув на капот. Тітов різко загальмував і включив задню передачу. Зі слизького капота Кицинюк звалився на дорогу. Піднятися і вихопити пістолета він не встиг — Тітов переключив швидкість і, направивши автомашину на Кицинюка, переїхав через нього. Від одержаних травм Кицинюк через п'ять годин помер у лікарні.

Вирішіть питання про відповідальність Тітова.

266. Ляшук придбав форму працівника поліції і за порушення правил руху відібрав у кількох водіїв права на керування автомобілем. Після цього він вкрав автомашину Audi A8, що належала одній з державних установ Києва. Усі дані про цю машину він вніс у технічний талон, витравивши перед цим попередній текст, а також вписавши туди прізвище Савіна, в якого раніше відібрав права водія, і вклеїв свою фотокартку. При затриманні у м. Харкові Ляшук вчинив опір з насильством працівникові поліції і втік, залишивши автомобіль. Його було затримано в Полтаві.

Вирішіть питання про відповідальність Ляшука.

267. Бабич прийшов у приміщення магазину і, відштовхнувши продавця Лазебну, забрав контрольно-касовий апарат вартістю 2835 грн, мотивуючи свої дії тим, що останній належить йому. Унаслідок цих дій підприємець Філатова змушена була припинити торговельну діяльність, не займаючись нею впродовж трьох тижнів, та придбати новий касовий апарат. Бабич твердив, що він забрав апарат,

придбаний на його кошти, оскільки він раніше проживав з Філатовою. Філатова вважала, що забраний Бабичем апарат був її власністю.

Вирішіть питання про відповідальність Бабича.

268. Котова та Юхимова визнано винними у тому, що вони, перебуваючи у стані алкогольного сп'яніння, вибили вхідні двері та проникли до житла Сохова. Після цього вони нанесли Сохову руками і ногами удари в різні частини тіла, спричинивши легкі тілесні ушкодження, та вимагали від потерпілого передати їм наступного дня 1000 доларів США, що він їм заборгував.

Суд кваліфікував дії Котова та Юхимова за ч. 2 ст. 189 КК України.

Чи правильне рішення прийняв суд? Вирішіть питання про відповідальність Котова та Юхимова.

269. Громадянин Росії Козлов, який проживав у м. Севастополь, був незадоволений політикою України з питання визнання російської мови другою державною. Своє незадоволення він вирішив проявити публічно. Для цього на центральній площі міста він розгорнув та закріпив прапор України, біля якого спалив гетьманську булаву, яка традиційно використовувалась у запорізьких козаків як символ влади, та зламав тризуб, який був частиною маскарадного костюму бога Нептуна. Ці речі він задалегідь придбав у магазині сувенірів.

Вирішіть питання про відповідальність Козлова.

270. Керівник міськвиконкому прийняв рішення про 50-відсоткове скорочення штату прибиральниць. Дізнавшись про це, прибиральниці наступного дня зранку заблокували зсередини всі вхідні двері міськвиконкому та висунули вимоги про скасування зазначеного рішення. В результаті вказаних дій протягом дня до міськвиконкому не зміг потрапити жоден працівник.

Вирішіть питання про відповідальність прибиральниць.

271. Оскорін, який мешкав у приватному будинку та був сусідом Пикова, вирішив підпалити літню кухню та баню сусіда. Дочекавшись, поки сусід із сім'єю виїхав на відпочинок за кордон, Оскорін

підпалив будівлі. На попередньому слідстві він заявив, що не міг більше бачити як сусід, який працював начальником районного відділу поліції, «збагачується на чужому горі». Також він пояснив, що претензій до Пикова як до сусіда не має, а вчинене пов'язує лише з посадою та ймовірними зловживаннями з боку Пикова своїми службовими обов'язками.

Вирішіть питання про відповідальність Оскоріна.

272. Довбня захопив та утримував у таємному місці дружину прокурора міста Іванова. До останнього Довбня висунув вимогу про надання згоди на одруження між його сином та донькою Іванова. Як виявилось, хлопець та дівчина хотіли одружитися, але батько дівчини не давав згоди на їх шлюб. Без цього дівчина не наважувалась на одруження.

Вирішіть питання про відповідальність Довбні.

273. Катречко з метою крадіжки пізно ввечері проник в магазин, але був помічений працівником поліції, який повертався з кіно. Намагаючись уникнути затримання, Катречко кинув в очі працівнику поліції заздалегідь заготовлений тютюновий порошок, що був у нього в кишені, засліпив переслідувача, але втекти не зміг, тому що був затриманий членами громадського формування з охорони громадського порядку.

Вирішіть питання про відповідальність Катречка.

274. Куриленко, не маючи запрошення, спробував пройти на приватну вечірку в нічний клуб, але працівник позаштатної служби охорони Міщенко, який чергував біля входу, не пропустив його. Дочекавшись закінчення вечора, Куриленко підстеріг Міщенка, коли той ішов додому і, бажаючи помститися, збив на землю, вдарив по обличчю, заподіявши легкі тілесні ушкодження без розладу здоров'я.

Вирішіть питання про відповідальність Куриленка. Дайте відповідь на запитання, чи зміниться кваліфікація дій Куриленка за умови, що вони були вчинені в той момент, коли Міщенко не пропускав Куриленка в клуб?

275. Поліцейський Гришин запропонував Фастову, який перебував у фойє кіноконцертного залу в стані сп'яніння, залишити приміщення. Фастов погодився і попрямував до виходу, але потім, вихопивши з кишені фінський ніж, спробував вдарити Гришина в груди. Однак Гришин встиг підставити руку, по якій Фастов і наніс удар. Після цього Фастов ще двічі намагався вдарити ножем Гришина.

Вирішіть питання про відповідальність Фастова.

276. Під час допиту в кабінеті слідчого Ковальов, який перебував у попередньому ув'язненні, побачивши, що слідчий – лейтенант поліції Фадєєв – складає протокол допиту і за ним не спостерігає, взяв з столу мармурову попільничку, накинувся на Фадєєва і наніс йому удар попільничкою по голові, заподіявши тілесні ушкодження середньої тяжкості. Скориставшись беспорядним станом Фадєєва, Ковальов знищив протоколи допиту та інші документи кримінального провадження, після чого вискочив у вікно і втік.

Вирішіть питання про відповідальність Ковальова.

277. Говорков, з метою заволодіння табельною зброєю, надав поліцейському Курасову завідомо неправдиві відомості про місце зхованої невідомим зброї. Привівши Курасова в безлюдне місце, Говорков вказав на купу листя й сказав що зброя знаходиться під нею. Курасов нахилився, а Говорков, скориставшись цим, завдав йому удар кинджалом у спину, заподіявши небезпечне для життя поранення. Потім він зрізав кобуру з пістолетом і втік, проте незабаром був затриманий і притягнутий до кримінальної відповідальності.

Вирішіть питання про відповідальність Говоркова.

278. Гавриленко і Велігура зламали двері й проникли в квартиру Симченка, який перебував у відпустці. Вони забрали звідти холодильник «СТИНОЛ», телевізор і килим, які відвезли на квартиру Гавриленка. За заявою Симченка проти них було порушено справу за ч. 3 ст. 185 КК України. Під час досудового слідства виявилось, що холодильник, телевізор і килим були придбані Гавриленком для його доньки ще до того, як вона вийшла заміж за Симченка. Згодом дочка Гавриленка

розійшлася із Симченком і повернулася до батьків, але холодильник, телевізор і килим Симченко їй не віддав, незважаючи на неодноразові вимоги. Тоді Гавриленко забрав майно за допомогою свого сусіда Велігури, якому за це заплатив 50 грн.

Вирішіть питання про відповідальність Гавриленка і Велігури. Дайте відповідь на запитання – як кваліфікувалися б їхні дії, якби холодильник, телевізор та килим належали за правом особистої власності Симченку?

279. Працівники поліції, діючи відповідно до санкціонованої постанови, прийшли в будинок Шубаріна для проведення обшуку. Але Шубарін, який був у нетверезому стані, відмовився їх впустити, схопив сокиру, став розмахувати нею, погрожуючи вбивством, намагався вдарити одного з них, ображав нецензурними словами.

Вирішіть питання про відповідальність Шубаріна. Дайте відповідь на запитання, чи зміниться рішення задачі за умови, що працівники поліції намагались провести обшук без санкції судді?

280. Сіров, який втік із місць позбавлення волі, викрав у свого випадкового знайомого теку з документами, серед яких був паспорт останнього. Сіров самотійно вніс до паспорта відповідні зміни і пред'явив його для оформлення спрощеного кредиту, але був викритий.

Вирішіть питання про відповідальність Сірова.

281. Касир комерційної фірми Зубарева, бажаючи помститися головному бухгалтеру Степанову за критику, викрала з його столу річний баланс та поточні документи. Щоб відвести від себе підозру, вона також забрала і заховала у себе вдома документи зі свого робочого столу. Про вчинене вона розповіла сусідці, яка після сварки з Зубаревою повідомила про обставини зникнення документів у прокуратуру.

Вирішіть питання про відповідальність Зубаревої.

282. Під час прибирання у квартирі Котова знайшла у себе в спальні вмонтований у спинку ліжка прослуховуючий пристрій. У резуль-

таті розслідування, розпочатого по її заяві, стало відомо, що «жучок» був встановлений її чоловіком, Котовим, перед від'їздом до службового відрядження, з метою викрити дружину в передбачуваній зраді. Прослуховуючий пристрій було виготовлено і надано Котову його родичем, інженером Смирновим, якому було відомо про наміри Котова.

Вирішіть питання про відповідальність Котова та Смирнова.

283. Гордієвський, раніше судимий за шахрайство, до закінчення строку погашення судимості придбав форму генерала збройних сил задля того, щоб входити у довіру до самотніх заможних жінок й заволодівати їх майном. Користуючись формою, він познайомився із Руткіною, яка мала свій магазин, переїхав до неї у будинок. Однак скористатися нагодою не зміг, оскільки був викритий подругою Руткіної, яка його добре знала.

Вирішіть питання про відповідальність Гордієвського.

Тема 18. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку

Тема вивчається самостійно

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика злочинів.
2. Незаконне втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж.
3. Викрадення, привласнення, вимагання комп'ютерної інформації або заволодіння нею шляхом шахрайства чи зловживання службовим становищем.
4. Порушення правил експлуатації автоматизованих електронно-обчислювальних систем.

Додаткова література

Бутузов, В. М. Протидія комп'ютерній злочинності в Україні (системно-структурний аналіз) [Текст] : монографія / В. М. Бутузов ; Рада нац. безпеки

і оборони України, Міжвід. наук.-дослід. центр з проблем боротьби з організованою злочинністю. – К. : КИТ, 2010. – 408 с.

Карчевський, М. В. Злочини у сфері використання комп'ютерної техніки [Текст] : навч. посіб. / М. В. Карчевський. – К. : Атіка, 2010. – 168 с.

Карчевський, М. В. Кримінально-правова охорона інформаційної безпеки України [Текст] / М. В. Карчевський. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2012. – 528 с.

Карчевський, Н. В. Неправомерный доступ к компьютерной информации: уголовно-правовое исследование [Текст] / Н. В. Карчевский, А. А. Музыка. – К. : «МП Леся», 2015. – 208 с.

Судова практика розгляду справ про злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку [Текст] // Вісн. Верхов. Суду України. – 2010. – № 2. – С. 29–34.

Тема 19. Злочини проти правосуддя

Додаткова література

Тютюгін, В. І. Злочини проти правосуддя [Текст] : навч. посіб. / В. І. Тютюгін, В. І. Борисов, Ю. В. Гродецький та ін. ; за заг. ред. проф. В. І. Борисова, проф. В. І. Тютюгіна. – Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011.

Шепітько, М. В. Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве показання [Текст] / М. В. Шепітько ; за ред. В. І. Борисова. – Х. : Вид. агенція «Апостіль», 2012.

Квасневська, Н. Д. Кримінальна відповідальність судді за неправосуддя в Україні [Текст] : монографія / Н. Д. Квасневська. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 186 с.

Завдання

284. Відбуваючи покарання у ВТК, Парамон неодноразово звертався до лікаря з проханням про звільнення його від роботи. Провівши черговий огляд, лікар повідомив, що Парамон цілком здоровий і звільнення від роботи не одержить. Тоді Парамон схопив стілець і вдарив лікаря по голові, заподіявши легке тілесне ушкодження, що потягло за собою короточасний розлад здоров'я.

Вирішіть питання про відповідальність Парамона.

Варіант: Парамон дійсно був хворий і підлягав звільненню від робіт.

285. Відповідно до клопотання слідчого Пятенка, погодженого із прокурором Костенком, слідчий суддя Вітренко постановив ухвалу про застосування до громадянина Шарова запобіжного заходу у виді тримання під вартою. Шаров підозрювався у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 194 КК України. Однак для того, щоб слідчий суддя прийняв таке рішення, слідчий Пятенко за погодженням із прокурором Костенком змінив попередню кваліфікацію вчиненого на більш тяжкий злочин.

Дайте кримінально-правову оцінку дії Пятенка.

286. Працівники кримінальної поліції Іваненко, Фролов та Кисельов отримали інформацію про можливе вчинення Рафшановим злочину у сфері обігу наркотичних засобів. Без внесення цієї інформації до ЄРДР, а також без наявної оперативно-розшукової справи, Іваненко, Фролов та Кисельов прибули до кафе «Баку», власником якого є Рафшанов. Працівники карного розшуку здійснили обшук приміщення, огляд речей Рафшанова та трьох працівників кафе. Через те, що Рафшанов вимагав прибуття його адвоката для здійснення юридичної допомоги, Іваненко та Кисельов вирішили затримати Рафшанова з метою отримання інформації. Його насильно посадили до автомобіля, який рушив у бік лісосмуги. Увесь цей час Кисельов, який сидів поряд із Рафшановим, розпитував його про обставини вчинення злочину. Це супроводжувалося завданням ударів по голові та шиї. Упевнившись, що Рафшанову нічого не відомо про вчинення злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, Кисельов почав вимагати від останнього 5000 грн як «моральну компенсацію за витрачений час». Після обіцянки надати таку суму, Рафшанов був звільнений, однак звернувся через свого адвоката до правоохоронних органів про факт вчинення Іваненком, Фроловим та Кисельовим злочинів проти його прав та свобод.

Вирішіть питання про відповідальність Іваненка, Фролова та Кисельова.

Чи зміниться рішення, якщо інформація про можливе вчинення Рафшановим злочину у сфері обігу наркотичних засобів була занесена до ЄРДР, а працівники карного розшуку діяли за погодженням із слідчим та прокурором?

287. Петров, Іванов та Сидоров розробили схему щодо заволодіння нерухомим майном територіальної громади міста Н. шляхом звер-

нення до Н-ського міськрайонного суду із позовними заявами, які містять завідомо неправдиву інформацію щодо предмета спору. Ініціювавши під час розгляду указаних цивільних справ укладення мирових угод, що містили завідомо неправдиві відомості про наявність договірних відносин між сторонами у справі та використовуючи підставних осіб замість представників однієї із сторін під час судових засідань, суддя Труновський ухвалив 5 судових рішень про закриття провадження у справах у зв'язку з визнанням мирових угод. На підставі цього за Петровим, Івановим та Сидоровим було визнано право власності на 8 приміщень загальною площею 1 836,4 м² та загальною вартістю 7 502 435 грн, розташованих на території міста Н. та належних територіальній громаді міста.

Вирішіть питання про відповідальність Іванова, Петрова, Сидорова та Труновського.

288. Суддя Семененко розглянув справу щодо обвинувачення Гришина у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 186 КК України. Незважаючи на те, що Гришин має судимість за крадіжку, суддя Семененко призначив покарання – п'ять років позбавлення волі – та звільнив засудженого Гришина від відбування покарання із випробуванням, встановивши йому іспитовий строк два роки. Вирок був оскаржений прокурором і згодом скасований. Як виявилось пізніше, дружина Гришина через свою знайому Котову дала Семененку 1000 доларів за те, щоб її чоловіку була обрана міра покарання, не пов'язана з позбавленням волі.

Вирішіть питання про відповідальність Семененка, дружини Гришина та Котової.

289. За заявою дружини Паршина працівниками кримінальної поліції на квартирі Паршина було проведено обшук. Під час проведення слідчої (розшукової) дії під матрацом був знайдений пістолет системи «Parabellum». Під час розслідування Паршин заперечував, що пістолет належить саме йому. При цьому він стверджував, що цю зброю підкинула йому дружина, діючи з метою обвинувачення його у тому, що він не вчиняв. Паршина на допиті зізналася, що придбала пістолет на ринку у незнайомця і, бажаючи помститися своєму чоло-

вікові, підклала зброю під матрац, а потім написала заяву про те, що Паршин має зброю в районний відділ поліції.

Вирішіть питання про відповідальність Паршиної.

290. До Аташенка, свідка по кримінальному провадженню про вчинення хуліганства Іваницьким та Смоліним, прийшов брат Смоліна – Кудрін і став примушувати Аташенка дати на слідстві і в суді неправдиві показання на користь Смоліна. Аташенко спочатку категорично відмовлявся, а потім, коли Кудрін запропонував йому 8 000 грн, погодився і дав на досудовому слідстві та в суді показання, які цілком виправдовували Смоліна.

Вирішіть питання про відповідальність Кудріна та Аташенка.

291. Адамович був притягнутий до відповідальності за ч. 2 ст. 383 КК України за те, що направив у прокуратуру завідомо неправдиве повідомлення про одержання неправомірної вигоди міським головою Дорофєєвим. На досудовому слідстві було встановлено, що Адамович повідомив про дані факти, які стали йому відомі зі слів інших осіб, прізвища яких він назвав. Ці особи, допитані у встановленому порядку, підтвердили, що дійсно серед певної групи людей йшли розмови про те, що Дорофєєв неодноразово одержував неправомірну вигоду і що Адамович знав про ці розмови. На підставі таких даних суд виніс Адамовичу виправдувальний вирок.

Чи правильне рішення суду?

292. Під час розгляду кримінального провадження по обвинуваченню Петрова, суддя Антонов дійшов до висновку, що слідчий неправильно кваліфікував вчинений злочин – умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання – як умисне вбивство, вчинене з особливою жорстокістю. Враховуючи, що підсудний був охарактеризований свідками тільки з негативного боку, суддя Антонов вирішив, що Петрова слід ув'язнити на якомога більший строк. Керуючись такими міркуваннями, Антонов кваліфікував дії Петрова за п. 4 ч. 2 ст. 115 КК. При цьому він приховав свою обізнаність про неправильну кваліфікацію від інших учасників процесу і призначив Петрову покарання у виді позбавлення волі на 14 років. У той же день Петров покінчив життя самогубством.

Вирішіть питання про відповідальність Антонова.

293. Максим Дронін, дізнавшись про те, що його син Олександр є учасником злочинної організації, вирішив повідомити правоохоронні органи. Попередньо він розповів про все своїй дружині Ользі – судді місцевого суду. У свою чергу, вона спробувала утримати свого чоловіка від задуманого, а переконавшись у його непохитності – пообіцяла, що зробить відповідне повідомлення сама. Як у подальшому було встановлено слідством, Ольга Дроніна впродовж місяця вмовляла Олександра припинити зв'язки зі злочинцями та добровільно заявити до правоохоронних органів про діяльність злочинної організації, що той врешті-решт і зробив.

Вирішіть питання про відповідальність Дроніних Максима, Ольги та Олександра.

294. Засуджені Григор'єв і Капустін вбили засудженого Галанова за його активну роботу по зміцненню дисципліни у колонії. Крім того, вони неодноразово погрожували розправитись й з іншими засудженими за діяльність щодо підтримання порядку й дотримання режиму.

Вирішіть питання про відповідальність Григор'єва і Капустіна.

Тема 20. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)

Тема вивчається самостійно

Питання для обговорення

1. Поняття військового злочину.
2. Злочини проти порядку підлеглості та військової честі.
3. Злочини проти порядку проходження військової служби.
4. Злочини проти порядку користування військовим майном та його збереження.
5. Злочини проти порядку експлуатації військової техніки.
6. Злочини проти порядку несення бойового чергування та інших спеціальних служб.
7. Злочини проти встановленого порядку збереження військової таємниці.
8. Військові службові злочини.

9. Злочини проти порядку несення служби на полі бою і в районі воєнних дій.

10. Злочини, відповідальність за які передбачена міжнародними конвенціями.

Додаткова література

Карпенко М. І. Військові злочини: характеристика, методика розслідування та запобігання [Текст] / М. І. Карпенко ; за заг. ред. В. К. Матвійчука. – К. : ВД «Дакор», 2013. – 472 с.

Касинюк В. І. Кримінальна відповідальність військовослужбовців за порушення правил водіння або експлуатацію машин [Текст] / В. І. Касинюк, В. М. Білоконеv. – Запоріжжя : Вид. Глазунов С. О., 2011. – 231 с.

Панов, М. І. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (Військові злочини) [Текст] / М. І. Панов, В. І. Касинюк, С. О. Харионов. – Х. : Харків юрид., 2006. – 172 с.

Тема 21. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку

Тема вивчається самостійно

Питання для обговорення

1. Поняття, загальна характеристика та види злочинів проти миру, безпеки людства і міжнародного правопорядку.
2. Злочини проти миру.
3. Злочини проти безпеки людства.
4. Злочини проти міжнародного правопорядку.

Додаткова література

Миронова, В. О. Проблеми кримінальної відповідальності за порушення законів та звичаїв війни [Текст] / В. О. Миронова ; за заг. ред. В. П. Ємельянова. – Х. : Право, 2007. – 152 с.

Мохончук, С. М. Злочини проти миру та безпеки людства: генезис, еволюція, сучасна регламентація у кримінальному праві та законі [Текст] : монографія / С. М. Мохончук ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого» ; [рецензенти: В. П. Ємельянов, Л. Д. Тимченко, В. О. Туляков, В. І. Тютюгін]. – Х. : Право, 2013. – 526 с.

Наден, О. В. Найманство як соціальне та кримінально-правове явище: сутність, новітні тенденції розвитку та проблема протидії [Текст] : монографія / О. В. Наден. – К. : Атіка, 2005. – 264 с.

5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Поняття і система Особливої частини кримінального права України.
2. Дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади.
3. Посягання на територіальну цілісність і недоторканність України.
4. Державна зрада.
5. Умови звільнення від кримінальної відповідальності за державну зраду та шпигунство.
6. Шпигунство.
7. Посягання на життя державного чи громадського діяча.
8. Диверсія.
9. Поняття та види вбивства.
10. Умисне вбивство.
11. Умисне вбивство, вчинене з особливою жорстокістю.
12. Умисне вбивство з корисливих мотивів
13. Умисне вбивство з хуліганських мотивів.
14. Умисне вбивство, вчинене на замовлення.
15. Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання.
16. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини.
17. Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця.
18. Вбивство через необережність.
19. Доведення до самогубства.
20. Умисне тяжке тілесне ушкодження.
21. Відмінність тяжкого тілесного ушкодження, яке спричинило смерть потерпілого, від умисного вбивства та вбивства через необережність.
22. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження.
23. Умисне легке тілесне ушкодження, його види.
24. Тілесні ушкодження, спричинені за пом'якшуючих обставин.
25. Побої та мордування. Їх відмінність від тілесних ушкоджень.

26. Катування.
27. Погроза вбивством.
28. Зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби.
29. Незаконне проведення абортів.
30. Залишення в небезпеці.
31. Ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані.
32. Незаконне проведення дослідів над людиною.
33. Порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини.
34. Незаконне позбавлення волі або викрадення людини.
35. Захоплення заручників.
36. Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини.
37. Згвалтування.
38. Порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності, релігійних переконань, інвалідності та за іншими ознаками.
39. Грубе порушення законодавства про працю.
40. Невиплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат.
41. Поняття і система злочинів проти власності.
42. Крадіжка.
43. Грабїж.
44. Розбїй.
45. Вимагання.
46. Шахрайство.
47. Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.
48. Відмінність розбою від грабежу.
49. Відмінність розбою від вимагання.
50. Відмінність шахрайства від заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою.
51. Заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою.
52. Незаконне привласнення особою знайденого або чужого майна, що випадково опинилося у неї.

53. Умисне знищення або пошкодження майна.
54. Погроза знищення майна.
55. Необережне знищення або пошкодження майна.
56. Порушення обов'язків щодо охорони майна.
57. Придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом.
58. Службова особа: поняття та види.
59. Зловживання владою або службовим становищем.
60. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.
61. Службове підроблення.
62. Службова недбалість.
63. Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.
64. Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
65. Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі.
66. Виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державних лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів.
67. Контрабанда.
68. Фіктивне підприємництво.
69. Ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів).
70. Протидія законній господарській діяльності.
71. Легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом.
72. Шахрайство з фінансовими ресурсами.
73. Розголошення комерційної або банківської таємниці.
74. Створення злочинної організації.
75. Бандитизм.
76. Відмінність бандитизму від розбою.
77. Терористичний акт.
78. Завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності.

79. Викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.
80. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами.
81. Порушення вимог законодавства про охорону праці.
82. Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту.
83. Пошкодження шляхів сполучення і транспортних засобів.
84. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами.
85. Випуск в експлуатацію технічно несправних транспортних засобів або інше порушення їх експлуатації.
86. Незаконне заволодіння транспортним засобом.
87. Групове порушення громадського порядку.
88. Масові заворушення.
89. Хуліганство.
90. Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність.
91. Незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів.
92. Розголошення державної таємниці.
93. Втрата документів, що містять державну таємницю.
94. Передача або збирання відомостей, що становлять службу інформацію, зібрану у процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності у сфері оборони країни.
95. Опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.
96. Посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця.
97. Самовільне присвоєння владних повноважень або звання службової особи.

98. Примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань.
99. Самоправство.
100. Підроблення документів, печаток, штампів та бланків, збут чи використання підроблених документів, печаток, штампів.
101. Притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності.
102. Постановлення суддею (суддями) завідомо неправосудного вироку, рішення, ухвали або постанови.
103. Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину.
104. Завідомо неправдиве показання.
105. Дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань.
106. Пропаганда війни.
107. Посягання на життя представника іноземної держави.
108. Найманство.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ.....	6
1.1. Критерії оцінювання рівня підготовки студентів з навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Особлива частина» при поточному контролі.....	6
1.2. Критерії оцінювання рівня підготовки студентів при підсумковому контролі знань з навчальної дисципліни «Кримінальне право України. Особлива частина».....	7
2. ВИТЯГ З ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ. ОСОБЛИВА ЧАСТИНА».....	9
Розділ I. Особлива частина кримінального права: Поняття, система і значення. Наукові основи кваліфікації злочинів.....	9
Розділ II. Злочини проти основ національної безпеки України.....	9
Розділ III. Злочини проти життя та здоров'я особи.....	10
Розділ IV. Злочини проти волі, честі та гідності особи.....	13
Розділ V. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи.....	13
Розділ VI. Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина.....	14
Розділ VII. Злочини проти власності.....	16
Розділ VIII. Злочини у сфері господарської діяльності.....	18
Розділ IX. Злочини проти довкілля.....	21
Розділ X. Злочини проти громадської безпеки.....	22
Розділ XI. Злочини проти безпеки виробництва.....	25
Розділ XII. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту.....	25
Розділ XIII. Злочини проти громадського порядку та моральності.....	27
Розділ XIV. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення.....	28

Розділ XV.	Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації	31
Розділ XVI.	Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та злочини проти журналістів	32
Розділ XVII.	Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку	34
Розділ XVIII.	Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	35
Розділ XIX.	Злочини проти правосуддя	37
Розділ XX.	Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)	40
Розділ XXI.	Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку	43
3.	ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ	45
4.	ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	52
Тема 1.	Поняття Особливої частини кримінального права, її система і значення. Наукові основи кваліфікації злочинів.	52
Тема 2.	Злочини проти основ національної безпеки України	52
Тема 3.	Злочини проти життя та здоров'я особи	59
Тема 4.	Злочини проти волі, честі та гідності особи	76
Тема 5.	Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи	77
Тема 6.	Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	82
Тема 7.	Злочини проти власності	85
Тема 8.	Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	94
Тема 9.	Злочини у сфері господарської діяльності	102
Тема 10.	Злочини проти довкілля	109
Тема 11.	Злочини проти громадської безпеки	113
Тема 12.	Злочини проти безпеки виробництва	118
Тема 13.	Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту	122

Тема 14. Злочини проти громадського порядку та моральності.....	128
Тема 15. Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення	139
Тема 16. Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації	143
Тема 17. Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян.....	151
Тема 18. Злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку	158
Тема 19. Злочини проти правосуддя	159
Тема 20. Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)	163
Тема 21. Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку	164
5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ	165

Навчальне видання

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ.
ОСОБЛИВА ЧАСТИНА»**

відповідно до вимог ECTS для студентів III курсу

3-тє видання, перероблене і доповнене

У к л а д а ч і:

БАЙДА Антон Олександрович
БАУЛІН Юрій Васильович
БОРИСОВ Вячеслав Іванович
ГАЛЬЦОВА Вікторія Володимирівна
ГЗІМЧУК Сергій В'ячеславович
ГОРНОСТАЙ Алеся Вікторівна
ГРИНЧАК Сергій Васильович
ГРОДЕЦЬКИЙ Юрій Васильович
ДЗЮБА Юрій Павлович
ДЕМ'ЯНЕНКО Юлія Іванівна
ДЕМИДОВА Людмила Миколаївна
ДОРОШ Лідія Варфоломійвна
СМЕЛЬЯНЕНКО Володимир Віталійович
ЗАЙЦЕВ Олексій Володимирович
ЗАСЛАВСЬКА Марина Георгіївна
ЗІНЧЕНКО Ірина Олександрівна
КИРИЧКО Василь Миколайович
КОЗАК Вадим Анатолійович
КОМАРОВ Олександр Дмитрович
КРАЙНИК Григорій Сергійович
ЛЕМІШКО Юлія Юріївна
МАРАДІНА Юлія Сергіївна
ОЛІЙНИК Петро Володимирович
ОРЛОВСЬКИЙ Руслан Семенович
ОРОБЕЦЬ Костянтин Миколайович
ПАНОВ Микола Іванович
ПОНОМАРЕНКО Юрій Анатолійович
РАДУТНИЙ Олександр Едуардович
РЕВТОВ Олександр Валентинович
РУБАЩЕНКО Микола Анатолійович
ТАЦІЙ Василь Якович
ТЮТЮГІН Володимир Ілліч
УС Ольга Володимирівна
ФЕДОССЄВ Володимир Васильович
ШЕПТЬКО Михайло Валерійович

Відповідальний за випуск В. Я. ТАЦІЙ

Підписано до друку з оригінал-макета 19.11.2015.
Формат 60×84 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 10,11. Обл.-вид. арк. 7,92.